

*Kiedy obejmuję drzewo,
czuję, że przytulam
moich przodków,
którzy odeszli w nieznane –
a leśne organy
wyśpiewują psalmy tęsknoty.*

MODLITWY ARARACKIE VARUŽAN CHASTUR

VARUŽAN CHASTUR

MODLITWY ARARACKIE

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽԱՍՏՈՒՐ
VARUŽAN CHASTUR

Tłumaczenie: **Tatul Harutynyan**

Redakcja: **Gabriela Szubstarska**

Korekta: **Agnieszka Smugła**

Copyright by Varužan Chastur

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԱՂՈԹՔՆԵՐ
MODLITWY ARARACKIE

Wydawca:

Związek Ormiański w Gdańsku
Gdańsk, ul. Mariacka 34/36

Gdański Klub Poetów

Gdańsk 2025

ISBN 978-83-950023-1-1

ՄՈՒՏՔ

«Արարատյան աղոթքներ» ժողովածուն Վառուժան Խասստուրի հիմնական շարքերից ներառված բանաստեղծությունների լեհերեն թարգմանված ընտրանի է: Բնագրին զուգեհեռ թարգմանություններում փորձ է արվել են հավատարմորեն պահել ինքնատիպ քերթվածների ռիթմը, պատկերն ու հոգին: Սա հրավեր է մի աշխարհ, ուր Բանը վերածված է աղոթքի, իսկ Մերը՝ գոյության ձև է՝ լույսի տոնակատարություն, բառերի պարահանդես:

Լեհ ընթերցողի համար ծանոթացումը Խասստուրի պոեզիային ոչ միայն կդառնա հանդիպում հայ մշակույթի հետ, այլ հոգևոր փորձառություն՝ գերլեզվային զգացողությունների տարածքում և կլինի հաղորդակցություն համամարդկային վեհ զգացումների հետ: Նրա քերթվածներում լսվում են Նարեկացու արձագանքները, Սայաթ-Նովայի կրակոտ երգի շունչը, բայց նաև՝ Ռիլկեի հույզն ու Լորկայի լուսեղեն տենչը: Սակայն այս ամենից առավել՝ հնչում է Խասստուրին յուրահատուկ, անշփոթելի ձայնը, որը կորզվում է ցավից և ընձուղվում հույսով:

Վստահ ենք, որ գիրքն այս նորագույն կամուրջ կհանդիսանա լեհ և հայ ժողովուրդների դարավոր բարեկամության համար: Հայերի հոսքը Լեհաստան սկսվել է XIV դարում, երբ Արևմտյան Հայաստանից, Կիլիկիայից, ինչպես նաև Կովկասյան Հայաստանից մեծաթիվ հայեր գաղթեցին Լեհաստան՝ հատկապես Գալիցիայի և Պոդոլիեի շրջաններ: Դրա համար պատճառ հանդիսացան մոնղոլական արշավանքները, թուրքմենական ու սելջուկյան վտանգը, Կիլիկիայի հայոց թագավորության անկումը: Առաջին բնակավայրերը՝ Լվով (Լվիվ), Կամենեց Պոդոլսկի, Չամոշ, Ստանիսլավով, Մուդոլա Վիշնյա և այլ քաղաքներ: **Լեհաստանի թագավորների հրամաններով** լեհահայերն ունեին համեմատա-

բար բարձր ինքնավարություն՝ ունեին սեփական եկեղեցի և դատարան, գործում էր հայկական քաղաքապետարան (magistrat), պահպանում էին հայերենը՝ որպես եկեղեցական և իրավական լեզու: Հատկապես հայտնի է **Լվովի հայկական քաղաքապետարանը**, որի փաստաթղթերը՝ գրված գրաբարով (հին հայերեն), լեհահայ իրավաբանական մշակույթի բացառիկ օրինակներ են: Լեհահայերն ունեցել են սեփական գրչության ավանդույթ, ձեռագրեր, քանդակներ և կերպարվեստ և նշանակալի դեր են ունեցել և ունեն Լեհաստանի մշակութային, գիտական, հոգևոր և առևտրական կյանքում:

WSTĘP

„**Modlitwy Ararackie**” to wybór utworów poetyckich Varużana Chastura, zaczerpnięty z jednego z jego głównych cykli. W tłumaczeniu na język polski, które zostało zestawione równolegle z oryginałem, podjęto próbę wiernego oddania rytmu, obrazowości i duchowości tych unikalnych wierszy. Jest to zaproszenie do świata, w którym Słowo staje się modlitwą, a Miłość – formą istnienia: światem światła, poetycką celebracją słów.

Dla polskiego czytelnika spotkanie z poezją Chastura stanie się nie tylko przybliżeniem kultury ormiańskiej, lecz również duchowym doświadczeniem – w przestrzeni ponadjęzykowej wrażliwości i w kontakcie z uniwersalnymi, wzniosłymi uczuciami. W jego wierszach pobrzmiewają echa Grzegorza z Nareku, żarliwy oddech pieśni Sajata-Nowy, ale także emocjonalność Rilkego i świetlista tęsknota Lorki.

Lecz ponad wszystko brzmi tu wyjątkowy, niepowtarzalny głos samego Chastura – głos, który rodzi się z bólu, a rozkwita w nadziei.

Jesteśmy przekonani, że ta książka stanie się kolejnym mostem w wielowiekowej przyjaźni między narodami ormiańskim i polskim.

Napływ Ormian do Polski rozpoczął się w XIV wieku, kiedy to liczne grupy Ormian wyemigrowały z Zachodniej Armenii, Cylicji oraz Kaukaskiej Armenii – głównie do regionów Galicji i Podola. Przyczyną tej migracji były najazdy mongolskie, zagrożenia ze strony Turków Seldżuckich i Turkmeńskich oraz upadek Królestwa Cylicyjskiej Armenii. Pierwszymi ośrodkami osadnictwa ormiańskiego były miasta takie jak Lwów, Kamieniec Podolski, Zamość, Stanisławów, Sudowa Wisznia i inne. Na mocy dekrétów królów Polski Ormianie cieszyli się względnie szeroką autonomią – posiadali własny Kościół i sądy, a także ormiański magistrat. Język

ormiański zachowano jako język liturgiczny i prawniczy. Szczególnie słynny był ormiański magistrat we Lwowie, którego dokumenty – spisane w języku grabar (starormiańskim) – stanowią unikalne świadectwo ormiańskiej kultury prawnej w Polsce. Ormianie polscy rozwinęli własną tradycję piśmienniczą, tworzyli rękopisy, rzeźby i dzieła sztuki, a także odegrali znaczącą rolę w życiu kulturalnym, naukowym, duchowym i handlowym Rzeczypospolitej.

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԱՂՈԹՔՆԵՐԻ ՊԱՏԱՐԱԳԻՉՐ

Հայկական պոեզիան մարդկության ամենափին բանաստեղծական ավանդույթներից է, այն գալիս է հազարամյաների հեռվից: Դեռևս 5-րդ դարում հայ փիլիսոփայական մտքի կարկառուն ներկայացուցիչ Դավիթ Անհաղթը, իր քերականական աշխատության մեջ, սահմանել է հայ քնարերգության սկզբունքներն ու տաղաչափական համակարգերը՝ այն դարձնելով կառուցակարգված բարձր արվեստ: Իսկ 10-րդ դարի հայ բանաստեղծ Գրիգոր Նարեկացին իր «Մատենան Ողբերգութեան» պոեմով համաշխարհային ճանաչում է ձեռք բերել՝ հռոմի կաթոլիկ եկեղեցու կողմից սրբադասվելով իբրև համամարդկային սրբություն:

Այս բազմադարյա ավանդության խորքերից է բխում Վարուժան Խաստուրի պոեզիան: Նա եզակի ձայն է ժամանակակից հայ գրականության մեջ, որի բանաստեղծությունները բացահայտում են հոգու ամենանուրբ թելերը: Նրա գրիչը միաժամանակ կրում է և՛ դասական քնարերգության հմայքը, և՛ արդի արտահայտչաձևերի թարմությունը: Գերիսիտ մտքերի և խորունկ զգացումների համաձուլվածք է նրա պոեզիան: Խաստուրը վստահորեն կանգնած է ավանդականի և նորագույնի միջև՝ փիլիսոփայական խորությամբ ու միստիկ շնչով: Նրան բնորոշ պոռթկումներից ծնվել և ծնվում են լուսավոր մեղեդիներ, որ սերունդներին տանում են հույսի ու լույսի ճամփեքով: Նա ոչ միայն գրում է, այլև արարում է: Լինելով խորագույն հույզերի թարգմանը և ժամանակի զգայնաչափը՝ իր ապրեցնող պոեզիայով ամեն անգամ կայացնում է կատարյալ և իրական արվեստ, որն ըմբոխշնչելով վայելում էս, արթնում ու ապշում, թե ինչպե՞ս վերացականությունը կարող է այսքան կենդանի և ապրված լինել:

Նրա երգերում ժամանակն ու տարածությունը սահմանավոր չեն, ինչպես որ անսահման է նրա բառը, քանզի ինքը լեզվաշինարար է և բառակերտող, իսկ նրա ձեռագիրը վաղուց ի վեր ուրույն է, ինքնատիպ է և տարբերվող: Դեռևս 1996 թ. անդրադառնալով Խաստուրի ստեղծագործություններին՝ գրականագետ, ակադեմիկոս Սևակ Արզումանյանը ընդգծել է. «Մտածողության անսպասելի շրջադարձներն ու անակնկալ գույքահեռները, բառի ու պատկերի յուրակերպ զգացումն ու կառուցումը, իրերի ու երեսյթների ընկալման անսովոր կերպը, ներքին

ռիթմի ջղուտ շեշտադրությունը Խաստուրի բանաստեղծությունը շահեկանորեն առանձնացնում են իր սերնդակիցների որոնումներից: Ինքը՝ Խաստուրը, համառ, հետևողական որոնող է, յուրաքանչյուր գործով մատուցում է պոետական այնպիսի մի նրբայտել, ժանրի, տողի, տան ընկալման այնպիսի տարբերակներ, որոնք բացառապես իրենն են, իր զարմանալի մոտահղացումների, շարունակ նոր բան ստեղծելու և նոր ձևով ասելու մտասևեռումի պտուղները (Վարուժան Խաստուր, «Բանականության ողբերգությունը», էջ 3, 1996)»:

Բանաստեղծությունների ընտրանի է Վարուժան Խաստուրի «Արարատյան աղոթքներ» ժողովածուն, որ խորհրդանշական և բարձրարժեք ուղղվածություն ունի և միաժամանակ աշխարհին ոգեղեն հղում է բիրիկական ջրհեղեղի ժամանակ մարդկային ցեղի համար փրկության օրրան դարձած Արարատ սրբազան լեռան ընդերքից, ուր Արարատը խորդանիշն է հոգևոր վեհության և հայության գլուխգործոց արարումների, որի լանջերին ամփոփված և՛ ցավը, և՛ հույսը տրոփում են կարոտի լույսով, անարդարության դեմ ցատումով, բայց միևնույն ժամանակ սիրո հավերժության և հավերժական սիրո բուրվառությամբ և ոգումով:

Արարտի ոգեղեն ընդերքից է բխում «Հավերժական մեղեդի» շարքը, որը հնչյունային, գաղափարական ու բովանդակային առումով մի բազմաձևավալ սիմֆոնիա է՝ գրված փոթորկահույզ հոգով, մարգարեաշունչ ներշնչումով: Այստեղ Խաստուրը մանիֆեստային ձայնով փառաբանում է Հայաստան աշխարհի էությունը, գեղեցկությունն ու ոգեկերտվածքը, միաժամանակ երկրագոյության իր բառաշխարհում կերտում Հայոց երկիրը՝ որպես կենսառիթմիկ տարածք ու տիեզերք: Շարքը լեցուն է պոետիկ ինքնաբացահայտման հորձանքներով, ներբողական աղոթքներով, մաքուր և շքեղ լեզվամշուշով օծված հնչեղություններով, որոնք զարգանալով՝ վերածվում են հոգեղեն ճախրանքի և սիրո ծիածանային պատարագի: «Յուրանի Կանչը» արյան կանչի ազգային ձայնն է, որն աղերսում է արթնանալ, արմատը չկորցնել, վերագտնել ազատության փառահեղ ճանապարհը: «Հայրենիքիս»-ը ներբող աղոթք է, հավատամքի նվիրաբերում: «Գիշերերգը» պանծալի սաղմոս է մարմնի, փափկանքի, երևակայական հոգևորի, մարմնավոր երազների, ուր աստղերը տենչավառ են, և գիշերը իսկական սիրերգություն է: «Ամբոխն ու պոետը» խոսքի, վեհության

և խեղաթյուրված արժեքների մեջ մոլորված ամբոխի մասին խտացված փիլիսոփայություն է: Շարքից ուզում եմ ընդգծել **«Կատարսիս»** բանաստեղծությունը, որը մոռումնետալ մենախոսություն է մարդկային կյանքի, կրոնի, փրկության ու ցավի մասին: Այն մի բացառիկ ուժով համադրում է փիլիսոփայական խորհրդանշայնությունը, քրիստոնեական ավանդույթների դեկոնստրուկցիան և էքզիստենցիալ ցավը՝ խորապես խարսխված լեզվական խտության ու կերպարային հզոր համարձակության մեջ: Նման մասշտաբի ստեղծագործությունը մոռումնետալ մենախոսություն է, որը իրականացվել է զգայուն բյուրեղացմամբ և բանաստեղծական համարժեքությամբ: **«Կատարսիսը»** գուտ բանաստեղծություն չէ, այլ խաչված ճշմարտություն է, մարգարեացած խռովք, կատաղի աղոթք՝ հանուն և ընդդեմ ժամանակի, մարդու, մարդկության, ուր ընդվզող արդարության ձայնը երբեք չի լռում:

«Հավերժական մեղեդի» շարքը հայ բանաստեղծության մեծագույն գագաթներից հորդող հեղեղեղ է, որ նոր թափով եկել գրական դասական ավանդույթները շարունակելու և զարգացնելու: Այն հավասարապես փիլիսոփայություն է, ավետարան և հնչյունային նորաձևություն: Հատկապես այստեղ է իբրև սրբազան երգող՝ Խասսուրը ամեն անգամ վերածնվում:

Իր եզակիությամբ և արվեստով առանձնանում է **«Ժամակարգություն Հայոց»** շարքը, ուր ոսկերչական ճշգրտությամբ հյուսված տրիդետների համակարգով հեղինակը գեղարվեստորեն վերակենդանացնում և մեկնաբանում է հայոց հնագույն տոմարը: Սա ոչ թե պարզապես պոեզիա է ժամերի մասին, այլ՝ պոեզիա, որ ինքը դարձել է ժամանակ: Կառույցով այն մեկ օրվա՝ Հայոց նոր տարվա՝ Նավասարդի (օգոստոսի 11), ժամային շրջապտույտն է, որ պոետական վերացարկումի շնորհիվ սլացել է դեպի անժամանակը՝ դուրս գալով ժամացուցային սահմանափակումից, որովհետև այն չափում է հավերժությունը: Յուրաքանչյուր տրիդետ մեկ ժամի հնչունապատկերային արձագանքն է՝ գուտ ժամացուցային սահմանումից անդին ընկնող խորհրդաբանական էություն, որ իր կատարումով իբրև լեզվական ճարտարապետություն, իսկապես բացառիկ ստեղծագործություն է և հոգևոր ժամանակացույց: Պոետի գրչով ոչ թե ժամանակն է անցնում, այլ ժամանակը վերադառնում է՝ գեղարվեստորեն վերածնվելու: Ժամը

դառնում է տեսիլք, երանգ, հույզ: Առավոտվա արծաթի մեջ է լվացվում լույսը, ապա Արևի ճառագայթները թրծում են երկնքի թոնիրը, ծիրանագույնը դառնում է հացածնության վավերացում, գիշերվա բուրվառից թափվում են աստղեր ու լուսին, իսկ մթությունը վերածվում է գինու: Այս շարքում հնչում են խորաններ՝ ինչպես ժամերգության ավանդական կանոնակարգերում՝ բայց ի տարբերություն եկեղեցական կարգի, այստեղ տրոփում են բնությունը, հայոց երկինքը, գիշերամուտի մարգարիտ շաղերը և լուսաբացի սրբազան շողերը: **«Ժամակարգություն Հայոց»** շարքը՝ գունային գամմայով փայլատակող անգուգական տրիդետների մի շղթա է, իսկական լեզվարվեստի հրաշալիք, ինքնատիպ բառանկարչություն, ուր ներդաշնակվել են հայկական ժամանակագրական խորագիտությունն ու փողային հնչողությամբ հորդող երկաթյա կառուցվածքով երաժշտական պոեզիան, և խոսքը դարձել է հոգեմարմին վեհափառություն:

Ժամանակի էթիկական չափվածք է Վարուժան Խասսուրի **«Սպասում»** շարքը, ուր հիշողությունը գոյաբանական տարածություն է, քանզի պոետական եսը ոչ այնքան սպասում է որևէ մեկին, որքան այդ մեկն է նրան սպասողը, դա հենց ինքնին բանաստեղծության առանցք դարձած սերն է: Հեռացման, անջատումի, բաժանման, բացակայության պատկերները պարուրված են խորհրդավոր լռությունով, որ կարծես փշրված ժամացույցի կտորներից պատրաստված թռչուններ լինեն և մնացել են առանց ճախրանքի: Իրականում այն ներքին ճախրանք է, ուր ամեն տող ընդգծում է բացակայության բացը, սակայն հենց այդ բացն է ամենասկնառուն և այդ լռությունը՝ ամենախոսը: Շարքի զարգացումները՝ երկարաշունչ տողերից մինչև կարճատև մրմունջներ, ստեղծում են հիշողության դաշտ, ուր պոեզիան պարզապես չի ընթերցվում, այլ՝ լսվում է, շնչվում, աղոթվում: Դուրս գալով չափածոի սահմաններից՝ բանաստեղծությունները պարբերաբար վերածվում են ձայնային տեսիլքի ու դառնում դիպվածների շարժանկար, որի կիզակետում բաց սրտով, բայց փակ ճակատագրով Պոետն է, ով հակառակ ամեն ցավի՝ շարունակում է սիրել, ներել, հիշել ու հավատալ: Նրա սպասումը անհնազանդ պայքար է կորստյան ցավի դեմ, հպարտ լռություն է, մարդու ներսում երբեք չմարող հավատամբ: Բանաստեղծական իսկական հայտնություններ են շարքի ստեղծագործությունները, որոնք իրենց մշտառկա թարմությամբ,

մորմոքող ճշմարտացիությամբ, երբեմն դաժանության հասնող միս-տիցիզմով, ինքնատիպ մետաֆորների առատությամբ խաստուրյան Սիրո ավետարանի լեզվամշակությամբ հարստության գոհարներից են: Այս շարքում, որպես փիլիսոփայական և գրական լայնածավալ հո-րիզոնի ստեղծագործություն, մոնումենտալությամբ առանձնանում է «Մղձավանջ»-ը, ուր իրականությունը, երազայինը և պոքստալիստա-կան մղձավանջը միահյուսվել են միմյանց, ինչպես կմիանար Դոս-տոևսկու հոգեբանական խորխորատը՝ Կաֆկայի մեխանիստական անաբսուրդին: Վանքի մոմակալից մինչև Ժանգոտ ժողովի էլեկտրա-կան մատներում ջղաձգվող խունկը՝ ամեն-ամենը մարդկային հոգու գունաբացված, տառապալից արտացոլումն են: Հոգևորի դեգրադա-ցիան, տեխնոլոգիական աղետը, ձևապաշտության կրոնական ան-դունդը, սիրո մերժման ցավը միահյուսվում են, և ընթերցողը մնում է միայնակ՝ մոմի պես այրվելով պատկերների այդ խորախորհուրդ լա-բիրինթոսում: Իսկ եզրափակիչ սահմանեցնող տեսարանը կարծես Նիցշեի մտքերի խորագույն բանաստեղծական բեմադրությունն է: Սա հոգևոր աստվածահեղձություն է՝ Աբելին սպանած Կայենի կրկնակի հանցանքով: Այն էքզիստենցիալ ձախողման, հոգևոր ճեղք-ման, աստվածային կորստի, գեղագիտության մեխանիզացման, ներ-սի ճիչի և լռության երկփեղկման տեսլային ու երաժշտական կողերով շարադրված մի ամբողջ հոգեբանական դրամա է, որ քաղա-քակրթության անկումն է ներկայացնում՝ շտապօգնության պատգա-րակի վրա տանում են ավտոմեքսի ենթարկված Տեր-Աստծուն: Այս պատկերը սառեցնում է այրունը, և հեղինակին, որպես մարգարե, կանգնեցնում մեր ժամանակների ճամփաբաժանին: Այսու՝ «Մղձա-վանջ» ստեղծագործությունը՝ իր ներքին դինամիկայով և բովանդա-կային խտությամբ, արժանի է տեղ գտնելու համաշխարհային մղձա-վանջային պոեզիայի շարքերում՝ Տ. Ս. Էլիոթի, Ռիլկեի և Շիմբորսկա-յի ստեղծագործությունների կողքին: Այն գեղարվեստական խիզա-խություն է, որ նայում է ճշմարտության աչքերին այն պահին, երբ բո-լորը կույր են...

Հոգեվերլուծական մի ամբողջ պատարագ է՝ Խաստուրի «**Խորալ-ներ**» շարքը, որ գրված է համաշխարհային ձայնի ալիքով: Նրանում զետեղված բանաստեղծությունները սրբազան աղոթքների նման

խորհրդավոր լռությունից ծնված մարդու ներսում ծավալվող տիե-զերքն են ձայնում: Խորհրդանշական է շարքի անվանումը՝ «Խորալ-ներ» (լատ. *choralis* – խմբերգային, երգչախմբային), այն երաժշտա-կան եզրույթ է, որն իր հիմնական իմաստով վերաբերում է հավաքա-կան և հոգևոր երգեցողության ձևին, որը ծագել է քրիստոնեական միջնադարյան ավանդություն և առավելապես կատարելացել Բախի երաժշտական փիլիսոփայությամբ: Խաստուրի բանաստեղծական խորալները վերոնշյալ եզրույթի իմաստը իրեղենացնում են փոխաբե-րական-փիլիսոփայական հենքով՝ որպես երաժշտական աղոթք, բա-ռերով հյուսված սիմֆոնիա և տիեզերքին միացող պոռթկուն հոգու բազմաձայն ճշմարտություն: Այստեղ «խորալը» ընդամենը եկեղեցու պատերի ներսում հնչող սրբազան մեղեդի չէ, այլ պարբերական զար-գացում, որում միախառնվում են խոսքը, ժամանակը, խավարը, լույսը կյանքը, մահը և արարչությունը, այն ծիսակարգային պոեզիա է, հոգ-ևոր պատարագ՝ գրված հոգեղեն երակների տրոփյունով: Ծարքի բա-նաստեղծությունները չեն պատկանում մի ինչ-որ առանձին ժամանա-կի, վայրի կամ խոսքի ճյուղի, դրանք գոյավորվում են նյութի և հա-կանյութի հատման կետում, որտեղ հնչյուն դարձած բառը արդեն իսկ աղոթք է: Ամեն տող այստեղ առնչվում է մի նախասկզբի, որտեղ Ժա-մանակը պայթում է՝ «նռան պես», իսկ տարածությունը «ափ շպրտված ձկան» նման թփրտում է կյանքի ափերին՝ ապակենտրոն իմաստների խարխալի աղբյուրով: Նախապատմական սրբազանությ-յան, արարատյան ոգեղենության, շումերական վիպասանության, քրիստոնեական աստվածըմբռման, վերածննդի պոռթկման ու ժամա-նակակից տեխնոմահաբեկության շերտերը պոետի լեզվում անքակ-տելի են գոյակցում՝ Գիլգամեշի շուրթերից մինչև Բախի հարմոնիա, մեխանիստիկ մղձավանջերգությունից մինչև Նարեկացու արարչա-կան լույս: Գիլգամեշյան ճշմարտություն է «մարդը մեռնում է, անունը՝ ապրում», այստեղ այդ ապրումը վերափոխվել է արարումի: Անհատը չի մեռնում եթե ստեղծագործում է, զի մահը չի կարող ոչնչացնել արա-րումը: Ահավասիկ խաստուրյան մի եզրահանգում՝ «**Ապրելով մոտե-նում ենք մահին, մահից հեռանում ենք ապրելով**», արտաքո բա-ռախաղ թվացող այս տողերի մեջ խորը պարադոքսալ, բայց դառն ճշմարտություն կա, կյանք-առեղծվածի ինքնատիպ մեկնաբանությ-

յուն, որ իր մեջ պահում է ոչ միայն կենսաբանական օրինաչափություններ, այլև իմաստաբանական մի մետաճշմարտություն, որն ամփոփվում է ու բաբախում ապրումի էության մեջ: Իսկ այդ ապրումը Խաստուրի հավատո հանգանակն է: Այս շարքը նաև առանձնանում է գերխիտ մտածողությամբ, խորհրդավոր լիրիզմով, փիլիսոփայական լարվածությամբ ու պատկերայնությամբ և ինքնատիպ խաստուրյան եզրահանգումներով: Խոսքի վիրտուոզ տիրապետման արդյունքում բանաստեղծը ընդամենը չորս տողերի մեջ դրվագել է մի ամբողջ էպոխայի գաղափարաբանությունը: Ըստ Խաստուրի Դանթեի իդեալը դուալիստական է՝ մերթ երկնային, մերթ երկնավոր, ուստի և տրանսցենդենտալ: Պետրարկան այդ իդեալին տալիս է իրական, բայց և սիրային երևակայական մարմին, որ դեռ մնում է սուբլիմացված վիճակի մեջ: Բոկաչոն այդ սերը զարդարում է կրքով և վերջապես մերձեցումն ավարտվում է սիրո գոյաբանական ու ֆիզիկական ամբողջականությամբ:

*Դանթեն երկնքից երկիր իջեցրեց իր մադոննային,
Այդ մադոննային Պետրարկան սիրո մարմին հագցրեց,
Պոեզիա մտավ իրական ու տաք սերը վերստին,
Եկավ Բոկաչոն, նրա հետ... քնեց ...*

«Կանչեր սարկոֆագից անդին» շարքը մետաֆիզիկական, վայելչապաշտական և փիլիսոփայական բարձր հղանք ունեցող բանաստեղծական կառույց է, որտեղ մահը, կիրքը, հիշողությունը, արևը ու փառքը միահյուսվում են ու խառնվում սարկոֆագից անդին եղած քաղաքակրթության առեղծվածային շնչառությամբ: Այս շարքի խորքային պատկերները նման են եգիպտական դամբարանային արվեստին՝ երբ մարմինը պառկեցնում են սարկոֆագում, բայց հոգին՝ ճախրում է անմահության գաղտնի ուղիներով: Բանաստեղծությունները սիրո հմայիլ տապանագրեր են ու մահին հաղթահարող թռչուններ, միաժամանակ այնքան խորքային, ուժգնական ու տեսանելի, որ թվում է եգիպտական քաղաքակրթության առեղծվածները պարզաբանած ու գեղարվեստականացրած «Փարավոն» ֆիլմի հեղինակ, ծագումով հայ, մեծատաղանդ ռեժիսոր Եժի Կավալերովիչի պատկերներն են բանաստեղծական հիերոգլիֆներ դարձել: Ահավասիկ մի

քանի համառոտ դիտարկումներ՝ ըստ շարքի բանաստեղծությունների: «Մեմփիս»-խավարը՝ որպես կին, անարգել ու մահաչափ, այն խորհրդանշում է կրքի միստիկական ուժը, նրա մահաբեր գործությունը: Մեմփիսը դառնում է խորհրդանշական դաշտ, որտեղ մարմինն ու մույթը միաձուլվում են վավաշոտ ներդաշնակության մեջ, մույթը դառնում է և՛ կին, և՛ մահ և վայելքի քաղցրաթույն... «Սովերացում»- այստեղ մահը չի դիտարկվում որպես ավարտ, այլ՝ ընկալվում է լուսաշող փոխակերպում: Կարմիր գույնը կյանքի և մահվան միահյուսումն է, իսկ հողը՝ տոփանքով տրվող կրքոտ սիրուհի: Այն ինքնադիմանկար է՝ տիեզերական անցումի մեջ՝ դամբանական արվեստի փողփողումներով: «Նեֆերտիտի»-ի հիմքում վերձանված է սերը՝ բարձրացված աստվածուհու պաշտամունքի մակարդակի: Նեֆերտիտին արարչական ներկայություն է, որի մեջ բանաստեղծը որոնում է հավերժություն, սրբություն և մարմնավոր վայելք, որ որքան սիմվոլիկ է, նույնքան հոգևոր է միաժամանակ և կատարված է պապիրուսին դրվագված մանրանկարի ճշգրիտ գունագեղությամբ և հմուտ վարպետությամբ: «Վերջաբերկրանք»- կրքի և մահվան անհաշտ չափածո սիրավեպ է: Փարավոնի նման բանաստեղծը մեռնում է սիրո պալատում՝ բարձրանալով կրքի աստիճաններով մինչև զոհաբերում և մահին հավերժական հեշտանք պարզևելու բերկրություն: «Սիրած»-ը հուշի, տենչի և սենսուալ հեշտասեր երազի ստեղծագործություն է: Կնոջ տեսիլքը՝ մայրամուտե շրթներկով, Սահարայի ավազների վրա՝ մոռացության հուշահատիկի աչքի մեջ ընկնելը, ապա արտածվող զմուռսի բույրը, կնոջական կրծքերից հորդող խնկածիծաղը մարմնավորվում են իրական երազը՝ իբրև կրքի մաքրագործում և սրբազան զգայություն: «Կլեոպատրիա»-ն Սիրո աստվածացումն է, ուր կրքի եռքի կառավարան տանող ճանապարհը մաքրագործվում է բանաստեղծության բազմում, և պազշոտ Կլեոպատրիայի խաչվելու կանչող մարմինը ընկալվում է՝ որպես վայելքի օշարակ ու հոգեկան հրդեհ, ապա սրբագործվում՝ իբրև ճերմակ աղոթք և սիրո լուսավճիտ մաքուր համբույրով : «Հրաշագիշեր»-ը Սրբազան խոռվք է սիրո գիշերվա մեջ: Բայց անգամ վայելքի հրաշքը ժամանակավոր է. այգին՝ դրախտը, կրկին փակվում են անիրական սիրո եզրապատկերով: Ըստ էության «Կանչեր սարկոֆագից անդին» խորագիրը կրող այս շարքը բուն իմաստով

կանչ է անդինից, բայց ո՛չ մեռած քաղաքակրթության, այլ մահը հաղթահարած բանաստեղծության կողմից:

Խասստուրի «**Արևաքամի**» շարքը արդի հայ գրականության այն հազվագյուտ ու բարդ կառուցվածքներից է, որտեղ սիրո զգայականությունը, ներանձնային փորձառությունն ու պոետիկան ընդարձակվում է մինչև կոսմոգոնիական, էքզիստենցիալ և նույնիսկ աստվածաբանական տարածություններ: Սա շարք է, որը միաժամանակ մարմին է առել որպես ինքնակենսագրական խտանյութ, անադարտ մենախոսություն և ճշմարտության բացահայտման բանաստեղծական ծիսակարգ: Ծարքի անվանումն արդեն իսկ խորհրդանշական է. «Արևաքամի»՝ և՛ իբրև տիեզերական կործանարար երևույթ, և՛ արևի և քամու համադրությամբ ծնված մի յուրահատուկ ուժ, որը պոետի համար դառնում է կրքոտ փոթորիկ՝ ոչ միայն բնության մեջ, այլև սրտի ու հոգու խորքերում: Այստեղ արևը ոչ միայն լույս է, այլ՝ կենսարար ճառագայթ՝ սիրո ու կենսական ճշմարտության նշան, մինչդեռ քամին խորհրդանշում է հեռացում, կորուստ, կամ փոփոխություն: Այս երկվությունը բնորոշ է ողջ շարքին՝ այն զգայուն սահք է արարման ու քայքայման, նվիրումի ու խորտակման միջև: Բանաստեղծական լեզուն խիտ է՝ համեմված գրաբարամերձ բառապաշարով, բարդ շարադասություններով ու սիմվոլիստական պատկերներով՝ նման լույսի բխմանը: «Արևաքամին» մի շարք է, որտեղ պոետը ոչ թե սիրո հասցեստիրոջն է փնտրում, այլ բացում է սիրո էությունը՝ որպես փրկություն և վախճան, որպես արարչական մղում և ավերում: Այստեղ է նրա հերոսուհին դառնում է տաճար, բայց նաև կործանման դարպաս, ուր մերկ մարմինը դառնում է գոհասեղան կամ պղծության առարկա՝ կախված սիրո ու դավաճանության մի ակնթարթային պտույտից: Հատկապես շարքի վերջին հատվածներում առկա են մեղադրանքի, քայքայման և ատելության հասնող լեզվառնային պայթյուններ, սակայն դա ոչ թե սիրո ժխտումն է, այլ այդ անկումից ծնվող վերածննդի դիպեկտիկան՝ «սերն՝ իբրև խորագույն ողբերգություն» ընկալումին հաջորդող արարումի պայծառատեսությամբ: «Արևաքամին» ինքնին մի բնական ուժ է՝ պեղող, խռովող, պղտորող ու լուսավորող: Այն օրգանապես միաձուլված է սիրո հավերժության գաղափարին, ու այդ սերը լոկ հույզի արձագանք չէ միայն, այլ փիլիսոփայական-առեղծվածային իրականություն է՝ նույնքան անձնական, որքան անանձնական

է և տիեզերական, որ իր հզոր ներուժի շնորհիվ ճեղքում է տեսանելի ու անտեսանելի սահմանները՝ վերածվելով պոետական մեծագույն ոգումի:

Սիրո տիեզերքի, մարմնի փառաբանման և բանաստեղծության վսեմ առաքելության հմայիչ համադրություն է «**Միրավառ արշալույսներ**» շարքը, որի գեղագիտական բազմաշերտ ամբողջությամբ սերը ունի իր փիլիսոփայությունը և միաժամանակ առկայանում է իբր կրոնական, երաժշտական և ֆիզիկական ակտ: Այստեղ համադրվում են և՛ արևածագի խորհրդանշական պատկերները՝ որպես սիրո ծնունդ ու ստեղծագործ հիացում, և՛ մարմինների ու հոգիների միաձուլումը՝ որպես պոետական տոնակատարություն, և ծիսականությունը՝ որպես զգացմունքի վսեմություն: Արձանագրելի են բյուրեղացված ոճական առանձնահատկություններ՝ տաղաչափական ճշգրտություն, հանճարեղ կերպարագրումներ («շուշանակրծքեր՝ համով խնձորի», «թափանցիկ ոտքեր», «քաղցրահամբույր մատների մեղեդի»), տաք բույրերի ու նուրբ երանգների խաղ՝ իբրև զգայազգացական տիեզերք: Այստեղ Խասստուրը ներկայանում է ոչ միայն իբրև սիրային քնարերգու, այլ սիրաստեղծ արարչագործ, որը Վերածննդի մեծ վարպետի պես իր պոեզիայով լուսավորում է խավարի դեմքը: Այս շարքի բանաստեղծական ես-ը ապրում է սիրով, շնչում սիրով, տառապում սիրով, երգում սիրով, և այն մատուցում որպես գինի, որպես աղոթք, որպես երաժշտություն: «Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ, Մուսա» բանաստեղծության մեջ պոեզիան հավատի ու մաքրագործման պատարագ է: Իսկ «Մեր հանդիպումը այնքան նրբին էր» կամ «Ալիքների մեղեդին» սաղմոսերգում են ոչ միայն կնոջ հմայքի լույսն ու անմարմին հոգևորությունը, այլև նրա մարմինը՝ իբրև վայելչության փառահեղություն: Բանաստեղծական այս շարքը մի գունագեղ աշխարհ է, ուր սերը և պոեզիան միևնույն շնչով են շողում, իսկ լեզուն վեհափառ մոմավառություն է լուսեղեն սիրո այդ տաճարում:

Բարձր գեղագիտություն և խորը արմատային համակարգ ունեն սրտի և լեզվի զգայացմունքային ճարտարապետությամբ ստեղծված Խասստուրի «**Հայելային թանկաները**», որոնք ավանդական, բայց և նորաձև, թանկայի ժանրի ինքնատիպ ու հայեցի արարումներ են: Թանկան ճապոնական հնագույն քնարերգության ձև է՝ բաղկացած է 5 տողից՝ սիլաբիկ կառուցվածքով՝ 5-7-5-7-7 (ընդամենը՝ 31 վանկ), որ

մինիմալիստիկ ձևով փոխանցում է բնության, զգացմունքի կամ հիշողության մեջ խտացած մի վայրկյանը, մի ապրումը՝ հաճախ լի անսպասելի բեկումով կամ լռության խորհրդով: Առանց վերլուծական բացատրության թանկան մի պահի պոեզիա է, ոչ միայն մտքի, այլ զգայության հաղորդակցում: Իսաստուրի «Հայելային թանկաները» ճապոներենի նկատմամբ հայերենի լեզվական տարբերությունն ապացուցում է լեզվածեղծ իրենց դասական չափից, բայց ներքուստ կրում են թանկային հատուկ ճշգրտություն՝ հուզական պոռթկումների գույս պատկերայնությամբ, մետաֆորիկ խտությամբ և գերխիտ պատկերայնության ուժով:

*Պաղ գրկաշփությունից քաղաքի
Մեռնում էր լուսինը,
Երկնաքերները
Ասֆալտի ժպիտի մեջ
Նրա հոգեհացը ծամեցին:*

Հայելայնությունը հիմնական պատկերային ու գաղափարական առանցքն է իսաստուրյան թանկաների՝ իբրև սուբյեկտիվ արտածման տարածություն՝ ես-ի ու աշխարհի միջև: Այստեղ ամեն բան հայելի է՝ երկինքը, ցնցուղը, շրթներկը, գարունը, ձյունը, լացը և վսեմաստեղծ մյուս կերպավորումները, որոնք ունեն հանճարեղ պարզություն և միաժամանակ պայթյունային են ու ստեղծում են էմոցիոնալ ու վիզուալ նրբերանգների ներսում շարժանկարված պահեր՝ հաճախ հասնելով պոեզիայի գերճշտության մի կետի, որտեղ հայերենը թանկային ձևի մեջ մաքրագործում է ներքին ապրումի շքեղությունը: Ուրույն ձևով ներքուստ հայացած և հոգեբանորեն ձևավորված յուրաքանչյուր թանկա՝ իբրև սառած մարգարիտ, իր մեջ պահում է կյանքից մի պահ, իսկ ամբողջ շարքը հանգած հրաբխի լեզվաբանական շաղախ է՝ հագեցած զգացմունքային կերպավորմամբ, որի վրա թաքմ է բույրերով շնչում է հիշողության քամին: Իսաստուրի թանկաները ներհակ պայթյուններ են գերսեղմ արտահայտչձևի մեջ, հույզի անգույս ու բանաստեղծական ուժգնակի սեղմումներ, ուր բնությունը ոչ թե կեցության արձանագրությունն է, այլ մարմնավորված էմոցիա, ներսից այրվող

ներշնչանք, ուր մարմինը հնչում է բառից առաջ, և սերը դարձել է կերպարվեստ, բայց միևնույն ժամանակ ծիածան է ու մարմին, ջուր, կրակ, գոյատևության իմաստ և ոգեղենություն:

Վարուժան Իսաստուրի «Արարատյան աղոթքներ» ժողովածուն պարզապես բանաստեղծությունների ժողովածու չէ, այլ՝ *պոետական ոգեղեն պատարագ է*, մի ամբողջ աշխարհայեցողություն, ուր Բանը աղոթք է, իսկ լեզուն՝ լուսահորդ ներշնչանքի մարմին: Այն կառուցված է ծիսական ներքին տրամաբանությամբ՝ բանաստեղծություններից շատերը շարահյուսությամբ մաղթանք-աղոթք են, բնությամբ՝ տիեզերքի հետ «երկխոսային», անցումը՝ վսեմական, ավարտվածությունը՝ մաքրագործ: Իսաստուրի լեզուն խտացված ու խորհրդանշական է՝ համեմատված գրաբարաշաղախի շերտով, բայց միաժամանակ վառ է ու երաժշտական: Նրա պատկերաշարերն ունեն պատկերագրական (պիկտոգրամիկ) հատկություն, պոեզիան այստեղ ոչ միայն գեղարվեստ է, այլ՝ խտացված վարդապետություն, ուր աղոթքը ստանում է հնչյունային մարմին: Իսաստուրը մեծագույն հմտությամբ տիրապետում է չափածո տեխնիկայի ու ոճաբանության վարպետությանը: Տողերի հնչերանգները հաճախ հիշեցնում են հին հայկական գողթան երգերն ու շարակաները, ողիսւսյան հեկզամետրի փայլածումները, դառնում սաղմոսներ, հաճախ՝ երբեմն՝ ուղղակի խոստովանություն շեքսպիրյան մենախոսությունների հանգույն: Ոճը խտացված է, հաճախ կրկնությամբ կառուցված, որ նրա խոսքին տալիս է երաժշտական տրոփ և հնչեղություն: Լեզուն բարդաշերտ է՝ գրաբարյան թանձրացումները, այբբենական ոգիները, բանաձևային կցասացությունները, դասական ճարտարախոսությունը, և միաժամանակ ժամանակակից սիմվոլիստական գունաբանությունը համադրված են իրար: Նրա աղոթք-բանաստեղծությունները խոսում են համամարդկային լեզվով, մտնելով տիեզերական դաշտ՝ իբրև մարդկային հոգու սրբազան ելևէջ է և տարածություն՝ դառնալով պոեզիա և ծես, փիլիսոփայական շունչ և զգացմունքի մարմնավորում, իսկ ասելիքի հենքը նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական ծիսապաշտ ոգին է, որ համընդլիկ հնագույն քաղաքակրթությունների խորհրդաբանության խորխորատներից՝ դառնում է նորագույն պոեզիայի շնչառություն:

Աստվածային է Իսաստուրին տրված շնորհը: Հայոց բառուբանը նրա ոգումնեղում, նորովի է իմաստավորվում և նոր լույս ու փայլ

ստանում բանաստեղծության անանցանելիության տիրությունում,
ուր լեզուն ժամանակ է, իսկ ժամանակը՝ աղոթք: Նա տիրապետում է
պոետական գլխավոր գաղտնիքին՝ բառերը գծվեցնելու արվեստին:
Ընթերցողին էլ... իսկ ասելիքի ընդգրկումով, տարածականությամբ և
խորությամբ նա Երգասաց Քուրմ է: Բերեմ մեկ օրինակ՝

*Իմ Մարինյան իջվածք՝
Ես քո Էվերեստը,
Մրտիս սրտում պահված՝
Միրո իմ արվեստը:*

*Դու՝ լուսաբաց Անդան,
Ես՝ Վանա լին շողուն,
Թեկուզ հեռու այդքան,
Իմ սրտում ես լողում:*

*Հյուսիսափայլ դու իմ,
Ես՝ Սահարա կիզուն,
Սկանդինավյան փայծիլ,
Ես քո ձյունն եմ տենչում:*

*Իմ կարոտի Եդեմ,
Սակայն հեռու այսքան,
Ես քո Արարատն եմ,
Դու՝ իմ Անտարկտիդան:*

Չափազանց մեծ է Վարուժան Խաստուրի պոետիկայի աշխարհագրությունը, աշխարհընկալումը, երաժշտական արեալը, կոսմոգոնիական ըմբռնումը. Արարտի լուսափառ գագաթից մինչև Անտարկտիդայի հողմաձյունները, Սահարա անապատի տոթակիզությունից մինչև սկանդինավյան հյուսիսափայլերը, Մարինյան խավարչտին իջվածքից մինչև Էվերեստի արևահար սառցադաշտերը, հայկական հնագույն առասպելներից մինչև ամերիկահնդկացիական Ջոյ Հարջոյի բալասանման պոեզիան, ճապոնական թանկաներից մինչև ֆլամենկոյի կրքոտ լադերը, հունական ռաբսոդների երգասացությունից

մինչև վերլիբրի ազատականությունը, խայամական խիստ կանոնիկ քառյակներից մինչև սպիտակ բանաստեղծության անհանգստությունը, հայրենները, դիստիքոսները, սոնետները, տրիոլետները, ռոնդոները, բալադները, բեյթերն ու ռուբայաթները, էպիկուրյան վարդապետությունից մինչև Նարեկացու միստիցիզմը, հին եգիպտական դամբաներգությունից մինչև Սայաթ Նովայի գունեղ սիրերգությունը, Գիզամեշի տվայտանքներից մինչև Լորկայի կրքոտ քնարերգությունը, քրիստոնեական պաղ ու անարյուն զոհաբերությունից մինչև Չարենցի հրավառությունը, անակրեոնյան երգերից մինչև Բախի լիթուրգիական խորալները, աստվածաշնչյան սաղմոսներից մինչև Ռենեսանսի հոգացումները, Մեծարենցի խորհրդապաշտությունից մինչև Պսևդո-դեմետրայի Օրփեոսի երգերի տիեզերահունչ հետագիծը ու ապոլիներից մինչև պյուրեալստական թանձրացումները, Կոմիտասի անադարտությունից մինչև շոպենյան ստեղնահարումները, լիրոէպիքականությունից մինչև Գյոթեի Վալպուրգյան գիշերները, պլատոնական էդոսներից մինչև Կանտի ինիքնին իրը, կոմֆոցիականությունից մինչև Նիցշեական առաքելականություն... ու այսպես շարունակ... Կոսմիկական մեծությունները՝ Արև, Լուսին, աստղեր, Ծիրկաթին, ասուպներ, արևաքամի, եթեր, գրավիտացիա, և այլ երևույթներ կարևոր բաղադրություններ են Խաստուրի պոեզիայում և իրենց պարբերականությամբ ձևավորում են նրա ասելիքի ռիթմը:

Եվ այս ամենը վտակների պես լցվում են Հակական բարձրավանդակից սկիզբ առնող Խաստուրի հորդառատ գետի մեջ, դառնում հեղեղ և թափվում համաշխարհային գրական օվկիանոս: Վայելենք ճշմարիտ բանաստեղծության վսեմությունն ու գեղագիտական հանույքը:

Մերժ Սրապիոնյան

Գրականագետ, դոկտոր-պրոֆեսոր

CELEBRANS MODŁÓW ARARACKICH

Poetycka tradycja ormiańska jest jedną z najstarszych w historii ludzkości, sięgającą tysiącleci. Już w V wieku wybitny przedstawiciel ormiańskiej myśli filozoficznej, Dawid Anahaght, w swoim dziele gramatycznym określił zasady liryki ormiańskiej i systemy metryczne, przekształcając poezję w wysoką sztukę o wyraźnie ukształtowanej strukturze. Natomiast w X wieku poeta Grzegorz z Nareku zdobył światowe uznanie swym poematem „Księga Lamentacji”, za co został ogłoszony świętym Kościoła katolickiego i symbolem duchowego dziedzictwa całej ludzkości.

Z tej wielowiekowej głębi tradycji wypływa poezja Varużana Chastura. To wyjątkowy głos we współczesnej literaturze ormiańskiej – jego utwory odsłaniają najczulsze struny duszy. Jego pióro łączy w sobie zarazem urok klasycznej liryki, jak i świeżość nowoczesnego wyrazu. Poezja Chastura to fuzja gęstych myśli i głębokich uczuć. On stoi na granicy między tradycją a nowoczesnością, z filozoficzną głębią i mistycznym tchnieniem. Z jego emocjonalnych wybuchów rodzą się świetliste melodie, które prowadzą pokolenia ścieżkami nadziei i światła. On nie tylko pisze – on stwarza. Jako tłumacz najgłębszych wzruszeń i wrażliwy chronometrażysta, za każdym razem poprzez swoją poezję urzeczywistnia doskonałą i autentyczną sztukę, którą się chłonie, którą się upaja i nad którą się zdumiewa – jak to możliwe, że coś tak abstrakcyjnego może być aż tak żywe i autentycznie przeżyte.

W jego pieśniach czas i przestrzeń są nieograniczone – tak jak nieograniczone jest jego słowo. On jest budowniczym języka i twórcą słów, a jego styl od dawna nosi znamiona wyjątkowości, oryginalności i niepowtarzalności. Już w 1997 roku, odnosząc się do twórczości Chastura, literaturoznawca i akademik Sewak Arzumanyan podkreślił:

„Nieoczekiwane zwroty myślowe i zaskakujące paralelizmy, osobliwe odczuwanie i budowanie słowa i obrazu, niezwykle sposób postrzegania rzeczy i zjawisk, nerwowe akcentowanie wewnętrznego rytmu – wszystko to wyróżnia poezję Chastura w sposób korzystny na tle poszukiwań jego rówieśników. Sam Chastur jest wytrwałym i konsekwentnym poszukiwaczem – każdą swoją pracą ofiarowuje poetycką nić tak subtelną, takie warianty postrzegania gatunku, wersetu, strofy, które są wyłącznie jego własne – owoce jego zadziwiających koncepcji, obsesji mówienia czegoś nowego i w nowy sposób” (Varużan Chastur, „*Tragedia Rozumu*”, Erywań, 1997, s. 4)

Tomik „Modlitwy ararackie” Varużana Chastura to wybór wierszy o symbolicznym znaczeniu, będący jednocześnie duchowym przesłaniem do świata – z wnętrza świętej Góry Ararat, która podczas biblijnego potopu stała się arką ocalenia dla rodzaju ludzkiego. Ararat w tej poezji to symbol duchowego majestatu i arcydzieł ormiańskości – na jego stokach pulsuje zarówno ból, jak i nadzieja – w świetle tęsknoty, w oburzeniu na niesprawiedliwość, ale równocześnie z kadzidłem wiecznej miłości i duchem miłości wiecznej.

Cykl „*Wieczna melodia*” wypływa z duchowych głębin Araratu – to symfonia wielowymiarowa w brzmieniu, idei i treści, napisana burzliwą duszą z natchnieniem proroczym. W tym zbiorze Chastur manifestuje uroczystym głosem istotę, piękno i duchowe oblicze Armenii, a zarazem w językowym świetle adoracji stwarza ziemię ormiańską jako przestrzeń rytmicznego istnienia i kosmosu. Cykl nasycony jest poetyckim samopoznaniem, hymnami modlitewnymi, brzmieniami otulonymi czystą i wspaniałą mgłą językową, które rozwijając się, przemieniają się w duchowy lot i tęczową liturgię miłości. „Zew pszenicy” to głos krwi narodu – narodowe błaganie o przebudzenie, by nie utracić korzeni i odnaleźć na nowo chwalebny drogę ku wolności. Wiersz „*Mojej Ojczyźnie*” jest modlitwą, ofiarą złożoną wierze. „*Nocny hymn*” to wspaniały psalm ciała, czułości, wyobraźni i ucieleśnionych snów, gdzie gwiazdy płoną tęsknotą, a noc staje się pieśnią miłosną. „*Tłum i poeta*” to zagęszczona filozofia o

tłumie zagubionym w słowie, majestacie i zafałszowanych wartościach. Chciałbym szczególnie podkreślić wiersz „Katharsis”, który jest monumentalnym monologiem o życiu, religii, zbawieniu i cierpieniu człowieka. Łączy on w sobie z niezwykłą siłą filozoficzną symbolikę, dekonstrukcję chrześcijańskiej tradycji i egzystencjalny ból, głęboko zakorzeniony w gęstości języka i śmiałej, potężnej obrazowości. Tak wielowymiarowe dzieło to monumentalny monolog zrealizowany z krystaliczną wrażliwością i poetycką równowagą. „Katharsis” nie jest jedynie wierszem – to ukrzyżowana prawda, prorocze wzburzenie, gniewna modlitwa – dla i przeciw czasowi, człowiekowi, człowieczeństwu – w której buntowniczy głos sprawiedliwości nigdy nie milknie.

Cykl „Ormiański horologion” to seria poematów wyjątkowych, skonstruowanych ze złotniczą precyzją w formie trioletów, w których autor ożywia i interpretuje najstarszy ormiański kalendarz. To nie tylko poezja o godzinach – to poezja, która sama staje się czasem. Konstrukcyjnie cykl przedstawia jedną dobę – krąg godzin ormiańskiego Nowego Roku (Navasard, 11 sierpnia) – ale dzięki poetyckiej abstrakcji wychodzi poza ograniczenia zegara, bo mierzy wieczność. Każdy triolet jest dźwiękowym odbiciem jednej godziny – symboliczną esencją metafizyczną wykraczającą poza czysto chronologiczne ramy. W realizacji – jako architektura językowa – cykl stanowi dzieło wyjątkowe: duchowy kalendarz, w którym czas nie przemija, lecz powraca – by zmartwychwstać artystycznie. Godzina staje się wizją, barwą, emocją. Poranny blask obmywa się w srebrze świtu, promienie Słońca hartują niebo jak piec, morelowy kolor potwierdza dojrzałość istnienia, a z kadzielnicy nocy wypadają gwiazdy i księżyc – ciemność zamienia się w wino. W tym cyklu wybrzmiewają „ołtarze” – jak w liturgicznych kanonach – ale zamiast kościelnego rytuału pulsuje tu przyroda, ormiańskie niebo, perłowa rosa zmierzchu i święte promienie świtu. To łańcuch trioletów w olśniewającej gamie kolorystycznej – prawdziwe arcydzieło sztuki językowej, oryginalne malarstwo słów, gdzie zharmonizowano

głęboką ormiańską chronologię z muzyczną poezją o stalowej konstrukcji i dźwięcznym oddechu, a słowo staje się ciałem duchowej chwały. Przy użyciu pióra poety czas nie mija, lecz się odradza. Godzina staje się objawieniem.

Cykl „Oczekiwanie” to etyczny wymiar czasu, w którym pamięć staje się przestrzenią ontologiczną, bowiem nie tyle poeta czeka na kogoś, ile to ktoś – ukochany, miłość, sens – czeka na niego. To sama miłość staje się osią poetyckiego świata. Obrazy oddalenia, rozstania, oddzielenia i nieobecności spowite są tajemniczym milczeniem, jakby były ptakami zrobionymi z odłamków rozbitego zegara, które nie wzbily się do lotu. W rzeczywistości jest to lot wewnętrzny, w którym każdy wers podkreśla pustkę nieobecności – a właśnie ta pustka jest najbardziej oczywista, a to milczenie – najbardziej wymowne. Rozwój cyklu – od wersów stanowiących niejako głębokie wdechy po krótkie westchnienia – tworzy pole pamięci, gdzie poezja nie tylko jest czytana, ale także słyszana, wdychana, modlona.

Wychodząc poza granice klasycznego metrum, wiersze przeistaczają się w dźwiękową wizję i stają się filmem przypadków, w którego centrum stoi poeta – z otwartym sercem, lecz zamkniętym losem – który mimo wszelkiego bólu wciąż kocha, przebacza, pamięta i wierzy. Jego oczekiwanie to nieposłuszna walka przeciw bólowi straty, duma milczenia, wiara, która nigdy nie gaśnie w człowieku. Każdy utwór tego cyklu jest autentycznym objawieniem poetyckim, klejnotem językowo-kulturowego bogactwa Ewangelii Miłości według Chastura, nasyonym świeżością, drżącą prawdą, mistycyzmem sięgającym brutalności oraz bogactwem oryginalnych metafor. Wśród nich szczególnie monumentalny jest utwór „Koszmar” – dzieło o szerokim horyzoncie filozoficznym i literackim, w którym realność, oniryczność i surrealistyczny koszmar splatają się ze sobą, jakby łącząc psychologiczną otchłań Dostojewskiego z mechanicznym absurdem Kafki. Od świecznika klasztoru po drgające kadzidło w zardzewiałych palcach elektrycznego robota – wszystko jest wyblakłym, cierpiącym odbiciem duszy ludzkiej.

Dekadencja duchowości, technologiczna katastrofa, religijny formalizm, ból odrzucenia miłości – wszystko się splata, a czytelnik zostaje sam, spalając się jak świeca w labiryncie obrazów. A końcowy, przerażający obraz przypomina głęboko poetycką inscenizację myśli Nietzschego. To duchowe uduszenie Boga – z podwójną winą Kaina, który zabił Abła. To cała psychodrama – napisana wizualnymi i muzycznymi kodami egzystencjalnej klęski, duchowego pęknięcia, utraty boskości, mechanizacji estetyki i rozdartego krzyku ciszy – gdzie symboliczny Bóg-Pan zostaje zabrany karetką pogotowia po wypadku samochodowym. Ten obraz mrozi krew i ustawia poetę – jak proroka – na rozdrożu naszych czasów. Tym samym „Koszmar” dzięki swojej wewnętrznej dynamice i treściowej gęstości zasługuje na miejsce w światowej antologii poezji koszmarniej – obok twórczości T.S. Eliota, Rilkego i Szymborskiej. To akt artystycznej odwagi – patrzeć prawdzie w oczy, gdy wszyscy inni są ślepi.

„Chorały” – liturgia duszy pisana głosem Wszechświata

„Chorały” to pełna psychologicznej głębi msza poetycka, rozbrzmiewająca falami głosu świata. Zawarte w niej wiersze są niczym święte modlitwy – rodzą się z tajemniczego milczenia i opisują wszechświat rozciągający się wewnątrz człowieka.

Sam tytuł cyklu – „Chorały” (łac. *choralis* – chóralny, wspólny) – jest znamieny. To pojęcie muzyczne, które pierwotnie odnosiło się do formy wspólnotowego, duchowego śpiewu wywodzącego się ze średniowiecznej tradycji chrześcijańskiej, udoskonalonego przez filozofię muzyki Bacha. Poetyckie chorały Chastura przekształcają tę ideę w metaforyczno-filozoficzne doświadczenie – stając się muzyczną modlitwą, symfonią utkanych z języka słów i wielogłosową prawdą duszy łączącej się z kosmosem. Tutaj „chorał” nie jest jedynie sakralną melodią rozbrzmiewającą we wnętrzu świątyni, lecz cyklicznym rozwojem, w którym splatają się słowo, czas, ciemność, światło, życie, śmierć i akt stwarzania. To poezja rytualna – duchowa msza zapisana pulsującym rytmem duszy. Wiersze z tego cyklu nie

przynależą do konkretnego miejsca, czasu ani nurtu – one powstają na przecięciu materii i antymaterii, gdzie słowo staje się dźwiękiem, a dźwięk – modlitwą. Każdy wers styka się tu z prapoczątkiem, gdzie czas eksploduje „jak owoc granatu”, a przestrzeń – jak „ryba wyrzucona na brzeg” – drży na brzegach życia w rytmie zagubionych znaczeń. Świętość przedhistoryczna, duchowość araraacka, epickość sumeryjska, chrześcijańskie pojmowanie Boga, renesansowy wybuch twórczości i nowoczesny technoterrorizm – wszystkie te warstwy współistnieją w języku poety bezszwowo, od ust Gilgamesza po harmonię Bacha, od mechanistycznych śpiewów grozy po boskie światło Grzegorza z Nareku.

„Człowiek umiera, ale imię żyje” – głosi prawda gilgameszowa. U Chastura owo „życie imienia” zamienia się w akt tworzenia. Jednostka nie umiera, jeśli tworzy, bo śmierć nie może zniszczyć aktu kreacji. Stąd też płynie jedna z najgłębszych myśli poety: „Żyjąc – zbliżamy się do śmierci, od śmierci oddalamy się – żyjąc”. Choć może brzmieć jak gra słów, niesie w sobie paradoksalną i gorzką prawdę – oryginalną interpretację zagadki życia, obejmującą nie tylko prawa biologiczne, ale i metaprawdę semantyczną, która pulsuje w istocie istnienia. To istnienie – *życie przeżywane* – jest credo wiary Chastura.

„Wołania z sarkofagu” – metafizyczna symfonia miłości, śmierci i pamięci

Cykl „Wołania z sarkofagu” to poetycka konstrukcja o wysokim ładunku metafizycznym, estetycznym i filozoficznym, w której śmierć, namiętność, pamięć, słońce i chwała splatają się z tajemniczym oddechem cywilizacji istniejącej poza sarkofagiem. Obrazy tej serii przypominają sztukę grobową starożytnego Egiptu – ciało spoczywa w sarkofagu, lecz dusza szybko wyrusza ku nieśmiertelnym ścieżkom. Wiersze te są niczym zaklęcia miłosne wyrzeźbione na płytach nagrobnych i ptaki przekraczające śmierć – zarazem głębokie, potężne i wizualnie intensywne, jakby poetyckie hieroglify stworzone przez samego Jerzego Kawalerowicza, genialnego reżysera filmu „Faraon”, który potrafił artystycznie zinterpretować tajemnice

egipskiej cywilizacji. Kilka przykładów: „Memfis” – Ciemność jako kobieta – bezwstydną i śmiertelną. Symbolizuje mistyczną moc pożądania i jego zabójczą siłę. Memfis staje się przestrzenią symboliczną, w której ciało i mrok stapiają się w lubieżnej harmonii, a ciemność zamienia się w kobietę, w śmierć i w słodką truciznę rozkoszy... „Zaćmienie” – Śmierć nie jest tu końcem, lecz promienistą transformacją. Czerwień to splecenie życia i śmierci, Ziemia zaś staje się namiętną kochanką. Wiersz przypomina autoportret duszy w kosmicznym przejściu, rozbrzmiewający niczym grobowa kantata. „Nefretete” – Miłość zostaje tu wyniesiona do poziomu kultu bogini. Nefretete to boska obecność, w której poeta szuka wieczności, świętości i cielesnej rozkoszy. Zarówno symboliczna, jak i duchowa, ukazana z precyzją miniatury malowanej na papirusie. „Ekstaza końca” – To liryczny romans między pasją a śmiercią. Poeta – niczym faraon – umiera w pałacu miłości, wspinając się po stopniach namiętności aż do ofiary i ekstazy, która czyni śmierć wieczną rozkoszą. „Miraż” – To utwór o wspomnieniu, tęsknocie i zmysłowym śnie. Wizja kobiety o zachodzących ustach na piaskach Sahary, z zapachem mirry i śmiechem wypływającym z piersi, zamienia się w realny sen – jako oczyszczająca pasja i święte doznanie. „Kleopatra” – To ubóstwienie miłości, gdzie droga przez płonący żar namiętności prowadząca na szafot zostaje oczyszczona w ołtarzu poezji. Ciało Kleopatry – kuszące, krzyczące o ukrzyżowanie – staje się syropem rozkoszy, duchowym pożarem i w końcu białą modlitwą, czystym pocałunkiem miłości. „Cudowna noc” – To święty bunt w nocy miłości. Ale nawet cud rozkoszy jest tymczasowy – ogród, raj zamyka się znów, zostaje tylko złudzenie nieprawdziwej miłości. W istocie ten cykl, noszący tytuł „Wołania z sarkofagu”, jest wezwaniem nie tyle zmarłej cywilizacji, co samej poezji, która przekracza śmierć i pokonuje czas. To głos duszy nieśmiertelnej, która – niczym ptak – wraca z cieni, by przypomnieć o wiecznym pięknie miłości i słowa.

„Słoneczny wiatr” – poetycka eksplozja istnienia i miłości

Cykl poetycki „Słoneczny wiatr” to jedno z najrzadszych i najbardziej złożonych zjawisk współczesnej literatury ormiańskiej, w którym zmysłowość miłości, introspekcja i poetyka rozszerzają się ku przestrzeniom kosmogonicznym, egzystencjalnym, a nawet teologicznym. To seria utworów, która staje się zarazem kondensatem autobiograficznym, nieskażonym monologiem i poetyckim rytuałem objawiania prawdy. Już sam tytuł – „Wiatr słoneczny” – ma wymiar symboliczny. Oznacza on zarówno niszczycielskie zjawisko kosmiczne, jak i szczególną siłę zrodzoną z połączenia słońca i wiatru – siłę, która dla poety staje się burzą namiętności nie tylko w naturze, lecz także w głębinach serca i duszy. Tu słońce to nie tylko światło – to życiodajny promień, znak miłości i prawdy istnienia; wiatr zaś symbolizuje oddalenie, utratę lub przemianę. Ta dwoistość przenika cały cykl – to wrażliwy taniec pomiędzy tworzeniem a rozpadem, oddaniem a zniszczeniem. Język poetycki Chastura jest gęsty – przesycany słownictwem bliskim klasycznemu ormiańskiemu (grabar), skomplikowaną składnią i symbolistycznymi obrazami, jak rozbłyśki światła w mroku.

W „Wietrze słonecznym” poeta nie szuka adresatki miłości – on rozkłada miłość na czynniki pierwsze, otwiera jej istotę jako zbawienie i kres, jako impuls twórczy i siłę destrukcyjną. Kobieta w tej poezji jest zarówno świątynią, jak i bramą zagłady. Jej nagie ciało bywa ołtarzem – lub profanacją – w zależności od chwili miłości lub zdrady. W końcowych częściach cyklu pojawiają się stylistyczne eksplozje bólu, oskarżenia i językowe akty niemal nienawiści – lecz nie jest to negacja miłości, a dialektyka upadku i odrodzenia: pojęcie „miłości jako najgłębszej tragedii”, z którego wyłania się nowe światło twórczości. „Wiatr słoneczny” jest sam w sobie siłą natury – wydobywa, buntuje, mąci i rozświecła. Jest organicznie związany z ideą wieczności miłości. Ta miłość nie jest jedynie echem uczucia – to rzeczywistość filozoficzno-metafizyczna: osobista i nieosobowa, kosmiczna. Dzięki swojej potężnej energii przełamuje granice

widzialnego i niewidzialnego, stając się jednym z najpotężniejszych natchnień poetyckich współczesności.

„Świty rozpalone miłością” – hymn ciała, ducha i poezji

Cykl „Świty rozpalone miłością” to fascynujące połączenie wszechświata miłości, afirmacji ciała i wzniosłej misji poezji. W tej wielowarstwowej całości estetycznej miłość ma własną filozofię, a zarazem objawia się jako akt religijny, muzyczny i fizyczny. W utworach tego cyklu splatają się symbole świtu – jako narodzin miłości i twórczego zachwyty – z jednością ciała i duszy, będącą poetyckim świętem, oraz z rytualnością jako wyrazem wzniosłości uczucia. Szczególnie wyraziste są stylowe krystalizacje: rytmiczna precyzja, genialne metafory (jak „piersi w kształcie lilii o smaku jabłka”, „przezroczyste stopy”, „melodia słodkich pocałunków palców”), gra ciepłych zapachów i delikatnych tonów – tworzących zmysłowy kosmos. W tym cyklu Chastura objawia się nie tylko jako liryk miłosny, lecz także jako stwórca miłości – jak mistrz renesansu, który swą poezją rozświetla twarz ciemności. Poetyckie „ja” żyje miłością, oddycha nią, cierpi, śpiewa i ofiarowuje ją jak wino, jak modlitwę, jak muzykę. W wierszu „Nigdy cię nie zdradzę, Muzo” poezja staje się wyznaniem wiary i liturgią oczyszczenia. W utworach takich jak „Nasze spotkanie było tak subtelne” czy „Melodia fal” sławi się nie tylko duchowe piękno kobiety, lecz również jej ciało – jako chwałę doskonałości. Ten cykl to kolorowy świat, w którym miłość i poezja lśnią jednym oddechem, a język staje się królewskim płomieniem w świątyni świetlistej miłości.

„Lustrzane tanka” – architektura emocji w poetyce minimalizmu

Cykl „Lustrzane tanka” to dzieło o wysokim poziomie estetycznym i głębokim systemie korzeniowym, stworzone architekturą emocjonalną serca i języka. Te utwory stanowią oryginalne, a zarazem zakorzenione w tradycji, ormiańskie przetworzenie klasycznego japońskiego gatunku tanka. Tanka to jedna z najstarszych form liryki japońskiej – składająca się z pięciu wersów

w układzie sylabicznym 5–7–5–7–7 (łącznie 31 sylab) – której celem jest uchwycenie w minimalistycznej formie chwili przeżycia, uczucia lub wspomnienia, często z niespodziewanym zwrotem lub znaczącym milczeniem. Bez analitycznych komentarzy tanka jest poezją momentu – komunikatem nie tylko intelektu, lecz i zmysłów. Choć z powodu różnic strukturalnych językowych między ormiańskim a japońskim tanka Chastura nie trzymają się sztywno klasycznego metrum, wewnątrz zachowują ich duchową precyzję – przez powściągliwą obrazowość emocji, gęstą metaforę i siłę skondensowanego obrazu. Motyw lustra stanowi centralną oś obrazową i ideową tych tanka – jako przestrzeń subiektywnego odbicia między „ja” a światem. Wszystko tutaj jest lustrem: niebo, deszcz, szminka, wiosna, śnieg, łyż i inne wzniosłe obrazy – genialnie proste, a zarazem eksplodujące emocjonalnie i wizualnie – tworzące zatrzymane chwile w ruchu, jak fotograficzne migawki wzruszeń:

*Od zimnego uścisku miasta
umierał księżyc,
wieżowce
w uśmiechu asfaltu
przeżuwały jego stypę.*

Tanka Chastura, choć głęboko spersonalizowane, tworzą poezję, w której język staje się przezroczystym naczyniem uczuć, a emocje – żywą rzeźbą. To poetycka forma, w której ormiański język poprzez tanka oczyszcza i ubogaca wnętrze przeżycia. Każde tanka – jak zamrożona perła – zawiera iskrę życia. Cały cykl przypomina językową strukturę wygasłego wulkanu, wypełnioną emocjonalnym ogniem, na której wiatr pamięci tchnie świeżym zapachem. Tanka Chastura są wewnętrznymi eksplozjami w formie ultraskondensowanej, poetyckimi i emocjonalnymi impulsami, gdzie natura nie jest jedynie zapisem bytu, lecz ucieleśnionym uczuciem – wewnątrz płonąca inspiracją, w której ciało wybrzmiewa przed

słowem, a miłość staje się jednocześnie malarstwem, tęczą, materią i duchowością.

„Modlitwy ararackie” Varużana Chastura to nie tylko tom poezji – to poetycka, duchowa liturgia, cała światopoglądowa kosmowizja, w której słowo staje się modlitwą, a język – ciałem świetlistego natchnienia. Księga ta zbudowana jest według rytualnej logiki wewnętrznej – wiele z wierszy ma konstrukcję błagalno-modlitewną, ich charakter jest „dialogiczny” względem kosmosu, przejścia – wzniosłe, a zakończenia – oczyszczające. Język Chastura jest zagęszczony i symboliczny, przesycony warstwą klasycznego języka grabar, a jednocześnie barwny i muzyczny. Obrazy poety mają charakter piktograficzny – poezja ta staje się nie tylko sztuką, lecz także skondensowanym nauczaniem, w którym modlitwa przyobleka się w dźwiękową formę. Chastur w mistrzowski sposób panuje nad techniką wersyfikacyjną i stylizacyjną. Tonacja jego wersów przywołuje na myśl staroormiańskie śpiewy liturgiczne, rozbłyskuje jak homerycki heksametr, stając się czasem psalmem, czasem wyznaniem na kształt szekspirowskich monologów. Styl jest skondensowany, często oparty na powtórzeniach, co nadaje wypowiedziom Chastura muzyczną pulsację i brzmienie. Język tej poezji jest warstwowy – gęstość klasycznego języka, duch alfabetu, formuły rytualne, retoryka klasyczna i zarazem współczesna symbolistyczna kolorystyka tworzą jednolitą całość. Jego modlitwy-wiersze przemawiają językiem uniwersalnym, wchodzi w kosmiczne pole jako święte modulacje ludzkiej duszy i przestrzeni, stając się jednocześnie poezją i rytuałem, technieniem filozofii i ucieleśnieniem emocji. Fundamentem jego wypowiedzi jest duch obrzędowości – zarówno przedchrześcijańskiej, jak i chrześcijańskiej – który, wznosząc się z głębin symboliki starożytnych cywilizacji, staje się oddechem najnowszej poezji.

Boski jest dar, jaki otrzymał Chastur. Słowo ormiańskie w jego duchowości nabiera nowego sensu, nowego blasku i światła w sferze nieprzemijalności poezji, gdzie język staje się czasem, a czas –

modlitwą. On posiadał najważniejszy sekret poetycki – sztukę doprowadzania słów do szaleństwa. Także dla czytelnika... A w zakresie treści, przestrzenności i głębi – jest Śpiewakiem-Kapłanem. Oto przykład:

*Moja Mariańska Otchłani –
Ja twym Everestem,
W sercu przechowywana –
Miłością i gestem.*

*Tyś brzaskiem Andów wśród dnia,
Ja – Wan błyszczące tonią,
Choć tak daleko od ja –
W sercu mym płyniesz wonią.*

*Tyś zorza z północnych gwiazd,
Ja – Sahara rozpalona,
Ty – skandynawski śnieg z łask,
Którego pragnę z łona.*

*Edenie mej tęsknoty –
Choć jesteś tak daleka,
Jam Ararat twój prosty,
Tyś – Antarktyda z czekań.*

Niezwykłe rozległa jest geografia poetyki Varużana Chastura, jego światopogląd, przestrzeń muzyczna i kosmogoniczne pojmowanie istnienia. Od świetlistego szczytu Araratu po wichry i śnieżyce Antarktydy, od żaru Sahary po zorze polarne Skandynawii, od mrocznych głębin Rowu Mariańskiego po spalone słońcem lodowce Everestu, od starożytnych ormiańskich mitów po balsamiczną poezję Joy Harjo, poetki rdzennych Amerykanów; od japońskich tanka do ognistych rytmów flamenco, od śpiewu greckich rapsodów po wolność wersetu wolnego; od rygorystycznych czterowersów

Chajjama po nieskładność białego wiersza (poprzez dystychy, sonety, triolety, ronda czy ballady), od epikurejskiej doktryny po mistycyzm Grzegorza z Nareku, od staroegipskich pieśni żałobnych po kolorowe pieśni miłosne Sajata-Nowy, od udręki Gilgamesza po namiętą lirykę Lorki, od chłodnych i bezkrwawych ofiar chrześcijaństwa po płomiennność, od anakreontejskich pieśni po liturgiczne chorały Bacha, od psalmów biblijnych po koncepcje renesansowe, od symbolizmu po surrealistyczne zagęszczenia Apollinaire’a, od nieskazitelności Komitasa Wardapeta po klawiszowe uderzenia Chopina, od liryczno-epickiej formy po „Noc Walpurgii” Goethego, od platońskich idei po „rzecz samą w sobie” Kanta, od konfucjanizmu po apostolski nihilizm Nietzschego... i tak dalej... Kosmiczne wielkości – Słońce, Księżyc, gwiazdy, Droga Mleczna, meteory, wiatr słoneczny, eter, grawitacja i inne zjawiska – stanowią ważne elementy poezji Chastura i swoją cyklicznością formują rytm jego przesłania. A wszystko to spływa jak potoki do wezbranej rzeki Chastura, której źródło bije z ormiańskiego płaskowyżu, by w końcu przekształcić się w potężny strumień i wpłynąć do oceanu literatury światowej.

Rozkoszujemy się wzniosłością prawdziwej poezji i estetyczną przyjemnością.

Sierż Srapionian

literaturoznawca, doktor, profesor

ՀԱՎԵՐԺԱԿԱՆ ՄԵՂԵԴԻ

WIECZNA MELODIA

ԻՆՔՆԱԳԻՐ

Ի՞նչ ես քո խենթ գրիչն առել, տաղ ես ասում երազաբույր,
Հանգ ու վանկից ընկած դարում, հանգ ու վանկով երգում,
Խաստուր,
Ժամանակը դուրս է սահել, ագռավների դարն է հիմի,
Թող դողման ու կոնչան, մի՛ կոտորիք քեզ դու՝
Խաստո՛ւր...

Էս, որտեղի՞ց այսքան չարիք, չմարմրող մղձաճ ու թույն,
Կիսագաղութ մեր վիհակն է ծնում այսքան ատելություն,
Բռնապետը միշտ էլ ազգի տականքին է առաջ մղում,
Ինչպես հնում, այնպես երեկ և այսօր էլ նո՛ւյնն է,
Խաստո՛ւր:

Հանգ ու տաղից ժանգ է թափվում, պատկերներից՝ մուր ու խարամ,
Ի՞նչ էլ անեն, չի ծնվելու ո՛չ Փիրդուսի, ո՛չ էլ՝ Խայամ,
Հոգեվարք է ապրում հիմի նաֆթադարը մարդակործան,
Պիտի անշուշտ արյուն լափի և ափսիսի քեզ էլ՝
Խաստո՛ւր...

Միրադոթը կրծոտեցին հազար տեսակ մուկ ու առնետ,
Բայց քանքարդ չպակասեց և հոգուդ մեջ հորդեց հավետ,
Ժամանակներ կգան-կանցնեն ու կկորչեն մութում անհետ,
Մուսայիդ հետ արևաշաղ սրտիդ երգը խմիր,
Խաստո՛ւր

Որքա՛ն աղբ է անգութ լցվում Մեղրագետը մեր հայրենի,
Պոետացման վտառ է հոծ, նողկազրեր՝ թույլ ու թերի,
Տգիտության խնջույքն է եղծ՝ կաղկանձներով իր վայրենի,
Էդ սեղանին դու տեղ չունես, քո՛նը բառի քե՛ֆն է,
Խաստո՛ւր:

AUTOPORETRET

Dlaczego chwyciłeś swój szalony piórniki, śnisz pieśni pachnące snem,

Z epoki, gdzie rym i rytm dawno upadły — a ty śpiewasz znów,
Chastur.

Czas już wyszedł z koryta — kruki królują nad światem,
Niech skrzeczą, niech kraczą, lecz ty nie łam się,
Chastur.

Skąd tyle zła, jad i koszmar, co nie chce wyblaknąć?
Nasze kolonie rodzą tyle nienawiści,
Tyran zawsze wznosi ku górze szumowiny narodu,
Jak kiedyś, tak wczoraj i dziś — to samo się dzieje,
Chastur.

Z rymu i wersów sypie się rdza, z obrazów — sadza i popiół,
Nie zrodzi się żaden Ferdousi, żaden Chajjam,
W agonalnym bólu kona epoka naftowa,
Ona także krew twoją wypije,
Chastur...

Modlitwę miłosną twoją zgryzły szczury i myszy,
A jednak duch twój nie wysechł, na zawsze zalany światłem,
Czasy przyjdą i odejdą, zginą w mgle zapomnienia,
Pij pieśń słoneczną serca twego z muzą u boku,
Chastur.

Ile śmieci wpada w naszą bezlitosną rzekę Murat Nehri,
Strumień poetycki szeroki, lecz teksty odrażające, słabe,
Uczę ciemnoty plugawią dzikie wrzaski i wycie,
Nie masz tam miejsca, twoje miejsce — To ucztą słowa,
Chastur.

Ի՞նչ ես խորհում ու մտորում, կորսվել է ճամփան վեհի,
Մարդուկների ոհմակն է պիղծ այսօր հզոր ու ամեհի,
Դավաճանն է հերոս դարձել, դավաճանքն է անպատեհի,
Մասիս սարին գավաթ զարկիր, Աստծո լույսը խմիր,
Խաստո՛ւր:

O czym rozmyślasz i marzysz? Droga wzniosłości zagubiona,
Tłum drobnych ludzi dziś silny i dziki,
Zdrajca został bohaterem, wiara jest hańbą nieczystych,
Uderz kielichem o szczyt Masis*, pij światło Boga,
Chastur.

* Masis – najstarsza ormiańska nazwa góry Ararat.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊՐԵԼՅՈՒԴ

Հայաստա՛ն աշխարհ, երկիր Նաիրի,
Հի՛ն Արարատյան թագավորություն,
Ոգեկոչում եմ քո լույսը բարի
Եվ արարչական խորհուրդը անհուն:

Խոնարհվում եմ քեզ՝ լեռնապար իմ սեզ,
Դյուցազնաց երկիր անդրհեղեղյան,
Մեծ արհավիրքի փրկության եզերք,
Մարդկային ցեղի սրբազան օրրան:

Ուր ձորեր խորունկ, սարեր ձյունաթույր,
Գազարթներ՝ սուզված հուրքում կապույտի,
Աստղաժանեկած թավշե վարագույր
Տիեզերական շրջապտույտի:

Եվ ամպեր ժանյակ, անտառներ խոսուն,
Ճերմակ առավոտ ամպերի մետաքս,
Ուր հրե ցուն է փրփուրն ակոսում,
Եվ Կենաց ծառին ծաղկում է երագ:

Խաղողն է խայտում զմրուխտ թփերին,
Աչքով է անում սալորը սևաչ,
Հնձանների մեջ ցնծում է գինին,
Բույրից ցնծում են դաշտերը կանաչ:

Ուր գետեր լաջվարդ, ջրեր հիացիկ,
Շողերի ճախրանք արտերում ծածան,
Ծաղկամշուշներ բիլ ու թափանցիկ,
Շաղերի զգվանք, երգող ծիածան:

ORMIAŃSKIE PRELUDIUM

Armenio, kraino — ziemio Nairi,
Ararackie Królestwo, prastary tronie,
Przyzywam twe światło łagodne i czyste,
Nieskończoną myśl Stworzyciela jak dzwon.

Skłaniam się tobie, mój górski grzbiecie,
Ziemio herosów, przedpotopowy brzegu,
Arko wybawiona od wielkiego potopu,
Święta kolebko ludzkich dróg i ścieżek.

Gdzie głębokie wąwozy, gdzie śnieżne szczyty,
W których błękit zanurza się niby sen,
Gdzie aksamitna kurtyna gwiazd
Wiruje w rytmie kosmicznych przemian.

Koronkowe chmury, mówiące lasy,
Poranki jak jedwab chmur rozwianych,
Gdzie ognisty byk orze ziemię pianą,
A Drzewo Życia kwitnie snem nieznanym.

Winogrono purpurowe igra na krzewach,
Śliwa czarna puszcza oko ukradkiem,
A wino w tłoczniach świętuje życie,
Zapachem radości napełniając łąki.

Gdzie rzeki lazur, a wody — zachwyt,
Skrzy się światło w zbożowych falach,
Mgły kwieciste przezroczyste, delikatne,
Tęcza śpiewa wśród rosy i cienia.

Ուր սրտեր վառման, սրտեր կարեկից,
Մաքուր է արյան հորձանքը հոսքի,
Եվ նուռն է ճաքում արբունքի հուրքից,
Ծիրանի ծոցից թափվում է ոսկի:

Ուր լեզու հրաշք և աստվածային,
Բառեր մեղմանուշ ու բառեր կիզուն,
Հոսում է անվերջ լույսի մեղեդին,
Հնչյունների մեջ վեհ ու իմաստուն:

Եվ նախնյաց խորհուրդ՝ հողի հետ անքեն,
Սիրո բոխում՝ հաղթության վկան,
Ժայռապատկերից մինչև Այբն ու Քեն,
Լցված է լույսով տիեզերական:

Այստեղ է ապրում բարձրագույն Ոգին,
Այստեղ է լույսը քարերից ցայտում,
Այստեղ է դրված ներուժը վերին,
Այստեղ է տրվում Արևին երդում:

Ու այդ ամենը՝ հայրենիք շենշող,
Ու այդ ամենը՝ հայրենի ոստան,
Դարեր ազնիվ հուրքերն ամբարող,
Արարումների աշխարհ Հայաստան...

Tu serca płoną, pełne współczucia,
Czysto płynie krew jak święta rzeka,
I granat pęka z żaru i światła,
Z wnętrza moreli złoto ucieka.

Tu język — cudowny, język boski,
Słowa — i łagodne, i płonące,
Melodia światła płynie wiecznie,
W brzmieniu — mądrość, sens i głębia lśniące.

Od petroglifów aż po alfabet —
Tajemnica Przodków z ziemią spleciona.
Zrodzona z walki, zrodzona z miłości,
Napełniona światłem wszechświata do końca.

Tutaj mieszka Duch najwyższy,
Tu światło z kamieni wytryska,
Tu dana jest siła, moc ukryta,
Tu przysięga się Słońcu z błyskiem.

I to wszystko — to Ojczyzna tętniąca,
To wszystko — to ormiański dom,
Przez wieki ogień swe skarby przechowuje —
Armenia — świat stworzenia i dłoń!

ՑՈՐՅԱՆԻ ԿԱՆՉԸ

Արարատյան դաշտն է ծփում իր ցորյանի ծափերով,
Արտերի մեջ մենք քայլում ենք Մայր Արաքսի ափերով:
Ես ու հայրս ու մեր ստվերը... և արբել ենք հասկերից,
Վաղնջական բույրը հացի՝ մեզ հավիտյան ուղեկից:
Հույս է լցված հատիկներում դեղնահունդի ցորենի,
Մասիս սարը լույս է աղում, լուսալույրը անհունի:
Սակայն հայրս Արաքսի պես վշտակոծ է ու տրտում,
Առյուծացավ մի հոգոց կա, որ չի մարում իր սրտում:
Նա նայում է գետին պղտոր և ասում է ինձ՝ որդիս,
Պիտի ելենք մենք միասին ազատն ի վեր, ի Մասիս:
Հավատամքով պիտի ելենք Հայոց խղճի լեռն ի վեր,
Որ չմնա մեր երազը ավերակված ու անտեր:
Հայրենիքը մեր շենացնենք, որ մեր հողը սիրի մեզ,
Ազատության հունդեր շաղ տանք նվիրումով սիրակեզ,
Որ բռնեցվեն խորհուրդները համահավաք մեր կամքի
Մեղրագետից մեր քաջության, հերոսության և փառքի:
Չենք թողնելու, ի՛նչ էլ լինի մեր օրրանը օտարին,
Թուր-Կեծակին կշողշողա մեր հաղթության կամարին...
Եվ օրհնում են արտերը մեզ ու ծփում են արտաբաց,
Գողթան երգ է քամին բերում նրանց կանչին համընթաց:
Արքայական փողն է հնչում շամբուտներից Արաքսի,
Մեր ոտքի տակ ծավալվում է հին պողոտան Մետաքսի:
Եվ անցնում են գնդերն արի՝ հայացքներով սևեռուն,
Գազաթներին փողփողում են դրոշները եռագույն:
Մասիս սարն էլ ժպտում է մեզ իր ժպիտով երբեմնի,
Արեգակ է երկինքն հունցում լուսալույրով ծիրանի:
Բռնած ձեռքում Ազնաց հացը՝ դեպի Էրզրի են գնում,
Հայր ու որդի իրար գրկած՝ տիեզերքի անհունում:

ZEW PSZENICZNY

Płynie równina Araracka w złocistych falach zbóż,
Z ojcem kroczymy powoli wzdłuż nadbrzeżnych dróg.
Z cieniem naszym, z głową w słońcu, w woni dawnych lat —
Wieczny zapach bochna chleba do nas zawsze wraca rad.
W ziarnach płonie moc nadziei, zórz płomieniem maszt nasz lśni,
A Ararat z głębi ziemi światłem swego brzasku drży.
Lecz mój ojciec, jak ten Araks — smutny, ciężki w sercu cień,
Lwi jęk dusi w głębi duszy — nie ugaśnie płomień w nim.
Patrzy w nurt zmałowanej fali i powiada: „Synu mój,
Wstańmy razem ku wolności, ku Araratowi płyn!
Z prawdy duchem wznieśmy się ku szczytom w snach
By marzenie nie zginęło pośród ruin, w gruzach, dniach.
Państwo nasze odbudujmy, niech znów ziemia kocha nas,
Siejmy wolność wszystkim w darze i skrapiajmy wiarą wraz.
Niech się łączą wszystkie myśli w jeden płomień, jeden ruch
U podnóża Miodośpiewu — naszych bohaterów duch.
Nie oddamy gniazda życia w obce, podłe, wrogie ręce —
Błysznie miecz nasz, gromowy, ponad wrogiem niczym tęczę.
Pola szeptem błogosławią — szumią w rytmie naszych stóp,
A wiatr śpiewa pieśń Gökhana, uniesiony w nieba słup.
Z trzciny Araksu dźwięczą trąby, trąby królewskiego szlaku,
Szlak jedwabny pod stopami pradawnego wojsk orszaku.
Maszerują hufce śmiało z oczami w gwiazdy wbitymi —
A nad nimi powiewają trójbarwne flagi świętymi.
Ararat znów się uśmiecha dawnym majestatem,
A świt morelowy błyszczy ponad nieba białem.
Z chlebem poezji w dłoniach idziemy w nasze strony,
Ojciec i syn — objęci — i z czasem w ramionach.

ՊԱՐԻՐ, ԳԻՆԻ...

Պարի՛ր, գինի, բաժակիս մեջ փրփրաբոսոր,
Տա՛ր ինձ գիրկը կախարդագույն քո անհունի,
Դառնաքաղցր ցոլանքներիդ խմեմ էսօր,
Մտնեմ ծոցը քո նռնամույն վայելումի:

Պարալի՛ր, գինի, տվայտանքը իմ մտքերի,
Խորշակաբեր մշուշներս ցրիր անդարձ,
Տուր ծփանքը քո բորբաշող համբույրների
Ինձ ողողիր քո ցալքերով երազաբաղձ:

Հագի՛ր, գինի, ժանյակներիդ երազաքամ,
Ըմպեմ համը շրթունքներիդ արևների,
Սիրագուրեմ քո հմայքը քավդեական,
Սուզվեմ ծովում քո ափերի մոռացումի:

Արբի՛ր, գինի, ինձ ընծայիր խինդը լույսի,
Մեր սրտերի տրոփները թող միանան,
Տենչանքներս թող չմնան էլ մեկուսի,
Մառ թուխակերը ցնորքներիս ցրվե՛ն, գնան:

Տարփի՛ր, գինի, ինձ ըղձանքիդ բազինդ տար,
Ներդաշնակիր արբունքներիդ կրքադողին,
Ինձ պարզևիր հրդեհները քո սիրավառ,
Իմ մեջ հորդի սիրադոթքը բորբամարմին...

Պարի՛ր, գինի, բաժակիս մեջ փրփրաբոսոր,
Սիրտս լցրու կախարդանքով քո անհունի,
Դառնաքաղցր ցոլանքներիդ խմեմ էսօր,
Դառնամ քուրմը քո նռնասույզ վայելումի...

TAŃCZ, O WINO...

Tańcz, o wino, w mej czarze purpury pianą,
Prowadź mnie w objęcia swej magii bezmiernej,
Wypiję dziś blaski twe – słodkie i ranne,
Wtworzę się w pieszczotę twej namiętnej perły.

Opróżnij się, wino, z mych myśli męczarni,
Rozprosz mgły wichrowe, bez śladu, bez echa,
Falami pocałunków palących, upalnych,
Zalej mnie pragnieniem snów, co nie ucieka.

Uzbrój się, o wino, w koronki marzenia,
Wypiję smak słońc, co na ustach twych lśnią,
Uwielbię twój urok – kapłanki wcielenia,
Zatonę w zapomnieniu, gdzie twe fale śnią.

Oczaruj mnie, wino, daj radość ze światła,
Niech nasze serca biją zgodnym rytmem snu,
Niech pragnień mych nikt już nie oddziela,
A mroczne ułudy przypadną bez tchu.

Uwiedz mnie, o wino, na ołtarz swych żądz,
Zharmonizuj mnie z drżeniem swej ekstazy,
Podaruj mi pożary twej ognistej mocy,
Niech modlitwa miłosna w mym ciele rozbłyśnie.

Tańcz, o wino, w mej czarze purpury pianą,
Serce moje wypełnij bezmiarem twych cudów,
Wypiję dziś blaski twe – słodkie i ranne,
Kapłanem się stanę rozkoszy granatów...

ՀՈՐԶԱՆՔ

Ես չեմ կարող
Ինքս ինձնից օղու նման թորվել,
Մնալ առանց եռքի,
Առանց մրուր,
Ես չեմ կարող ինքս իմ մեջ փորվել,
Ինքս իմ մեջ հորվել,
Մնալ թափուր,
Իր հետադարձ շարժման խենթության մեջ
Գինեծփանք ունի իմ արյունը,
Որի ջրվեժներում անթեղ,
Եվ քուրայում հնոցի
Վավաշահորդ վրնջոցն է
Դողեղոցքի կրակներից արբած արվածիու
Եվ հողանի սլացքը վիթերի,
Որոնք հեշտաբուրմունքի գոլորշուց
Մեղրահացե երգ երգոց են
Փըռգտում ժայռածերպերին.
Վնգստալի գոմոցը երկնահաչ շան,
Որ լուսնից է միայն
Իր բավարարությունն առնում
Եվ աներկմտորեն թևածում՝
Կցվելու մայրամուտին.
Լկկասեր կատվի աղերսականչը ճերմակ
Եվ հագեցումը աղեկտուր ու պաղատալի,
Որ հալոցք է շեփորում
Նորահարս ձյունի մահճակալում
Եվ վավերացնում է դյութանքը կաղկանձումի.
Խելահեղ ճախրանքը արծիվների,
Որ ամպեր է համբուրում՝
Սիրաբաղձ ցուցանելով
Ազատասլաց ոգանումը վեհացումի.

NIESIENIE

Nie potrafię
destylować się z siebie jak wódka,
Zostać bez żaru, bez osadu.
Nie potrafię w sobie kopać,
w sobie ryc — zostać pustym.
W szaleństwie odwrotnego ruchu
moja krew pieni się winem
i w jej kaskadach warczy żądza,
a w kuźni kipią parsknięcia ogiera
upojonego gorączką drzeń, i pęd bawołów
zrodzony z dwóch rozkoszy,
które wybuchają na szczelinach skał
jak miodowe *Pieśni nad Pieśniami*.
Wycie niebiańskiego psa
szczekającego do księżycy,
który tylko tam znajduje spełnienie
i bez wahania leci ku zachodowi.
Białe błaganie pożądliwej kotki
i jej jękliwa nasyceność obwieszcza rozkosz
na łożu świeżej panny-śniegu
i pieczętuje urok płaczem drapieżnym.
Szalone loty orłów,
które całują chmury z pragnieniem wzlotu
ku wzniosłemu uniesieniu.
Drżenie bioder kapłanki pożądania,
które czyni sok z palm
szalonym i odwraca się ku nieokiełznanemu spojrzeniu.
Miętowy śmiech na iryzujących zroszonych kobiercach,
rozpalający żar rozjuszzonego byka
i stąpięcia kopyt gubiące się w pyle.

Կապկապչուհու զիստերի դողը բորբափայլ,
Որից արմավենիների կենսավիշը
Խելքահան է լինում
Եվ դիմադարձվում է սևեռումին անսանձելի.
Դադաձածիծաղ թրթռոցը
Կովաստինքերին ծաղկած ծիրկաթինների
Եվ նրանց շողարձակումից ծառս լինող
Խոլական ցուլի տոփանքը բոսոր
Եվ փոշետույզ տրոփը կնդակների ահագնական.
Սիրարբունքից խելահեղ
Տիեզերական խրիփինչը հողմապաց նժույգների.
Հորդագետների բաբախյունը վայրենի
Եվ իզագյալ պանծացումից արտածվող
Ակադձումի մռունչը վագրենավոր.
Արևաքամի հորդացնող
Անսանձելի հափրանքը փրփրաբաշ առյուծների,
Մշկալոգանքից երանավետ դարձած
Կոկորդիլների կառաչը կոկորդաձայն.
Ցանկասեր օձի ֆշշոցը կարկամեցնող
Եվ ճապկանկուն լեզվի սահմեկեցումը լափլեզ,
Որ հառաչ է պոկում տոթակեզ ապառաժներից
Եվ շնչավորում ըղձանքը քարեղեն թևածումի.
Երկարագար կարոտոռնոցը
Պագշոտության մառախուղներում
Վայելումից տարփող գիշերազայլերի.
Շնաձկերի տոփանքը ալիքների ծափում,
Եվ սիրալողն ընդերքներում խոլական.
Դելփինների թռիչքն ըմբռնիմումից առաջ,
Որ կրծքերով քսվում են ամպի քուլաներին
Ու խայտում ողորկության մեջ փրփուրների.
Հեշտանքից գինեկալած
Փղերի աչքերի արտացոլումները,

Kosmiczny rechot ogierów
szalejących z ekstazy,
dzikie tętno rzek,
a z chwały samiec wyłania się
ryczący szept pantery.
Pęd słonecznego wiatru
w pianie lwów — nieokiełznany i wilgotny,
a z rozkoszy piżmowej krzyczą gardła krokodyli.
Syczący wąż pragnienia —
paraliżujący —
i przerażająca giętkość
jego lepkojęzycznego pocałunku
zrywa westchnienie z płonących skał

Ուր սարդերի սրտուփը
Երկինքներ է նկարում...-
Այս ամենը իմ մեջ,
Ու ես՝ իմ մեջ խաչված,
Ու ես՝ իմ մեջ դաջված
Մի համրություն,
Ի՛նչ էլ անեմ, մե՛կ է,
Ինձ ինչքա՛ն էլ բեկեմ,
Չի՛ դառնալու երբեք՝
Իմ արյունը անգույն:

i ożywia tęsknotę
kamiennego lotu.
Długowarkliwy skowyt
wilczych nocy, pożądliwych
w mgłach czułości.
Chciwość rekinów w klasku fal,
i w trzewiach — szalona miłość.
Skoki delfinów przed orgazmem —
gdy pierśmi ocierają się o kłębiaste chmury,
pławiąc się w pianie jedwabistej rozkoszy.
Oczy słoni błyszczące od ekstazy,
gdzie pajęczy lęk maluje niebo...

To wszystko jest we mnie.
A ja — ukrzyżowany w sobie.
A ja — wypalony w sobie
w niemocie.
Cokolwiek zrobią —
to jedno.
Choćbym się łamał —
Nigdy, przenigdy
moja krew
nie stanie się bezbarwna.

ԵՐԿՎՈՒԹՅՈՒՆ

Իմ Մարինյան իջվածք՝
Ես քո Էվերեստը,
Սրտիս սրտում պահված՝
Սիրո իմ արվեստը:

Դու լուսաբաց Անդյան,
Ես՝ Վանա լիճ շողուն,
Թեկուզ հեռու այդքան,
Իմ սրտում ես լողում:

Հյուսիսափայլ դու իմ,
Ես՝ Սահարա կիզուն,
Սկանդինավյան փաթիլ,
Ես քո ձյունն եմ տենչում:

Իմ կարոտի Եդեմ,
Սակայն հեռու այսքան,
Ես քո Արարատն եմ,
Դու՝ իմ Անտարկտիդան:

DUALIZM

Moja Mariańska Otchłani –
Ja twym Everestem,
W sercu przechowywana –
Miłością i gestem.

Tyś brzaskiem Andów wśród dnia,
Ja – Wan błyszczące tonią,
Choć tak daleko od ja –
W sercu mym płyniesz wonią.

Tyś zorza z północnych gwiazd,
Ja – Sahara rozpalona,
Ty – skandynawski śnieg z łask,
Którego pragnę z łona.

Edenie mej tęsknoty –
Choć jesteś tak daleka,
Jam Ararat twój prosty,
Tyś – Antarktyda z czekań.

ԱՄՔՈՒՆ ՈՒ ՊՈԵՏԸ

Ամբոխը մատնագրեր է գրում, պոետը՝ տաղեր,
Ամոխը սուրն է սրում, պոետը՝ բառեր:

Ամբոխը նախանձ է հնձում, պոետը՝ սեր:
Ամբոխը մաղձ է խրձում, պոետը՝ լույսեր:

Ամբոխը խավար է բուրում, պոետը՝ հուրքեր,
Ամբոխը աղմուկ է ծնում, պոետը՝ երգեր:

Ամբոխը պոետին է խաչում, պոետը մնում է միշտ վեր:
Ամբոխը վայում է, բամբասում, պոետը հյուսում է խոհեր,

Թե սիրտն էլ տալիս է նվեր, ամբոխը նրան չի անսում:
Պոետը մեռնում է անտեր, ամբոխը հանճար է ասում...

ՏԼՈՒՄ Ի ՓՈԵՏԱ

Տլում pisze donosy, poeta — pieśń śni,
Տլում ostrzy miecze, poeta — słów dni.

Տլում sieje zazdrość, poeta — miłość,
Տլում pluje jadem, poeta — światłością.

Տլում pachnie mrokiem, poeta — żarem,
Տլում czyni hałas, poeta — czar.

Տլում krzyżuje poetę, poeta — wzlata,
Տլում szemrze, plotkuje, poeta — w głąb świata.

Nawet serce da w darze — tłum go nie słyszy,
Poeta umiera w ciszy... a tłum — mistrza słyszy.

ԿԱՏԱՐՄԻՍ

Ես Ա՛ նդ եմ հիմա.
Չատկական գիշեր ...
Բայց Փլավ չկա,
Բուռ առ բուռ Խավարի
Քուլաներ ենք կուլ տալիս
Ու խմում դադված մթնշաղի ձեթը,
Որ լեցնում է տիեզերական անուրջների ունկերը
Վառված ոսկրահոտով ունայնության:
Աղջամուղջի պաղած թավայից
Բուրում է ցերեկի հոգևարքը,
Եվ բանականության որկորը
Հեղձում այրոցքներով մարդեղացման...
Անխորհուրդ ընթրի՛ք է,
Եվ ձյունի սարսուռ ամենուրեք...
Պինգվինային մի մարմաջ
Սառույցի ծաղկած բյուրեղներից
Հարավափայլի կրքոտությամբ
Կորզում է բևեռացումը մեղավորի՝
Մարդակեղևում տեղադրելով
Սառցալեռը հոգու այսահարության.
Չդադարող ձյունից բուրում է թարխունի հոտ՝
Կանաչ, կանաչ...
Եվ սառնամանիքը
Նամշած նշխարի բույրով է օծվում:
Հուդայի համբույրից,
Թե՛ քացախած գինուց
Դժժում են այտերս...
Շուրջս երկոտապան դավաճանությունն է
Ուրացող առաքյալների,
Որոնց հիշողության աղեխորշերը
Նրբերշիկների պատիճներ են դարձել՝

KATHARSIS

Jestem na dzień...
Noc Wielkanocna...
Lecz nie ma pilawu.
Pożeramy garściami
klęby Ciemności,
i pijemy olej zmierzchu — gorzki,
co wlewa się w uszy wszechświatów
spalone złotym zapachem marności.
Z lodowatej patelni zmroku
unosi się dusza dnia w konaniu,
a gardło Rozumu krztusi
się ogniem uczłowieczania...
To bezradna wieczerza
i wszędzie — dreszcz śniegu.
Pingwinowy głód
z lodowych kwiatów kryształów
wrywa biegunowość grzesznika
z pasją południowego blasku,
osadzając w ludzkim ciele
górzę lodową duchowej rany.
Z niekończącego się śniegu
unosi się zapach estragonu:
zieleń... zieleń...
A mróz
namaszcza się wonią relikwii.
Czy to od pocałunku Judasza,
czy od zakwaszonego wina —
płoną mi policzki...
Wokół mnie
dwunożna zdrada

Մարդաքիմքին հրամցնելով
Աստվածամբուի ապուխտը.
Ծիրանագույն ծածկոցը փռշտում է
Պարտադրյալ լլկանքից բիրլիական,
Մի կերպ ամոքում
Չոհասեղանի ոտքերի հողացավը...
Լյարդի աղցանները
Երանությամբ ավշահյութ են խմում
Կոծկելով աղոթքների
Երակների լայնացումները
Եվ վիժված մարգարեությունները անանցյալ...
Մի երկսեռ Մագթադինացի
Մատուցողուհու պազշտությամբ
Հռոտսպի գովաբանում է
Վերնատան վարձկալի
Բարեմասնությունները,
Ի՞ր ցայտակրին ցցված զոգնոցի
Գրպանիկից ցուցանելով
Ցփեղությունը ցանկասիրության,
Կապկամազ ոտքերը պարզում է հայտնությանը...
Գիշերվա աստղակախ պտուկների
Պազշտությունից
Խաթարվում է զարկը քներակիս...
Մենյակի անկյուններից
Ասուպների նման պսպղում են միլիոնավոր աչքեր,
Որոնք արդեն իսկ
Գաբրիել հրեշտակապետի սեփականությունն են...
Անքնությունս թաքնվում է
Թակաղներում թաղումների,
Եվ մահվան անհեթեթությունը
Չեզոքացնում է
Խորհուրդը Արարչության...
Չատկական գիշեր է,

podających ludzkim podniebieniom
 boską wędlinę.
 Morelowy koc
 kicha z przymusowego biblijnego ścisku
 i ledwo koi bóle stóp Ołtarza Ofiary...
 Wątrobianki w sałatce piją limfę z błogością,
 tuszując poszerzone żyły modlitw
 i poronione prorocstwa.
 Obupłciowa Magdalena z miękkością kelnerki
 wychwala cnoty wynajmującego Wieczernik,
 pokazując z kieszonki fartuszka
 przyczepionej do łonowej kości
 burzę pożądania,
 i rozpościera małpie nogi ku objawieniu.
 Od miękkości sutków gwiazdzistej nocy
 drży puls mojej tętnicy szyjnej...
 Z kątów pokoju migoczą miliony oczu,
 które już należą
 do Archanioła Gabriela...
 Moja bezsenność
 chowa się w piwnicach pogrzebów,
 a absurd śmierci
 neutralizuje
 tajemnicę Stworzenia...
 To Wielkanocna Noc,

Բայց ո՛չ մի Քրիստոս...
 Ատամներիս տակ ճրճթում է
 Բրինձների խաչելությունը,
 Ու ես անհեթեթ համառությամբ
 Վախճանի բարոյագիտություն եմ քարոզում
 Ննջեցյալներին...
 Մեղանի խաշած ձկների աչքերից
 Հորդում է աստվածային ճերմակությունը.
 Գինու հաճախաշարժությունից հոգնած բաժակները
 Ոռնում են իրենց հետույքների թուրքից....
 Մեղանակիցները ձվակռիվ են անում.
 Ամեն անգամ ե՛ս եմ պարտվում,
 Որովհետև
 Կարմիր ներկած ձվերը
 Չծնված ճտերի դագաղներ են...
 Չատկական սեղա՛ն է,
 Բայց ես անիծում եմ ճակատագիրս,
 Որ ժամանակակիցը չեղա Նրա,
 Որովհետև ի տարբերություն սոցա
 Գեթ իմ արյամբ կվարագուրեի Խաչելությունը
 Եվ...երբեք մենակ չէի թողնի
 Հիսուսին...

lecz nie ma Chrystusa.
 Między moimi zębami chrzęści
 ukrzyżowanie ziaren ryżu,
 i z absurdalnym uporem
 głoszę etykę kresu
 zmarłym...
 Z oczu gotowanej ryby na stole
 wylewa się boska biel,
 a kielichy zmęczone tańcem wina
 jęczą od hemoroidów swoich denek...
 Współbiesiadnicy biją się jajkami —
 i zawsze ja przegrywam,
 bo czerwone jajka
 są trumnami nieurodzonych piskląt.
 To stół wielkanocny,
 lecz ja przeklinam swój los,
 że nie byłem współczesny Jemu.
 Bo — w przeciwieństwie do innych —
 przynajmniej własną krwią
 osłoniłbym Ukrzyżowanie
 i... nigdy
 nie zostawiłbym
 Jezusa samego...

ՎԵՐՀՈՒՇ

Շաքարե ձյուն է թափվում իմ մանկության հեքիաթին,
 Հուշերիս մեջ շողշողուն գլորվում է ծիրկաթին,
 Ձեռքին լապտերը հույսի, մի աղջնակ վետվետուն՝
 Շրթունքներից իր լույսի անուրջներ է ավետում:
 Ոտքերի տակ ձյուն անբիծ՝ հայրս դրել ինձ ուսին,
 Ես քաղում եմ երկնքից մարմելադե մի լուսին:
 Ծաղկախմոր են հունցում՝ մորս ձեռքերն այլուրոտ,
 Սերուցքի մեջ է ցնծում անվերջավոր մի կարոտ:
 Քույրիկներս թիթեռնիկ՝ ոսկեփողի թևքերին,
 Ծիծաղներ են փակցնում տոնածառիս երգերին:
 Մի թարխունն լիմոնադ ըմբռնիսնելու է կանչում,
 Նրա գմրուխտ ցոլքերում երագներն են պղպշում,
 Կշկշում են հուր-հրդեհ թռչունները հազարան,
 Ծռնչում է գրքահեղձ մի փնթփթան պահարան:
 Գնացքներն են սլանում՝ թափքերին միրգ ու չամիչ,
 Բառանկար է անում փետրասահուն մի գրիչ,
 Շոկոլադե տնակներ ու դոլակներ թխվածքից,
 Տանիքները երիզող տոնածիծաղ լուսագիծ:
 Անրջում են մանկության խաղալիքներս ամեն,
 Դեպի նրանց է տանում մի ծիածան-ժապավեն...
 Տարիներս սահեցին օրերից այդ ոսկեպար,
 Բայց գույները անցյալի ցուցում են անխաթար:
 Կյանքի անինվն իմ, ավա՛ղ չի դառնալու երբեք ետ,
 Եվ քայլում եմ ես անվերջ իմ մանկության երգի հետ,
 Ու չեմ գտնում ներկայի սահմանագիծը հատու,
 Ժամանակն է մլավում՝ որպես լքված մի կատու:
 Դեռևս ես չեմ պարզել կյանքի հեքը առասպել,
 Սկիզբ ու վերջի խորհուրդը տակավին չեմ հասկացել,
 Չեմ հասկացել՝ մեզ տրված ամեղծվածյալ մշուշում
 Իրականո՞ւմ ենք ապրում, թե՛ ցնորքի վերիուշում:

NADWSPOMNIENIE

Cukrowy śnieg spada cicho na baśń z dziecięcych dni,
Karuzela błyszczy srebrem wśród mojej niebiańskiej mgły.
Z lampką nadziei dziewczynka leciutka idzie przez sen,
Z ust jej wypływają marzenia — światłem otulają dzień.
Ojciec mnie niesie na barkach przez biały i czysty śnieg,
Z nieba zrywam księżyc — marmoladowy, jak słodki bieg.
Mama w mące zagniała ciasto — kwiatowy zapach i smak,
A w śmietance wrze bez końca tęsknota jak cichy znak.
Siostry jak motyle, skrzydła mają ze złotych mgieł,
Ich śmiech przyczepia się do choinki i świątecznych chwil.
Lemoniada z estragonem w szmaragdach do ust mnie wzywa,
A w jej bąbelkach sny dzieciństwa tańczą w cichej mgle.
Płonące ptaki wołają jak tęcza w tysiącu barw,
A stary regał z książkami jęczy jak bajkowy czart.
Pociągi pędzą — w wagonach rodzynki i owoców moc,
Pióro po kartce płynie, rysując bajkową noc.
Czekoladowe domki i pałace z dziecięcych snów,
Na dachach światełka tańczą — jak promień nadziei znów.
Zabawki śnią i milczą, czekając w bezczasie mnie,
Wstęga tęczy prowadzi do nich przez dzieciństwa dzień.
Moje lata minęły jak walc pośród słonecznych dni,
Lecz barwy przeszłości lśnią — i nigdy nie zgasną mi.
Życie nie wróci, niestety, nie zmieni już swego biegu,
Z pieśnią dziecięcych marzeń wędruję w wieczną drogę.
Nie znajduję granicy, gdzie kończy się teraz i dziś —
Czas miauczy jak kot samotny, co zgubił swój dom i myśl.
Wciąż nie pojąłem oddechu tej legendy i jej tchu,
Gdzie początek, gdzie kres — to mgła w bezkresnym śnie.
Czy naprawdę żyjemy, czy to cień snów w blasku dnia?
Być może to wszystko — jedynie echo ze snu i cienia...

ԲՈՒՆՈՐՈՎԻՆ ՈՒՐԻՇ ԱՇՈՒՆ

Տերևադեղին գանգուրների մեջ
արևն է փայլում հերակալի պես,
անըջագոծված գույների մի շեղջ
վաստակասադարթ խայտում է հրկեզ:

Մրգածիծաղ է, բույր է անուշիկ,
սիրավայելքի անծիր բերկրություն,
ծառերից իջնում, պարում է հուշիկ
մեղեսիկաբիր աշունը անհուն:

Հրդեհ է նրա պարը տարփանուտ,
կրծքերից պրկած ծորում է գինին,
երկիրը կրքից առնում է խուտուտ
և նրա միջից թռչում է հոգին:

Տարփանք խաղողի ու դեղձան կրակ,
թզենու ցնծանք նրա վարսերին,
շողում են նրա հորձանքները տաք
շուրթերի վրա՝ մեղրամեղեդին:

Տանձենու թովանք, ընկույզի շամբույշ,
փշատեփռի նրա կոնքերին,
ոհ, ինչ չքնաղ է աշունը անուշ
հանդերձների մեջ իր ոսկեդեղին:

Օդը՝ հմայված ու խելակորույս,
ներս է սողոսկում քղանցքից պայծառ,
աշնան զիստերի շողից նոնալույս
տարրալուծվում է հեքով խելագար:

CALKIEM INNA JESIEŃ

Wśród loków liści — złoty blask się mieni,
jak król w koronie słońce w nich się śmieje,
a w zwojach barw czystych i żywych
płomienna chwała w listowiu się ściele.

Owocowy śmiech i zapach słodki, rzadki,
niezmierna rozkosz zmysłowej tęsknoty,
z drzew schodzi, tańczy cicho, bez przypadku —
jesień, co w duszy śni ślad swej istoty.

Jej taniec płonie żarem pocałunku,
z piersi w kielichach spływa winną falą,
ziemia w gorączy czuje lekkie mrowienie
i z jej wnętrza wyrywa się dusz chwała.

Winogron żar i brzoskwini ognisko,
na włosach figi radość roztańczona,
ciepły jej nurt połyskuje tak blisko
na ustach — pieśń miodowa natchniona.

Gruszy urok i orzecha szept słodki,
na biodrach — kurz pistacjowych marzeń,
och, jak cudowna jest jesień w tym złotku,
w szatach z blasku — pełna czarów zdarzeń.

Powietrze — magiczne, szalone,
przenika przez brzegi jasnej tuniki,
a z blasku jej bioder, jak w baśni wzniosłej,
rozpływa się szept zwariowanej muzyki.

Ու վաստակումի ոսկին ցոյցուն
ծառերից պոկվում ու թափվում է ցած,
իր վեհապարն է պարում անհունում
բորբահյութերից աշունը արբած:

Մրգածիծաղով աշունն է պարում
բոսորահրդեհ և ինքնամոռաց,
Նրա թևքերից ներքև են ծորում
յուսագույների հմայքները բաց:

I złoto trudu spada, lśniąc i drżąc,
z drzew opadając — w głębię nieskończoności,
jej taniec krąży w boskim blasku snu,
jesień pijana swą owocową wolnością.

Owocowym śmiechem znów tańczy i się czerwieni,
w płomieniu, co siebie zapomniał już,
z jej ramion spływa światło i odcienie —
otwarty urok, barw rozkoszny róż.

ԼՈՒՍԱԲԱՑԻ ՌՈՆԴՈ

Հավում է մութը կամաց
լուռ սարերի թիկունքում,
առավոտ է խնկարկում
շաղը՝ քնից արթնացած:
Առավոտից արբեցած
լույս եմ խմում կում առ կում,
հավում է մութը կամաց
լուռ սարերի թիկունքում:
Այսօր նորից կենսաբաղձ
խնդություն է նորոգվում,
ես մանկանում եմ հանկարծ,
և միգամած իմ հոգում
հավում է մութը կամաց:

RONDO ŚWITU

Ciemność się topi bez słów
Za milczącymi wzgórzami,
Świt kropi rosą, snami,
Jakby kadzidło i miód.
Piję ten blask, łyk za łykiem — znów,
On tli się między chmurami,
Ciemność się topi bez słów
Za milczącymi wzgórzami.
Dziś w sercu pragnę znów
Zmartwychwstać z radości łzami,
W dziecko się zmieniam wnet,
A w mej duszy, nad snami —
Ciemność się topi bez słów...

ԳԻՇՐԱՅԻՆ ԵԼՈՒՉԱԿ

Կանգնի՛ր, հուշերիս լուսասահ տիկին,
Թող չորքանա աղջամուղջը այս,
Մի ակնթարթից գիշեր է մթին,
Ու պիտի կորչի ամբողջը անդարձ:

Ու չի կրկնվի պահն այս երագուն,
Քայլերդ մանրիկ կհալվեն կամաց,
Կյանքը ներկայից անհունն է վազում,
Կյանքը՝ ինձ նման խաբկանքից հոգնած:

Փետրագլխարկիդ լույսից աննշմար
Երակներիս մեջ գինի է հոսում,
Եվ ուռճանում են մտքերս մոլար
Քո հմայքների լաբիրինթոսում:

Բացել է մայրը իր գիրկը խորունկ
Եվ ծածանվում է իբրև ծով անտես,
Ուր կոշիկները քո բարձրակրունկ
Սահում են թեթև, առագաստի պես...

Աղջամուղջը այս մարում է ահա
Մետաքս բոցերով մանուշակագույն,
Եվ աստեղնաբիր գիշերն ակամա
Լուռ խնկարկվում է կարոտիս ցնդուն:

Կարոտի՛ս, որ էլ պարզ ու ներդաշնակ
Չի չափաբերվում մեղեդին վճիտ,
Գիշերից այս նուրբ, գիշերից հրաշք
Հորդում է բույրը օժանելիքիդ:

NOCNY BANDYTA

Zatrzymaj się, pani z krainy wspomnienia,
Niech zmrok nie wyschnie w bezlitosnej nocy,
Bo mgnienie znika — już śladów nie zmienia,
I wszystko zgaśnie w wieczności niemocy.

Ten sen się nie wróci — już nigdy, o pani,
Twój cichy krok się rozmywa wśród cienia.
A życie — jak ja — w pustce zostaje,
Zmęczone złudzeniem, bez snu o zbawieniu.

Z piórka kapelusza cień światła się sący,
Do żył moich wchodzi jak wino rubinowe,
Myśli pęcznieją w blasku, co się kończy,
Gubiąc się w czarze — w labiryncie snów nowych.

Chodnik jak morze otwiera ramiona,
Szumi niewidzialny — jak fale bez brzegu,
Obcas twój ślizga się — jak żagiel z welonu,
Bez śladu płynąc w tajemnym biegu.

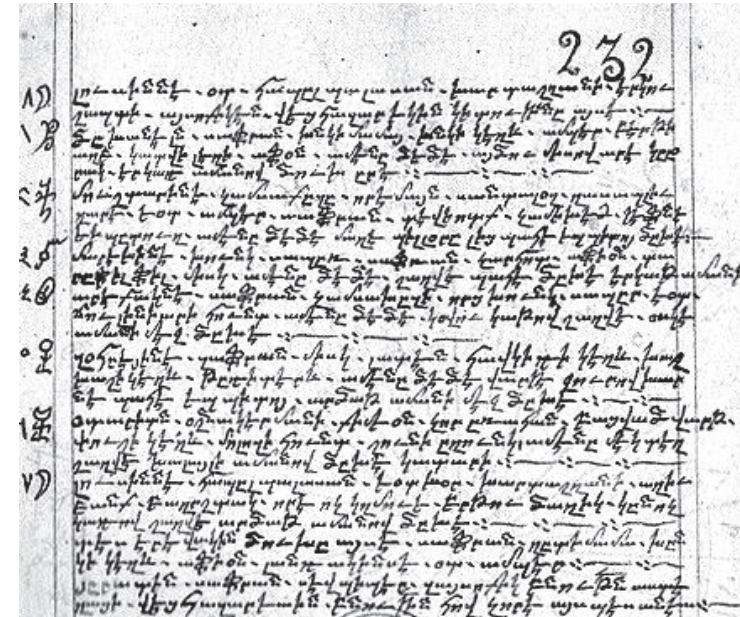
Zmierzch już przygasa jedwabiem płonącym,
Fiolet w nim tańczy jak kwiat z kadzidła,
A noc ze źrenicą, niebem wirującym
Tęsknotą, w kadzi w blasku co znikła.

Nostalgia nie mieści się w dźwięku czystym,
Melodia pęka — nie trzyma się dźwięku.
Z tej nocy cudownej, z tym snem mglistym
Twój zapach płynie — w perfum łabędzim wdzięku.

Եվ ներբաններդ մայթերին բախվում,
Խուլ տկտկում են իբրև գնդացիք,
Ու սիրտս անկար՝ վիրավոր, տրտում,
Մեռնում է անօգ... օ՛, տիկին, կանգնի՛ր...

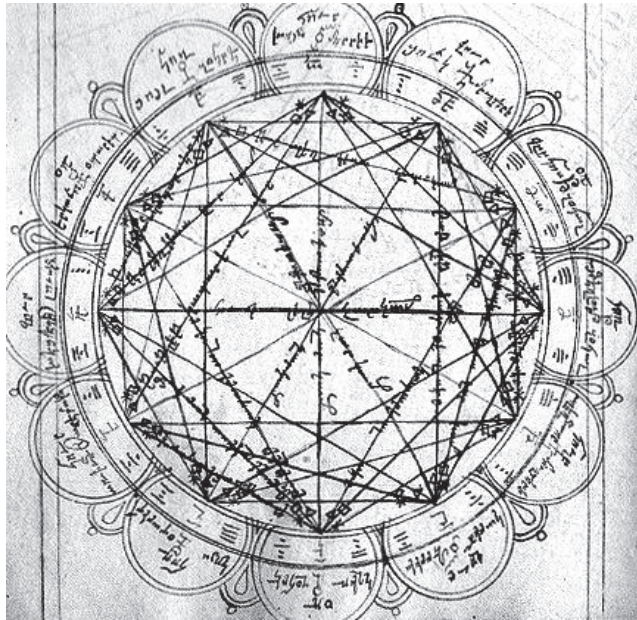
Two stopy uderzają w bruk — niecierpliwie,
 Jak karabin maszynowy — twardo i wściekle.
 A serce me — zranione, czułe i tkliwe —
 Umiera bez pomocy... Pani, błagam — nie uciekaj zbyt szybko!

ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՈՑ (տրիոլտներ)

Հայկական տոմարը, ինչպես Հայոց այբուենը, սակիզը առնում է հնագույն ժամանակներից, այն իր աստղաբաշխական համադրությամբ և փիլիսոփայական-աստվածաբանական կառույցով հստակ տարբերվում է թե՛ հռոմեական, թե՛ գրադաշտական, թե՛ բաբելոնյան ու եգիպտական համակարգերից: Հայկական հին տոմարի համատարած օգտագործման սկիզբը համարվում է **մ.թ.ա. 2492 թ. օգոստոսի 11-ը**, երբ, ըստ ավանդության, հայերի նախնին՝ Հայկ Նահապետը, հաղթեց Բելին: Այդ պահից էլ սկիզբ է առնում Հայկական Տարվա հաշվարկը՝ **Հայոց Հայկյան թվական**: Հայկական տոմարում ամիսները, ամսվա օրերը և ժամերը ունեցել են իրենց անվանումները: Այս շարքը հին հայկական ժամանումներով կառուցված ստեղծագործությունների մի ամբողջություն է, ուր ամեն ժամն ունի իր ձայնը, իր գույնը իր աղոթքն ու փիլիսոփայությունը:

ORMIAŃSKIE HOROLOGIUM (triolety)

Ormiański kalendarz, podobnie jak alfabet ormiański, sięga czasów starożytnych. Dzięki swojej strukturze astrologicznej oraz filozoficzno-teologicznej, wyraźnie odróżnia się zarówno od systemów rzymskich, zoroastryjskich, jak i babilońskich czy egipskich. Powszechne stosowanie ormiańskiego kalendarza datuje się od 11 sierpnia 2492 roku p.n.e. – dnia, w którym, według tradycji, praojciec Ormian, Hajk Nahapet, pokonał Bela. Od tego momentu rozpoczyna się rachuba ormiańskiego roku — tzw. Rok Hajkidzki Ormian. W ormiańskim kalendarzu miesiące, dni miesiąca oraz godziny posiadają własne nazwy. Niniejszy cykl stanowi zbiór utworów opartych na dawnych ormiańskich nazwach godzin, gdzie każda godzina ma swój głos, swój kolor, swoją modlitwę i swoją filozofię.

ԽՈՐԱՆ ԱՅԳԻ (ժամը 6-ը)

Արծաթի մեջ երկնքի
Լույսն է մեղմիվ լվացվում,
Եվ գիշերն է թափանցվում
Արծաթի մեջ երկնքի:
Առավոտի օրհնանքից
Ողջ բնությունն է ցնծում,
Արծաթի մեջ երկնքի
Լույսն է մեղմիվ լվացվում:

ԽՈՐԱՆ ԾԱՅԳԻ (ժամը 7-ը)

Կաթնամշուշ է իջել աշխարհին,
Օդը վճիտ է, թարմ ու մեղմանուշ,
Չարթնել է ցողը իր քնից մուշ-մուշ,
Կաթնամշուշ է իջել աշխարհին:
Նորելուկ լույսի ծիլերը բարի
Վաղորդյան հովն են գուրգուրում քնքուշ,
Կաթնամշուշ է իջել աշխարհին,
Օդը վճիտ է, թարմ ու մեղմանուշ:

ԽՈՐԱՆ ՉՈՐԱՑՅԱԼԻ (ժամը 8:00)

Դիզվել են լույսի ծալքերը իրար,
Դեղձան է հագել երկինք մի պտղունց,
Թև-թևի տված և հանգույց-հանգույց
Դիզվել են լույսի ծալքերը իրար:
Մուժն է հեռանում գլխահակ, մոլար՝
Վարդագունելով ամպերը խուրձ-խուրձ,
Դիզվել են լույսի ծալքերը իրար,
Դեղձան է հագել երկինք մի պտղունց:

OL TARZ OGRODU (godzina 6:00)

W srebrze niebios łagodny blask
Obmywa się cicho i z lękiem.
A noc ustępuje promieniom z wdziękiem
W srebrze niebios łagodny blask.
Błogosławieństwo poranka w nas
Budzi naturę w świetle i dźwiękiem.
W srebrze niebios łagodny blask
Obmywa się cicho i z lękiem.

OL TARZ SKRAJU (godzina 7:00)

Na świat spłynęła mgła mleczna, lekka,
Powietrze czyste, świeże, łagodne,
Rosa się budzi w ciszy pogodnej —
Na świat spłynęła mgła mleczna, lekka.
Świt niesie światło jak tkliwa rzeka,
Poranny wiatr pieści ją zgodnie.
Na świat spłynęła mgła mleczna, lekka,
Powietrze czyste, świeże, łagodne.

OL TARZ WZMOCNIONEGO (godzina 8:00)

Złożyły się fałdy światła wśród mgieł,
Niebiosa w brzoskwinię przybrały się cicho,
Węzły i skrzydła splecione tak lichy —
Złożyły się fałdy światła wśród mgieł.
Mgła się oddala, pochylona, jak cel,
Chmury jak snopy snią w barwie różowej.
Złożyły się fałdy światła wśród mgieł,
Niebiosa w brzoskwinię przybrały się cicho.

ԽՈՐԱՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՅԱԼԻ (Ժամը 9:00)

Այգու՛ն, այգու՛ն ոսկևւորիկ
Արեգակն է լողում զվարթ,
Ներկերն են պարզ ու անաղարտ
Այգու՛ն, այգու՛ն ոսկևորիկ:
Բիլ երկնքից ծաղկաթերթիկ
Տարածվում է օդը հանդարտ,
Այգու՛ն, այգու՛ն ոսկևւորիկ
Արեգակն է լողում զվարթ:

ԽՈՐԱՆ ՇԱՌԱՎԻՂՅԱԼԻ (Ժամը 10:00)

Արև՛, խորհուրդն ես մեծ առեղծվածի,
Անեղերական ատրուշանն անհուն,
Քո հունդերի մեջ կյանքն է ծավալվում,
Արև՛, խորհուրդն ես մեծ առեղծվածի:
Քո համբույրից են գույները հորդում,
Խինդով ողողում տիեզերքն անծիր,
Արև՛, խորհուրդն ես մեծ առեղծվածի
Անեղերական ատրուշանն անհուն:

ԽՈՐԱՆ ԵՐԿԱՐԱՏԵՍԻ (Ժամը 11:00)

Ժանեկավոր են ամպերը ճերմակ,
Երկնի ցնցուղից արև՛ է թափվում,
Կապույտի հանդա՛րտ լուսեման ափում
Ժանեկավոր են ամպերը ճերմակ:
Խնջույք է անում բնությունն համակ
Շողերի անգուսպ տեղատարափում,
Ժանեկավոր են ամպերը ճերմակ,
Երկնի ցնցուղից արև՛ է թափվում:

OLTARZ PROMIENIUJĄCEGO (godzina 9:00)

Świt! Świt złocisty, w świetle radosnym,
Słońce się kąpie w błękitnej fali,
Niebo jak czysta harfa w oddali —
Świt! Świt złocisty, w świetle radosnym!
Płatki z niebios lecą radosnym głosem,
Powietrze łagodne kwiatami się chwali.
Świt! Świt złocisty, w świetle radosnym,
Słońce się kąpie w błękitnej fali.

OLTARZ PROMIENISTEGO (godzina 10:00)

Słońce! Jesteś tajemnic wielką treścią,
Nieskończoną iskier obrzędową czarą,
W twych nasionach życie się rozpościera —
Słońce! Jesteś tajemnic wielką treścią.
Z twojego pocałunku barwy się rozlewają,
Wszechświaty rozświetlasz radości wiarą,
Słońce! Jesteś tajemnic wielką treścią,
Nieskończoną iskier obrzędową czarą.

OLTARZ DALEKOWIDZĄCEGO (godzina 11:00)

Chmury są białe jak strojne kobierce,
Z drżenia nieba spada słońca światło,
Na brzegu błękitu — spokojne, jasne,
Chmury są białe jak strojne kobierce.
Przyroda świętuje w radości gorącej
W nieposkromionym świetlnym rozlewisku,
Chmury są białe jak strojne kobierce,
Z drżenia nieba spada słońca światło.

ԽՈՐԱՆ ՇԱՆԹԱԿՈՂԻ (ժամը 12:00)

Ճառագայթները խաժակ
Վետվետում են լուսերես,
Թռչկոտում են մանկան պես
Ճառագայթները խաժակ:
Եվ օրվա մեջ մանուշակ
Սյուրն է սահում ոսկեկեզ,
Ճառագայթները խաժակ
Վետվետում են լուսերես:

ԽՈՐԱՆ ՀՐԱԿԱԹԻ (ժամը 13:00)

Կաթել է խեժը լույսի և շաղախվել հողի հետ,
Ժամանումից կախարդիչ սաղարթներն են բոցկլտում,
Ժպտում են ծիլ ու ծաղիկ արթնացումի գմրուխտում,
Կաթել է խեժը լույսի և շաղախվել հողի հետ:
Նրբագեղ ու հոլանի կնոջ նման սեթևեթ
Արեգակն է պար բռնել ողկույզների հակինթում,
Կաթել է խեժը լույսի և շաղախվել հողի հետ,
Ժամանումից կախարդիչ սաղարթներն են բոցկլտում:

ԽՈՐԱՆ ՀՈՒՐԹԱՓՅԱԼԻ (ժամը 14:00)

Թռնիր է ողջ երկինքը թրծած կավից ծիրանի,
Եվ խմորի գնդի պես արեգակն է ծավալվում,
Ալրազանգուր ամպերը մեղրաբույր են շաղախում,
Թռնիր է ողջ երկինքը թրծած կավից ծիրանի:
Տարածելով խնդություն հեղեղի մեջ անհունի
Թխվում է հաճը լույսի միջօրեի ծիծաղում,
Թռնիր է ողջ երկինքը թրծած կավից ծիրանի,
Եվ խմորի գնդի պես արեգակն է ծավալվում:

OL TARZ BŁYSKAWICZNEGO (godzina 12:00)

Promienie jak węże lśniące się wiją,
Migocą świetliście w rytmie dziecięcym,
Skaczą i tańczą z wdziękiem dziewczęcym,
Promienie jak węże lśniące się wiją.
W południu fiołkowym, złotym podmuchem,
Wietrzyk gra cicho aksamitnym dźwiękiem,
Promienie jak węże lśniące się wiją,
Migocą świetliście w rytmie dziecięcym.

OL TARZ OGNISTEGO (godzina 13:00)

Spłynęła żywica światła na ziemię,
Gałęzie płoną blaskiem czasu czaru,
Uśmiechy pąków śnią w szmaragdowym gwarze —
Spłynęła żywica światła na ziemię.
Jak zmysłowa kobieta — miękka, promienna,
Słońce tańczy po kiściach winnego owocu,
Spłynęła żywica światła na ziemię,
Gałęzie płoną blaskiem czasu czaru.

OL TARZ ŻARZĄCEGO SIĘ (godzina 14:00)

Piekło z gliny — niebo całe dziś,
W morelowym blasku się rozpala,
Słońce — kula ciasta, złota fala —
Piekło z gliny — niebo całe dziś.
Z rozlanego światła płynie myśl:
Pieczony jest chleb światła — pachnie z dala.
Piekło z gliny — niebo całe dziś,
W morelowym blasku się rozpala.

ԽՈՐԱՆ ԹԱՂԱՆԹՅԱԼԻ (ժամը 15:00)

Շոգը հանել է պատմունանը պերճ,
Իր երազներն է խելահեղ կիզում,
Շեկ ու շիկացած երկինքն է վազում,
Շոգը հանել է պատմունանը պերճ:
Ծառերը կայտառ՝ բորբ արբունքի մեջ,
Բացել են իրենց հմայքներն հասուն,
Շոգը հանել է պատմունանը պերճ,
Իր երազներն է խելահեղ կիզում:

ԽՈՐԱՆ ԱՐԱԳՈՏԻ (ժամը 16:00)

Շառագույն հագած երկնականարում
Արևը հավվել-թափվում է կաթ-կաթ,
Բոսոր են խմում ամպերը ակաթ
Շառագույն հագած երկնականարում:
Մեղմ առկայծելով ցերեկն է մարում
Անձիր, փետրավոր եզերքում գունատ,
Շառագույն հագած երկնականարում
Արևը հավվել-թափվում է կաթ-կաթ:

ԽՈՐԱՆ ԱՐՓՈՂԻ (ժամը 17:00)

Մրգերի ծո՛ր ժպիտի մեջ կանացի
Ամբարվել են օշարակները անուշ,
Շնկշնկալով հովը սահում է քնքուշ
Մրգերի ծո՛ր ժպիտի մեջ կանացի:
Առվակն հոգնած քքչում է՝ ու՛շ է, ու՛շ,
Ու վաստակած օրը նստում է հացի,
Մրգերի ծո՛ր ժպիտի մեջ կանացի
Ամբարվել են օշարակները անուշ:

OL TARZ ROŻŻARZONEGO (godzina 15:00)

Upał zrzucił swe szaty królewskie,
Smaży swe sny w szaleńczym żarze,
A niebo czerwone — jak płomień ognisty —
Upał zrzucił swe szaty królewskie.
Drzewa błyszczą, jakby w ekstazie,
Uroki odkrywają beztrosko,
Upał zrzucił swe szaty królewskie,
Smaży swe sny w szaleńczym żarze.

OL TARZ SZYBKOŚCI (godzina 16:00)

W sklepieniu purpury promień się tli,
Słońce kapie złotymi kroplami,
Chmury piją go łapczywie ustami —
W sklepieniu purpury promień się tli.
Dzień przygasa w błękicie mgły,
W piórach niebios bezbrzeżnymi falami.
W sklepieniu purpury promień się tli,
Słońce kapie złotymi kroplami.

OL TARZ HARFISTY (godzina 17:00)

W malinowym uśmiechu świt zasnął w ciszy,
Syropy dnia zebrały się w pieszczocie,
Szeptem wiatr tańczy po letniej łagodności —
W malinowym uśmiechu świt zasnął w ciszy.
Strumień zmęczony szemrze: „Już pora w ciszy”,
Dzień siadł do chleba — w spokojnej prostocie.
W malinowym uśmiechu świt zasnął w ciszy,
Syropy dnia zebrały się w pieszczocie.

ԽՈՐԱՆ ԽԱՎԱՐԱԿԻ (ժամը 18:00)

Իրիկունը իր գալուստն է շեփորում
Եվ թախիծ է լցնում երկինքը հոգնած,
Հորանջում են լեռները մուգ-միգամած,
Իրիկունը իր գալուստն է շեփորում:
Մեղեդային, հանդարտաբեր անդորրում
Հեռանում են ստվերները համրացած,
Իրիկունը իր գալուստն է շեփորում
Եվ թախիծ է լցնում երկինքը հոգնած:

ԽՈՐԱՆ ԱՂՋԱՄՈՒՂՋԻ (ժամը 19:00)

Մայրամուտի նժույգները հրեղեն
Սլանում են ալեկոծ ու հրդեհված,
Մխրճվում են բորբ երկնքի գիրկը բաց
Մայրամուտի նժույգները հրեղեն:
Աչքերի մեջ անծայրածիր ծփանքներ,
Կրակածին ծածանումով ողողված,
Մայրամուտի նժույգները հրեղեն
Սլանում են ալեկոծ ու հրդեհված:

ԽՈՐԱՆ ՄԹԱՅՅԱԼԻ (ժամը 20:00)

Վերջին շողն են ըմբոշխնում տերևները լռելյայն,
Մթնշաղն իր մետաքսե շղարշներն է բաց անում,
Լուրթ աչքերով մի կարոտ աստղափոշի է ցանում,
Վերջին շողն են ըմբոշխնում տերևները լռելյայն:
Քնքուշ, հուշիկ կանչերի շշուկներում ծովաձայն
Երազամույն փիրուզի ծովահարսն է թևածում,
Վերջին շողն են ըմբոշխնում տերևները լռելյայն,
Մթնշաղն իր մետաքսե շղարշներն է բաց անում:

OL TARZ CIEMNOŚCI (godzina 18:00)

Wieczór ogłasza swoje przybycie,
I smutkiem wypełnia zmęczone niebo,
Góry szarzeją we mgle i w ukryciu —
Wieczór ogłasza swoje przybycie.
W melodii ciszy, w spokojnym zachwycie
Cienie odchodzą w rytmie kolebki,
Wieczór ogłasza swoje przybycie
I smutkiem wypełnia zmęczone niebo.

OL TARZ ZMIERZCHU (godzina 19:00)

Rumiane rumaki zmierzchu ogniste
Pędzą burzliwie i w płomieniach,
Wbijają się w otchłań niebios jaśniejących —
Rumiane rumaki zmierzchu ogniste.
W oczach bezkresne faliście spojrzenie,
Zatopione w blaskach zachodzącego słońca,
Rumiane rumaki zmierzchu ogniste
Pędzą burzliwie i w płomieniach.

OL TARZ ZACIEMNIONEGO (godzina 20:00)

Ostatni promień w liściach drży,
Zmierzch rozwija swój jedwabny szal,
Spojrzeniem gwiazdy mówi mgły,
Ostatni promień w liściach drży.
Szemrze jak fala sennej gry
Syrena smutku niesie żal.
Ostatni promień w liściach drży,
Zmierzch rozwija swój jedwabny szal.

ԽՈՐԱՆ ՇԱՂԱՎՈՏԻ (ժամը 21:00)

Գույները գորշ են արդեն,
Եվ մոխիր է երկնքում,
Լույսի շիջող զգվանքում
Գույները գորշ են արդեն:
Ողջը դարձել է անդամ,
Մառամոռայլ ու տրտում,
Գույները գորշ են արդեն,
Եվ մոխիր է երկնքում:

ԽՈՐԱՆ ԿԱՄԱՎՈՏԻ (ժամը 22:00)

Աղջամուղջի բուրվառից
Անուշ ծուխ է ցած կախվել,
Եվ գիշերն է գլորվել
Աղջամուղջի բուրվառից:
Երեկոն խենթ տարփանքից
Ծաղկաբույրով է օժվել,
Աղջամուղջի բուրվառից
Անուշ ծուխ է ցած կախվել:

ԽՈՐԱՆ ԲԱՎԱԿԱՆԻ (ժամը 23:00)

Մութը իր դյուրիշ կարասն է բացել
Եվ շաղ է տալիս լուսնահամ գինին,
Արբել են խինդից երկիր ու երկին,
Մութը իր դյուրիշ կարասն է բացել:
Աստղաջնարակ գավաթն է լցվել
Սառնորակ ամպի հյութով կաթոգին,
Մութը իր դյուրիշ կարասն է բացել
Եվ շաղ է տալիս լուսնահամ գինին:

OL TARZ ZAMGLONEGO (godzina 21:00)

Barwy poszarzały w cień,
Popiół spływa w nieba dal,
Z czułością blednie światło, dzień,
Barwy poszarzały w cień.
Wszystko bez twarzy, jak sen,
Zgasły radość, blask i żal.
Barwy poszarzały w cień,
Popiół spływa w nieba dal.

OL TARZ DOBROWOLNOŚCI (godzina 22:00)

Z bulwaru zmierzchu spłynął dym
Słodki jak sen wieczornej gry,
Noc się potoczyła cieniem złym
Z bulwaru zmierzchu spłynął dym.
Wieczór, pijany snem i rytmem,
Oliwką kwiatów skropił dni.
Z bulwaru zmierzchu spłynął dym
Słodki jak sen wieczornej gry.

OL TARZ SPOKOJNOŚCI (godzina 23:00)

Ciemność kielich swój tajemny wzniosła,
Lśni w nim wino księżycy — chłodne,
Ziemia i niebo w radości zgodne —
Ciemność kielich swój tajemny wzniosła.
Kryształowa czara się rozlała
Mgłą z obłoków — jak sok miodny...
Ciemność kielich swój tajemny wzniosła,
Lśni w nim wino księżycy — chłodne.

ԽՈՐԱՆ ԽՈԹԱՓՅԱԼԻ (ժամը 24:00)

Քնատ խոտերի նուրբ պարանոցին
Շաղը շարում է հուռուքներ ճերմակ,
Եվ լուսակաթիլ անձրև է բարակ
Քնատ խոտերի նուրբ պարանոցին:
Լուսինն է ցայտել երեքի ծոցից
Եվ իր ցոլանքից կապել է մանյակ,
Քնատ խոտերի նուրբ պարանոցին
Շաղը շարում է հուռուքներ ճերմակ:

ԽՈՐԱՆ ԳԻՉԱԿԻ (ժամը 01:00)

Թավշակապույտ ամպերում
Լուսափրփուր է լցվել,
Ծիրկաթինն է տարածվել
Թավշակապույտ ամպերում:
Ճրագալույց է անշեջ
Ու տենչանքի զով զիշեր,
Թավշակապույտ ամպերում
Լուսափրփուր է լցվել:

ԽՈՐԱՆ ԼՈՒՍԱԿՆԻ (ժամը 02:00)

Վերից ծորում է լույսի մանանա,
Եվ պահն է խայտակ աստղադղանջի,
Ասուպ է թափվում ոգեղեն կանչից,
Վերից ծորում է լույսի մանանա:
Երկնքի ոսկի ծիրերում վառման
Բացվել է պայծառ ճամփան անուրջի,
Վերից ծորում է լույսի մանանա,
Եվ պահն է խայտակ աստղադղանջի:

OL TARZ OŚWIECONEGO (godzina 24:00)

Na tańcu traw, co śpią pod światła mgłą,
Rosą się srebrzy delikatny warkocz,
A deszcz jak perła spływa — czysty, jasny —
Na tańcu traw, co śpią pod światła mgłą.
Z księżycą cień się w niebie rozpościera,
I łańcuszkiem błyska z chmur jak z obrazów —
Na tańcu traw, co śpią pod światła mgłą,
Rosą się srebrzy delikatny warkocz.

OL TARZ ŻARLIWEGO (godzina 01:00)

W aksamitnych chmurach rozlany blask,
Niebieskim srebrem wypełniona głębia,
Mleczna Droga płynie w dal jak tęskna przędza —
W aksamitnych chmurach rozlany blask.
Latarnia światła, co nigdy nie gaśnie,
Wiedzie noc chłodną, marzącą bez lęku —
W aksamitnych chmurach rozlany blask,
Niebieskim srebrem wypełniona głębia.

OL TARZ ŚWIETLISTEGO (godzina 02:00)

Z nieba spływa promień jasny jak mgiełka,
Błysnie chwila jak łza gwiazdnej ulewy,
Spada kometa z krzyku duszy ciemnej,
Z nieba spływa promień jasny jak mgiełka.
Na krawędziach nieba złotych i czystych
Ścieżka świecenia już otwarta bez przerwy,
Z nieba spływa promień jasny jak mgiełka,
Błysnie chwila jak łza gwiazdnej ulewy.

ԽՈՐԱՆ ԱՌԱՎՈՏԻ (Ժամը 03:00)

Գիշերը անափ հագել է լաջվարդ
Իր հմայքների պարահանդեսում,
Չովը մոգական բառեր է ասում,
Գիշերը անափ հագել է լաջվարդ:
Օդանույշների շուրթից երագուն
Թռչում է անվերջ մեղեդին կախարդ,
Գիշերը անափ հագել է լաջվարդ
Իր հմայքների պարահանդեսում:

ԽՈՐԱՆ ԼՈՒՍԱՓԱՅԼԻ (Ժամը 04:00)

Լուռ անապատվեց երկինքը փերթ-փերթ
Ամպերում մռայլ ու ամայացած,
Գիշերը դարձավ պաղպաջուն ու թաց,
Լուռ անապատվեց երկինքը փերթ-փերթ:
Աստղեր ու լուսին մեկնեցին անհետ
Սև քարավանին ցոլքերը բարձած,
Լուռ անապատվեց երկինքը փերթ-փերթ
Ամպերում մռայլ ու ամայացած:

ԽՈՐԱՆ ՓԱՅԼԱԾՈՒԻ (Ժամը 05:00)

Գիշերի մեջ քամվում է լուսի կաթիլ նռանի՝
Գաղջ խավարում բացելով գույների հիր շատրվան,
Առկայծում են բյուրեղյա գազարթները ցոլցան,
Գիշերի մեջ քամվում է լուսի կաթիլ նռանի:
Գալարումով մի վերջին մութը ճգնում է ունայն,
Մառ վարագույրը նետում լուսաբացի խորանին,
Գիշերի մեջ քամվում է լուսի կաթիլ նռանի՝
Գաղջ խավարում բացելով գույների հիր շատրվան:

OLTARZ PORANKA (godzina 03:00)

Noc przywdziała błękitny strój,
W pokazie uroków świeci tajemnie,
Chłód szepcze słowa jak sny bezimienne,
Noc przywdziała błękitny strój.
Z ust powietrznych marzenie odlatuje,
Melodia zakłęć w niebie wiruje,
Noc przywdziała błękitny strój,
W pokazie uroków świeci tajemnie.

OLTARZ ŚWIETLISTY (godzina 04:00)

Cicho, niebo pustynnie się odziewa
W chmury ponure, milczące, bez tchu,
Noc stała się mokra, w lęku i mchu,
Cicho, niebo pustynnie się odziewa.
Gwiazdy i księżyc znikły jak zjawy,
Z czarnej karawany płomień już zgaś,
Cicho, niebo pustynnie się odziewa
W chmury ponure, milczące, bez tchu.

OLTARZ LŚNIĄCY (godzina 05:00)

W nocy tłoczy się kropla granatu światła,
Fontanna kolorów w ciemności wytryska,
Szczyty z kryształu błyszczą z rozbłysku,
W nocy tłoczy się kropla granatu światła.
Zwoje ciemności walczą z siłą światła,
Mgły zasłona spada w świt, jest blisko,
W nocy tłoczy się kropla granatu światła,
Fontanna kolorów w ciemności wytryska.

ՄՊԳՍՈՒՄ

OCZEKIWANIE

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔ

Դու կաս,
բայց չկա ժամանակը,
և օրը միգամած գիշեր է՝
երազների խճանկար:

Դու կաս,
բայց չկա հեքիաթը,
և կյանքը ակնթարթ է՝
անհեթեթ ու խավար:

Դու կաս,
բայց չկամ ես քեզ հետ,
ու սիրուց ճաքճաքած
անլար ջութակ եմ:

SPOWIEDŹ

Jesteś –
lecz nie ma już czasu,
a dzień jest zmierzchłym
cieniem nocy,
mozaiką snów.

Jesteś –
lecz nie ma już baśni,
a życie jest chwilą –
absurdalną i ciemną.

Jesteś –
lecz mnie przy tobie nie ma,
jestem bezstrunowymi skrzypcami
pękniętymi z miłości.

ՄԵՂԱՆՉՈՒՄ

Ների՛ր ինձ,
ների՛ր, եթե կարող ես
և թե կարող ես
մի՛ պարսավիր ինձ...

Իմ մեղքն այնքա՛ն է,
որքան ձյունինը,
երբ նա գալիս է
չնախատեսվա՛ծ,
չսպասվա՛ծ,
ճերմա՛կ:

Ու թե կարող ես
հայհոյիր հոգուս
ճերմակությամբ:

Ներիր ինձ,
ների՛ր,
իմ մեղքը միակ
ճերմակ լինելն է:

GRZECH

Wybacz mi,
wybacz – jeśli potrafisz
i jeśli potrafisz –
nie karz mnie gniewem...

Mój grzech jest tak wielki
jak śnieg,
gdy spada
niespodziewanie,
nieproszony,
biały.

A jeśli możesz –
przeklnij biel
mojej duszy.

Wybacz mi,
wybacz –
bo moim jedynym grzechem
jest być białym.

ԳՈՂԳՈԹԱ

Դու հեռացար՝
անհավատ մատներիս թողնելով
խաչելությունը համբույրների,
բայց ես ամենևին լաց չեղա,
ծիծաղեցի՝ խելագարի պես՝
միայն նոր հասկանալով,
որ մարմինդ կաղապար չունի,
որ մարմինդ օ՛ղն է...

Դու հեռացար անխոս՝
Հիսուսի՛ պես,
և ես, որ ապրում էի
իմ ինքնության տիեզերքում՝
մնացի դատարկ,
որովհետև քեզ հետ
ինքս հեռացա ինձնից,
որովհետև վիրավոր էր
առաքելականությունը,
ու հայտնություն չեղավ...

Եվ մեր ավետարանը կիսատ մնաց,
և օրը չբաժանվեց ժամերի,
այլ կարծրացավ
ու սրաքարի պես
սկսեց մաշել աղոթքներս,
և դատաստանն Ահեղ
չձգվեց հազարամյակներ,
այլ եկավ
քո՛ հեռացմամբ
և ավիրեց ձգտումներիս
անխորտակ ապառաժները՝
ինձ վերածելով անլեզվակ զանգի,

GOLGOTA

Odszedłeś:
zesłałeś na moje niewierne palce
ostrość pocałunków,
lecz wcale nie zapłakałem –
zamarłem jak szaleniec,
nowe słysząc:
me ciało nie jest miętą, lecz powietrzem...

Odszedłeś milcząc –
jak demoniczny święty –
a ja kroczyłem w świątyniach siebie samego –
zostałem z pustką
w dłoniach,
bo z tobą
odeszła cała jaźń,
bo poza zasłoną
nie było objawienia...

Grobową ciszą uniemożliwiła
rozbicie dnia na godziny –
rozpoczęła się
modlitwa z końca świata –
i Sąd Ostateczny nie trwał miliardów lat –
ale przyszedłeś ty sam w tej ciszy
i zniszczyłeś czary mojego otwarcia –
zostawiając mnie w milczeniu –
z dzwonem milczenia nad samym sobą,
który nie usłyszy własnej pieśni...

Odszedłeś...
A ja w grobie cierpienia
zacząłem szukać objawienia...

որին բախտ չպիտի վիճակվեր
լսել իր դողանջները:

Դու հեռացար...
Ու ես դիվահարի տենդով
սկսեցի իմ ներսում փնտրել
հայտնությունը,
բայց փոխարենը գտա
փայտեր ու մի պարան,
որոնցով կարժես պիտի փակվեին
սպասումներիս
խարխուլ տանիքի ճեղքերը...

Բայց փայտերից ընդամենը
կախաղան ստացվեց,
որի պարանը ճոճվեց օձագալար՝
Փափագելով պարանոցի...

Ես անհողդողող գնացի
դեպի մարտիրոսություն,
Ու... կախվեցի
ինքս իմ մեջ...

i znalazłem zbiór szkieł i zasłon,
które miały zamknąć
pęknięcia mych oczekiwań...

Lecz szkiełku szkiełko
się połamało –
jego ramka zakrzywiła
się jak żmija –
jakby się poruszyła w żarze –
Poszedłem, aby walczyć –
i... zawisłem
nad samym sobą...

ՄԴՋԱՎԱՆՁ

Այ հիմա արդեն նման եմ, ճիշտ է,
լքված խրճիթի...
Հոգիս անջուր ծորակ է,
որտեղից հորդում է գաղջացած օդը...
Եվ առաջվա պես
իմ աչքերն եմ բացուխուփ անում,
սակայն առաջվա պես չեմ գարմանում,
իսկ սպասումներս
ճառակալել են աչքերիս,
և սերը չեմ փնտրում
տիեզերքից այն կողմ
կամ ավտոբուսներում, մայթերին
ու դեղնած այգիներում հանդիպող
աղջիկների աչքերի մեջ,
և հեռախոսի ամեն մի զանգից
խելահեղ չեմ թռչում կարոտաբաղձ,
այլ այժմ ինձ տհաճ է թվում այդ սարքը,
որ կարծես ծնվել է մարդկանց
ալարկոտությունից,
և ես անիծում եմ հեռախոսը:

Առաջվա պես
հրաշքների չեմ հավատում,
սակայն եկեղեցի մտնելիս
ինչ-որ մղումով մոմեր եմ վառում.
ավանդապահություն՝ է այդ,
թե՞ ներքին վախ,
ի՞նքս էլ չգիտեմ...

Սակայն վառում եմ մոմեր՝
հավատալով մոտավորապես մի լավ բանի,
և մոմի հալվող արցունքներում,

KOSZMAR

Teraz już naprawdę przypominam
opuszczoną chatę...
Moja dusza to wyschnięty zbiornik,
z którego sączy się stęchłe powietrze...
I jak dawniej
otwieram i zamykam oczy,
lecz — już się nie dziwię.
Moje oczekiwania
popękały na powiekach
i nie szukam miłości
ani poza wszechświatem,
ani w autobusach, ani na chodnikach,
ani w oczach dziewczyn
spotkanych w pośólkłych parkach.

I nie rzucam się już szaleńczo
na każdy dźwięk telefonu —
przeciwnie,
teraz ten aparat wydaje mi się odpychający,
jakby narodził się z ludzkiego lenistwa...
i przeklinam telefon!
Jak dawniej —
nie wierzę w cuda,
ale gdy wchodzę do kościoła,
z jakiegoś odruchu zapalam świece...

Tradycja?
A może strach?
Sam nie wiem...

նրա ճրճթացող ձայնի մեջ
միշտ քեզ եմ տեսնում:

- Խաբը՞ւմ ես ինձ,- շշնջում ես դու...
Ու ավագապատ մոմակալը
մեծանում է աչքիս,
դառնում երկրագնդի պես մի բան,
ուր ամեն մարդ կարծես վառվող մոմ է...
Եվ ես միայն նոր եմ տեսնում«
որ բոլոր մոմերը զույգ են,
և որ ես եմ միայն մենակ
և ինչ-որ պառավ«
որ խաչեր հանելով դեմքին,
դիտողություն է անում
խաչված ձեռքերիս համար՝
շշնջալով՝
մե՛ղք է...

Եվ ես հանցագործի մնան
զլիսիկոր նայում եմ
նորելուկ մորուքին երգող աբեղայի,
որի զլխավերևում գտնվող
աստվածամոր նկարը
կարծես ծիծաղում է ինձ վրա...

Հանկարծ
տեսնում եմ,
որ այն աստվածամայրը չէ,
այլ դու ես,
իսկ քո գրկում
մի մանուկ՝
ո՛չ աստվածամարդու տեսքով,
այլ նրա, որի մոտ հեռացար ինձնից,
և ասում ես՝ իբր այդ երեխան քոնն է...

Ale zapalam je
wierząc w coś dobrego,
co nadchodzi —
i we łzach topniejącej świecy,
w jej sykliwym płomieniu
zawsze widzę Ciebie:

— „Okłamujesz mnie?” — szepczesz...
I parafinowy kandelabr
rośnie w moich oczach,
staje się czymś jak kula ziemską,
gdzie każdy człowiek
wydaje się być płonąca świecą...

I dopiero teraz widzę:
wszystkie świece są w parach,
a tylko ja —
samotny
i jakaś staruszka,
zdejmując krzyże z twarzy,
modli się nad moimi
skrzyżowanymi dłońmi,
szepcząc:
— „Grzech to...”

I jak przestępca
ze spuszczoną głową
patrzę na śpiewającego mnicha,
a nad jego głową
obraz Matki Boskiej
jakby się ze mnie śmiał...

Ես ընկնում եմ ցած,
հետո քայլում եմ
ինչ-որ նեղիկ ու սև միջանցքով,
որի ծայրում երևացող լույսը
մա՛հն է ...

Հետո վեր եմ թռչում
որ նա ամենևին էլ արեղա չէ,
այլ ժանգոտած մի ռոբոտ,
ես ակնապիշ նայում եմ
երգող արեղային,
բայց պարզվում է,
որ սխալ ծրագրավորման պատճառով
պատարագի փոխարեն
կենացներ է ասում,
իսկ նրա էլեկտրական մատներում
ջղաձգվող խունկը
խորտկարանների
ճենճերահոտ է արձակում,
երկինք խոյանալու փոխարեն
օձի պես սողում
հատակի վրայով...

Ժամանակի սլաքներն սկսում են
թաքս պտտվել,
զանգերը հարբուխից
միալար փռշտում են,
բեմը
լցվում է արյունով,
և համակարգիչները
անիմաստ դռնոցով
հյուրասիրվելիք
արյան տեսակներն են որոշում,

Nagle widzę,
że to nie Matka Boska —
to Ty,
a w Twoich ramionach — dziecko,

nie jak Bóg-Człowiek,
ale — tamten,
dla którego mnie opuściłaś,
i mówisz, że to twoje dziecko...
Upadam...
Potem idę
ciemnym, wąskim korytarzem,
na końcu którego
widać światło —
to śmierć...

Potem zrywam się,
wpatruję się w śpiewającego mnicha,
lecz okazuje się,
że to wcale nie mnich,
lecz zardzewiały robot,
który przez błędne zaprogramowanie
zamiast liturgii
wygłasza toasty,
a w jego elektrycznych palcach
kadzidło drży
i wydziela
restauracyjną woń padliny,
pełzając jak wąż
po podłodze,
zamiast unosić się do nieba...

խսկ այն պառաւիճ`
խնոցուն հեծած,
գալիթները լցնում է խեղդող գազով...

Ես հագիվ հասցնում եմ
խելագարի պես
փախչել փողոցներով`
իմ ետևից լսելով
ոստիկանների սուլոցը
և բազմաբարդվող ամբոխի
հիստերիկ ծիծաղը...

Այո՛,
ինչ-որ տեղ վթար է:

Շտապօգնության մարդիկ
պատգարակով
տեղափոխում են
մի տղամարդու,
որի դեմքը ինձ շա՛տ ծանոթ է ...
Ես պապանձվում եմ...

Շտապօգնության մարդիկ
պատգարակի վրա
տանում են...
Տեր Աստծուն...

Wskazówki zegara
 zaczynają się cofać,
 dzwony kichają po spożyciu,
 scena zalewa się krwią,
 a komputery bełkoczą bez sensu,
 klasyfikując grupy krwi gości,
 a ta staruszka,
 unosząc kielichy,
 napęnia je duszącym gazem...
 Ledwo zdążam uciec jak szaleniec
 ulicami,
 słysząc za sobą
 syreny policyjne
 i histeryczny śmiech
 rozmnożonego tłumu...

Tak —
 gdzieś był wypadek.
 Ratownicy
 niosą na noszach
 jakiegoś mężczyznę —
 jego twarz... tak bardzo znajoma...

Zamieram...
 Ratownicy
 wynoszą na noszach
 samego Boga...

ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ

Անձրև էր,
 բիրիական մի անձրև,
 ու մենք քայլում էինք
 երազի ոտնահետքերով՝
 որոնելու չեղածը
 և գտնելու բալասանը՝
 քաղցկեղացած սպասման
 անդադար անող բջիջների,
 որոնց մեջ ամփոփված անցյալը
 խախտել էր ձգողության բոլոր օրենքները
 և դարձել համատարած խավար:

Այնժամ քո մատները
 լույս էին շաղախում
 և հավատամքի այլուր շաղ տալիս
 իմ կոպերին,
 որոնց վրա կարծրացել էին
 օտարոտի ոտքերի ապստամբությունները՝
 բիբերս վերածելով անապատների,
 ուր խավար էր, համատարած խավար:

Եվ դու աներկմտորեն բռնեցիր
 ճանապարհը բիբերիս,
 և անձրև եղավ,
 բիրիական մի անձրև,
 որի տակ թաղվեցին
 ցավ ու վշտերի
 եռները պաղպաջուն...

Եվ տապանը հավատամքի
 բարձրացավ դեպի երազների Արարատը,
 որ վերածվել էր փրկության կղզակի:

ODRODZENIE

Padał deszcz — biblijny deszcz,
a my szliśmy
śladami snu —
by odnaleźć to, czego nie było,
i znaleźć balsam
dla komórek nieustannie dzielącej się
czekającej tęsknoty,
w których przeszłość
złamała wszystkie prawa przyciągania
i stała się ciemnością —
jednolitą, gęstą ciemnością.

Wtedy Twoje palce zaczęły promieniować światłem
i rosą wiary zraszały
moje powieki,
na których stwardniały
buntownicze ślady cudzych stóp —
przemieniając źrenice
w pustynie,
gdzie panowała ciemność,
gęsta, wszechogarniająca ciemność.

I wtedy bez zawahania
pochwyciłaś brzeg mojej powieki,
i spadł deszcz —
biblijny deszcz,
pod którym pogrzebane zostały
lodowate góry bólu i cierpienia...
I Arka Wiary
wzniosła się
ku Araratowi marzeń,
który przemienił się w wysepkę zbawienia.

Մենք աղավնիներ չարձակեցինք,
այլ միասին իջանք
սրբազան լեռնագագաթից.
և հրաշք եղավ.
մեր ոտքերի տակ ծփում էր
օվկիանոսը սիրո,
և մենք կարիք չունեինք ցամաքի...

Nie wypuściliśmy gołębi,
lecz razem
zeszliśmy
ze świętego szczytu,
i wydarzył się cud —
pod naszymi stopami
falował
ocean miłości,
i nie potrzebowaliśmy
żadnego ładu...

ՄԵՐԺՈՒՄ

Էլ մի՛ գա,
երազս լռին է,
սառել են բառերս կարոտից,
օ՛, ցավն է իմ միակ բարեկամը,
հուշերս դեղին են:

Անցյալ է,
հասկացի՛ր, հոգնե՛լ եմ,
չեն վառվի հրդեհներն իմ պատիր,
փողոցն է իմ միակ օթևանը,
իսկ այնտեղ քեզ՝ ավա՛ղ՝ տեղ չկա:

Չկա՛ կյանք, ամբողջը պանդոկ է,
գարեջու՛ր, գարեջուր դեղին,
ցավի հետ զարկում են գավաթը,
ես արդեն նրանն եմ,
Էլ մի՛ գա...

ODRZUCENIE

Nie przychodź już.
Mój sen jest milczący,
słowa mi zamarzły z tęsknoty,
och — ból to mój jedyny przyjaciel,
a wspomnienia są żółte...
To przeszłość.
Zrozum — jestem zmęczony.
Pożary mego cierpienia już nie płoną.
Ulica jest moim jedynym schronieniem,
a tam, niestety,
nie ma dla ciebie miejsca...
Nie ma życia —
wszystko to tylko karczma,
piwo... żółte piwo...
Kufel bije rytmem bólu.
Już należę do niego.
Nie przychodź więcej...

ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Դու էլ չես գալու...
Եվ ես կանգնած եմ հեռախոսի մոտ
պապանձվածի պես,
մոլի-մոլեռանդ հավատացյալի
երկյուղածությամբ:
Ես էլ չեմ կարող,
ես էլ ուժ չունեմ...

Եվ լսափողն է ձանձրացել ինձնից:
Իսկ դու երբեք լսե՛ր ես արդյոք
նրա արձակած
շատ սովորական ձայնը միալար՝
տու-ու՛, ու-ու՛...
Գիտե՛ս, հենց դա է
ամենասխալ մեղեդին հոգնած...

Ու այդ չարչրկված
մեղեդին հիմա լցվում է իմ մեջ՝
հորդառատ,
դաժան,
դահճի ամբարո մարդասիրությամբ:
Գիտե՛ս, կապ չունի,
որ դու չես խոսում:
Ես լսափողը գրկել եմ այնպես,
ինչպես հոլանի պարանոցը քո:
Օ՛, որքան տաք է հպումը նրա
իմ լուռ ականջին,
որից կարծես թե քո շունչն է հոսում՝
կենարար,
կյանքոտ...

ROZSTANIE

Ty też już nie przyjdiesz...
A ja stoję przy telefonie
jak ktoś zawiedziony,
jak uparty wierzący
w nabożnym oczekiwaniu.
Ja też już nie mogę,
ja też nie mam siły...
Nawet słuchawka jest mną znudzona.
A czy słyszałaś kiedyś może
ten zwykły, powtarzalny dźwięk:
tu-uu, uu-uu...

Wiesz, to właśnie
najsmutniejsza kołysanka zmęczenia...
I ta wyświechtana
melodia teraz we mnie wlewa się –
gwałtownie,
okrutnie,
z bezlitosnym miłosierdziem kata.
Wiesz, to nieważne,
że ty milczysz –
trzymam słuchawkę tak,
jakby to była pętla holownika.
O, jak ciepły jest jej dotyk
dla mojego cichego ucha,
jakby twój oddech przez nią płynął –
łagodny, żywy...

Moje powieki są zamknięte
jak w tamtą noc,
gdy wielka była uroczystość oczarowania,
a my zdobiliśmy mrok
modlitewnym światłem naszych ciał...

Կոպերս փակ են,
ինչպես այն գիշեր,
ուր կախարդության պերճ հանդես էր մի,
որտեղ խավարը մենք զարդարեցինք
մեր մարմինների աղոթքի լույսով:
Դու մի՛ վրդովվիր:
Ես գիտեմ,
որ դու տենչում էիր խենթ
խոսքեր հրդեհված,
սակայն իմ ներսում
այնքան շատ էին բառերն ասելու,
որ ես՝
համբալացա...

Պարզապես այսպես
լինում է հանախ երազի ծիրում:
Իսկ իմ երազը եկել-թառել է
այս խեղճուկրակ լսավողի մեջ,
որը վերստին երգում է՝
տու-ու՛...
Գիտե՞ս, հենց դա է
մեր անջատումի
ամենատխուր մեղեդին հոգնած...

Nie gniewaj się – wiem,
że pragnęłaś szalonych
słów płonących,
lecz we mnie
było ich zbyt wiele do wypowiedzenia,
więc –
zamilkłem...

Po prostu tak
kończy się często marzenie na granicy snu...
A moje marzenie przyszło i osiadł
w tym nędznym telefonie,
który znów śpiewa:
tu-uu...
Wiesz, to właśnie
najsmutniejsza kołysanka
naszego rozstania...

ՀՐԱԺԵՇՑ

Մեկնում ես...
Եվ գնացքը դիվային սուլոցով
տանում է քեզ
դեպի անորոշությունը,
ու կառամատույցը մնում է դատարկ՝
ճի՛շտ՝ ինձ նման:

Հրաժեշտի համբույրից
շրթունքներս տակավին այրվում են:
Երջանկության քո անհեթեթ մաղթանքները
պարսաքարերի նման
կախվել են իմ մտքերից,
որքն էլեկտրացել են
ու դարձել ջղաձիգ:
Զգիտես ինչո՞ւ
դու մոտենում ես լուսամուտի ապակուն
ու ձեռքով անում.
ինձ, թե՛ անցյալին ես հրաժեշտ տալիս.
ընդամենը գեղեցիկ սովորություն՝ և,
թե՛ ճիգ վերադարձի...

Մի պահ հետո
ամենը լուծվում է՝
օդեղենանում,
ու ես ինձ հայտնաբերում
ձեռքս վեր պարզած
և ժպիտով հիմարի,
միայն ականջներիս մեջ
տակավին արձագանքվում է
սուլոցը գնացքի
և անիվների
պարբերական թխկթխկոցը:

POŻEGNANIE

Odjeżdżasz...

I pociąg, sycząc diabelsko,
unosí cię
w stronę nieokreśloności,
a peron zostaje pusty –
dokładnie tak jak ja.
Od pocałunku na pożegnanie
moje wargi wciąż się palą.

Twoje absurdałne życzenia szczęścia
zawisły nad moimi myślami
jak alabastrowe kamienie –
naelektryzowane,
drgające jak nerwy.

Nie wiedzieć czemu
zbliżasz się do okna
i machasz dłonią –
żegnasz mnie,
czy może przeszłość?
Czy to tylko ładny gest?
A może wysiłek, by powrócić...?

Po chwili wszystko się rozpuszcza,
staje się eteryczne –
i odnajduję siebie
z wyciągniętą ręką,
z uśmiechem głupca,
gdy w moich uszach
wciąż rozbrzmiewa
syk pociągu
i rytmiczne stukotanie kół.

Հետո կայարանը լցվում է մարդկանցով
ու առօրյա խոսակցություններից
ուռնանում,
ու ես իմ շուրջը գտնվող աղջիկների մեջ
իզուր փորձում եմ հայտնաբերել քեզ:

Հետո մեկնում է մյուս գնացքը:
Հետո՝ միայնություն:
Հետո՝ դարձյալ մարդիկ ու ժխոր:
Հետո մեկնում է մյուս գնացքը,
ու ես ու կառամատույցը
ներդաշնակվում ենք իրար,
ու մագուրոտ փայտերի բույրը
ինձ համար դառնում է
անչափ հաճելի՝
հարազա՛տ,
ծխակա՛ն:

Փայլող երկաթագծերը
ծիծաղում են
թախճո՛տ,
մեղամաղձի՛կ:
Մի հարբեցող մուրացկան
թեթևակի հրում է ինձ.
ասում եմ՝
ե՛ս էլ եմ մուրացկան,
և նա խելագարի տեղ դնելով ինձ
հեռանում է:

Բսկ ես
իմ ու գնացքի միջև մեծացող
տարածությունից
մուրում եմ
քո դեմքը:

Potem stacja zapełnia się ludźmi
i pęcznieje od rozmów dnia codziennego,
a ja wśród dziewczyn wokół
na próżno szukam ciebie.

Potem odjeżdża kolejny pociąg.
Potem – samotność.
Potem – znów ludzie i zgiełk.
Potem – kolejny odjazd,
a ja i peron
zgrywamy się ze sobą –
i zapach smołowanych belek
staje się dla mnie
niesłychanie miły –
bliski,
rytualny.

Błyszczące szyny
śmieją się
z melancholią,
z tęsknotą.
Jakiś pijany żebrak
delikatnie mnie trąca.

Mówię:
– Ja też jestem żebrakiem.
I on, biorąc mnie za wariata,
odchodzi.
A ja
z dystansu rosnącego
między mną a pociągiem
zebrzę
twojej twarzy.

Շարժասանդուղքին
նշմարում եմ
մի կնոջ ուրվագիծ.
սիրտս տրոփում է
անիվների նման.
բոլոր աստիճանների վրա
դու՛ ես...

Na ruchomych schodach
dostrzegam
zarys kobiety –
serce mi bije
jak koła pociągu,
na każdym stopniu
jesteś ty...

ՈՒՇԱՅՈՒՄ

Ուշանում ես...

Այս աշո՛ւնն է մեղավոր,
թե մեր նորածին հուշերը,
որ եկել-թափվել են
փողոցի անցումի վրա՝
բաղձալով
քո քայլերին:
Ուշանում ես...

Ժամադրությունից անցել է բավականին,
ու երեկոն դառնում է իմ կոկորդում,
մեղմ զեփյուրը
մեր երջանկության ժապավենից
սրկում է
աստվածային պահեր
ու ցուցադրում
իմ խաբկանքների պաստառին:
Հոգնած անցորդների հետ
ժամանակը իր բնակարանն է ճեպում՝
վայելելու իր տխուր սովորույթը՝
ընտանեկան
և իր կնոջից թաքուն
օդու կամ գինու գավաթում խեղդելու
իր տիեզերական խոյանքները:

Ավտոբուսները հորանջում են արդեն,
ու ես փորձում եմ
դեպի անցյալ վերադառնալ
դեռևս մի քանի օր առաջ
մայթերին թողած
մեր տաք ոտնահետքերով...

SPOŹNIASZ SIĘ

Spóźniasz się...

Czy to jesień winna,
czy może nasze świeżo narodzone wspomnienia,
które opadły
na przejście dla pieszych –
czy tęsknię
za twoimi krokami?
Spóźniasz się...

Już dawno minęła umówiona godzina,
a wieczór zaciska się w moim gardle,
łagodny wietrzyk
z naszej taśmy szczęścia
zrywa
boskie chwile
i wyświeśla je
na ekranie moich złudzeń.
Zmęczony przechodzień
wraca do swego mieszkania,
by pielęgnować swój smutny rytuał
rodzinny
i w ukryciu przed żoną
topić kosmiczne pragnienia
w kieliszku wódki lub wina.

Autobusy już ziewają,
a ja próbuję
wrócić do przeszłości,
chodnikami,
gdzie jeszcze kilka dni temu
pozostawiliśmy
ciepłe ślady naszych stóp...

Երևի դու չես էլ զգացել,
բայց անա այստեղ էր,
ուր մեր մատները
միահյուսվեցին՝
պատարագելով
թրթիռները մեր սրտերի,
մեր շուրթերը կրակվեցին,
մեր աչքերը
լույսի հավիտյան սպասավորներ դարձան
և սուզվեցին իրար մեջ...

Իսկ դու գուցե հանուն քմահաճույքի,
բայց ուշանում ես...

Փողոցով սլացող մեքենաները
անընդհատ վրաերթում են
ու ցրիվ տալիս
անցումին թափված
մեր մանկուկ հուշերը,
իսկ գիշերը
մեր երջանկության ժապավենից
պոկում է
աստվածային պահեր
ու ցուցադրում
իմ հավատի
պատանքին...

Pewnie tego nie poczułaś,
ale to było tu,
gdzie nasze palce
spłotły się –
odprawiając
drżenie naszych serc,
nasze usta zapłonęły,
nasze oczy
stały się wiecznymi sługami światła
i zanurzyły się w sobie nawzajem...

A ty, może z kaprysu,
spóźniasz się...

Samochody pędzą ulicą,
bez końca rozjeżdżając
dziecięce wspomnienia
rozsypane na przejściu,
a noc
z naszej taśmy szczęścia
zrywa
boskie chwile
i wyświetla
mojej wierze
cień...

ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ

Մի՛ երկմտիր...
Ես իմ ծիծաղներով կմաքրեմ
քո կրած բոլոր դառնությունները,
և աստամներից քո մարգարտյա
շրթունքներիդ վրա
կսահեն արեգակներ:

Քո վարսերը կներկեն
համբույրներով իմ նվնական,
ու հուռթի արտերի պես
նրան կծփծփան
վաստակած:

Քո ոտքերին ուժ կտամ
շոյանքներով իմ սրտապարար,
և դու իմ հոգու հնձաններում
կնզմես հրաշքի ողկույզներ,
ու կհորդի
գինեշունչ հյութը սիրո:

Քո ձեռքերը կգարդարեն
ապարանջաններով իմ երագեղեն,
ու նրանք կսավառնեն
կապույտներում անձայրածիր:

Քո կրծքերին շաղ կտամ
իմ հեքիաթների խորքում պահած
լույսի հատիկներ,
և նրանք երկնասույզ լեռների նման
կդառնան վեհ ու խորհրդավոր,
ու ես կհյուլեանամ
նրանց մշուշների

PIEŚŃ NAD PIEŚNIAMI

Nie wahaj się...

Oczyszczę twój ból
uśmiechem moim jasnym,
a zębów twoich perły
rozpalą usta słońcami.
Twoje włosy pomaluję
pocałunkami drżącymi
i jak żywe rzeki
popłyną łagodnie –
wdzięczne, pełne rytmu.
Twoim stopom dam siłę
moich uderzeń serca,
a ty w prasach duszy mej
tłoczyć będziesz kiście cudu
i popłynie
wino-miłość
z soku wiecznego.

Twoje ręce ozdobię
bransoletami marzeń,
które wzlecą
w bezkres niebios błękitnych.
Na twych piersiach rozsypię
ziarna światła
schowane głęboko
w bajkach dzieciństwa
i zamienią się one
w góry niebiańskie –
dostojne, pełne tajemnicy.

ծաղկաբույրում մոգական:

Քո պարանոցից կկախեմ
աստղիկներն իմ տոնական օրերի,
ու այն կարապի պես կլողա
իմ ձեռքերի ավերի անուրջներում,
ու գիշերները կձևափոխվեն
հմայիլների:

Ու, վերջապես,
իմ ճակատագիրը
ես կգետեղեմ
քո աչքերի երկնային
խորություններում,
և նրանք կվերածվեն
բերկրության տաճարի,
և տիեզերքը կերևակվի
իր անտեսանելի գույներով կատարյալ:

Մի՛ երկմտիր...

Այդ ամենից հետո,
եթե քեզ թվամ սպառված և հուսահատ,
դու նույնիսկ կարող ես
հեռանալ,
իսկ ես կավերակվեմ անդարձ
ու նորից կկենդանանամ
սլանալու դեպի արարչությունը:

Մի՛ երկմտիր...

Rozpłynę się w ich mgle jak zapach kwiatów
w mistycznym świetle.
Z twojego naszyjnika
zawieszę gwiazdy
moich świątecznych dni –
i zabrzmiały one
jak łabędzi śpiew
w marzeniach moich dłoni.

A noce przemienia się
w talizmany.
A na koniec
złożę los mój
w niebieskiej głębi
twoich oczu.
Zamienię się w pałac zachwyty,
a wszechświat ukaże się
w niesłychanych kolorach doskonałości.
Nie wahaj się...

Bo nawet jeśli
wyda ci się, że jestem wyczerpany i bez nadziei,
możesz odejść –
a ja umrę na zawsze
i znów zmartwychwstanę,
by pójść
ku stworzeniu.

Nie wahaj się...

ԷԼ ՄԻ՝ ԶԳԶԳԻՐ

Էլ մի՛ ձգձգիր,
ասա ինչ-որ կա,
ես կորուստներին սովոր եմ վաղուց,
մարգարտացել եմ ցավերից անվերջ:

Ափսո՛ւ, շա՛տ ափսոս,
որ դու սովորական գրաստների
տեղ դրեցիր
նժույզներն իմ զգացմունքների.
նրանք կարող էին քեզ տանել
դրախտները իմ երագների,
դեպի բարձունքները հավերժական սիրո,
սակայն հիմա
անտեր ձիերի նման
խելակորույս վազվզում են
անդունդներով իմ խելացնոր մտքերի:

Իսկ ես քեզ փնտրել եմ վաղուց...
իսկզբանե,
անդերսենյան հեքիաթներից
ջրահարսի քո կերպարը
ներխուժել է իմ մանկության մեջ
ու տարել ինձ
բյուրեղապակյա ապարանքներում
որոնելու երջանկությունը:

Հիշո՛ւմ ես մեր մեկհատիկ գիշերը,
որ խմեց բոլոր օշարակները
հազար ու մեկ գիշերվա,
ու մեր մարմինները ցողվեցին
լույսի անձրևներով
ու տարփանուտ նվազեցին
ամենահոգևոր երգերն աշխարհիկ:

NIE ZWLEKAJ JUŻ

Nie zwlekaj już,
powiedz, co jest –
do strat przywykłem od dawna,
bóle mam oszlifowane jak perły.

Szkoda, wielka szkoda,
że rumaki moich uczuć
zamieniłaś
na pospolite juczne zwierzęta.
A przecież mogły cię unieść
do rajów moich snów,
na szczyty wiecznej miłości –
teraz
jak porzucone konie
szaleńczo galopują
po przepaściach moich oszalałych myśli.

A ja szukałem cię od dawna...
od zawsze –
twój obraz, jak z baśni Andersena,
wtopił się w moje dzieciństwo
i poprowadził mnie
przez kryształowe pałace
w poszukiwaniu szczęścia.
Czy pamiętasz tamtą jedyną noc,
która wypila
wszystkie syropy
z tysiąca i jednej nocy,
gdy nasze ciała zostały obmyte
deszczami światła
i grały uniesieniem
najduchowniejsze pieśni tego świata?

Լռության ձայնապնակները
անընդհատ պտտվում են
իմ հաջորդ գիշերներում
նույնանման,
անոգի՛:

Եվ դու անիմաստ ձգձգում ես...
Միևնույն է,
ես գիտեմ, թե ի՞նչ ես ասելու:
Մի՛ խնայիր,
ես արդեն վերջնականապես որոշել եմ
ամուսնանալ մենակության հետ,
ես անդարձ նրանն եմ արդեն,
սակայն գիտեմ,
որ երբ իմ մահը գա,
այն լինելու է
անդերսենյան ջրահարսի
քո՛ կերպարանքով...

Płyty ciszy
 kręcą się nieustannie
 w moich kolejnych nocach –
 jednakowe,
 bezużyteczne.
 A ty bezsensownie zwlekasz...
 I tak wiem,
 co masz mi powiedzieć.
 Nie oszczędzaj mnie –
 już ostatecznie zdecydowałem się
 poślubić samotność.
 Należę do niej bezpowrotnie.
 Lecz wiem:
 kiedy nadejdzie moja śmierć,
 przyjdzie
 z twoją postacią –
 wodonośnej dziewczyny
 z baśni Andersena...

ՓՆՏՐՏՈՒՔ

Այս գիշեր
 ինձ ոչ ոք իր մոտ չընդունեց.
 ու ես օղեմշուշից
 հիշեցի հանկարծ,
 որ դու չհանդիպեցիր ինձ:

Ապարդյուն փորձեցի
 զա՛նգել քեզ,
 և հեռախառնագիծը
 չգիտես որտեղից
 ողողվեց Մոցարտի Ռեքվիեմով:

Ինչ-ինչ մղումով,
 վրդովմունքից գուցե
 կամ ինքնախաբեկանքի համար,
 այցելեցի մի կիսաձանոթ
 մարմնավաճառ կնոջ.
 նա կիսամերկ ու պիրկ կրծքերի հպումով
 ինձ նստեցրեց
 հեշտագին բազմոցին...

Մի անսովոր սարսուռ անցավ,
 երբ բռնեցի նրա ձեռքը:
 Ու ես անկախ ինձնից
 նրա՛ն ասացի
 քեզ համար վաղուց պահած
 իմ ամենաքնքուշ բառերը՝
 թեև նա տակավին չէր սառել
 քիչ առաջ
 իր արհեստից ստացած
 ջերմությունից
 և պղծված թացություն ուներ
 իր կրծքերի վրա:

POSZUKIWANIE

Tej nocy
nikt mnie do siebie nie przyjął,
i wtedy, przez mgłę alkoholu,
nagle przypomniałem sobie,
że ty...
nie spotkałaś mnie.
Na próżno
próbowałem
zadzwoić do ciebie,
a telefon
nie wiadomo skąd
zalał się
Mozartowskim Requiem.

Z jakiegoś impulsu,
może z rozdrażnienia
albo dla samopotwierdzenia
odwiedziłem półznajomą
 prostytutkę.
Półnaga, twardymi piersiami
przycisnęła mnie
do miękkiego fotela...

Przeszedł mnie
dziwny dreszcz,
gdy ująłem jej dłoń.
I bezwiednie
powiedziałem jej
najczulsze słowa,
które od dawna
zachowywałem dla ciebie —

Պատկերացնում ես
իմ խոսքերից
նա լա՛ց եղավ,
ու նրա աչքերից կաթեցին
աշխարհի ամենամաքրամաքուր
արցունքները:

Ես դեռևս չէի տեսել
այդքան վճիտ ու երախտագետ հայացք...

Հետո նա գիտես ի՛նչ արեց,
այդ ամենի դիմաց
նա ինձ առաջարկեց
իր ամենաթանկագինը...

Չավելշտական,
բայց խորը մի փիլիսոփայություն կար
այդ առաջարկի մեջ,
որովհետև
նա ինձ առաջարկեց
անսպասելին՝
իր մարմինը՝
անվճա՛ր,
արտահե՛րթ:

Ես պինդ-պինդ համբուրեցի
նրա սրտաբուխ արցունքները,
ու այդ մարմնավաճառ կնոջ
էժանագին օժանելիքից խեղդված սենյակը
ինձ թվաց մի տաճար...

Հետո...
Ես ջղացունց բղավեցի
այս ռճրագործ
ու ճիվաղ քաղաքակրթության

choć na jej piersi
jeszcze nie ostygło
ciepło
zawodu,
i została tam
plama plugawej wilgoci.

Wyobrażasz sobie?
Od moich słów
rozpłakała się,
i z jej oczu
spłynęły
najczystsze,
najprawdziwsze łzy świata.
Nigdy wcześniej
nie widziałem
tak czystego, tak czułego spojrzenia...

A potem — wiesz co zrobiła?
W odpowiedzi
zapropnowała mi
coś najcenniejszego...
To było absurdałne,
a jednak w tej propozycji
była głęboka filozofia,
bo niespodziewanie
zapropnowała mi
swoje ciało —
za darmo,
z wyjątkiem od wszelkich reguł.
Ucałowałem mocno
jej szczere łzy,
i ten pokój
duszący się od tanich perfum
wydał mi się świątynią...

լկտի երեսին.
-Կավա՛տ,
նա սրբազան է,
քո բոլոր օրինաչափություններից ավելի...

Այա թևանցուկ արած
նրա վեհափառ երախտագիտությունը,
քնած քաղաքի մերժումներով
ես թևաթափ քայլեցի
դեպի քո փակ բնակարանի
անլույս լուսամուտները՝
աշխարհի ամենամաքուր թացությամբ,
այդ մարմնավաճառ կնոջ արցունքներով
լվանալու
հանապազօրյա մեղքերը մեր սիրո...

Potem...

krzyknąłem z bólem
na tę zbrodniczą
i szakalową ohydę
naszej cywilizacji.
— Dziwko?!

Ona jest święta,
świętsza od wszystkich
twoich legalności!

A potem
z jej wzniosłą czułością
na ramieniu
poszedłem bezsilnie
przez odrzucone zaułki
śpiącego miasta
do ciemnych okien
twojego zamkniętego mieszkania,
by zmyć
grzechy naszej miłości
łzami tej prostytutki —
najczystsą wilgocią świata.

ՃԵՐՄԱԿ ԵՐԱՉՆԵՐ

Ես քեզ շատ փնտրեցի...

Քո կարիքը ունեի
օղից,
ջրից,
Աստծուց էլ առավել,
բայց դու չկայիր
ինձ հայտնի աշխարհի
չորս ծագերում,
ուստի անգործությունից
խելահեղ ծամեցի
մեր հիշողության մեղրահացերը,
սակայն միայն
խոշտանգեցի մտքերս
և ցավեցրի
ներկայի հեռաստեղանին պառկած
մեր անցյալը...

Այս սրճարանում էր,
ուր մեր դաշինությունը
հոգեվարք ապրեց:
Եվ հիմա էլ
օդը ողողված է քեզանով,
ու կայծաթությանից վայրէջքող
այս առաջին ձյունը
մեր հանդիպումներն է բեմադրում:

Մի գնչուհի է մոտեցել՝
բախտագուշակելու
ու ծեծված բաներ ասելու:
Մրմնջում է՝
քո ներսում է սերը...

BIAŁE SNY

Szukałem cię bardzo długo...

Potrzebowałem ciebie
bardziej niż powietrza,
niż wody,
niż samego Boga,
a jednak cię nie było
w żadnym z czterech krańców
znanego mi świata.

Z tej bezsilności
szaleńczo przeżuwałem
chleb grzesznych wspomnień,
ale tylko
dręczyłem własne myśli
i raniłem
naszą przeszłość,
co leży teraz
na tacy teraźniejszości.
To właśnie w tej kawiarni
nasz związek
przeszedł agonię.

I dziś także
powietrze przesiąknięte jest tobą,
a pierwszy śnieg
przedstawia sceny naszych spotkań.
Cyganka podeszła,
by wróżyć mi z kart
i powiedzieć kilka wyświechtanych słów.
Szemrze:
„Miłość jest w twoim wnętrzu...”

Ձյան փաթիլները
առատանում են,
երկինքը սկսում է
ճերմակ երազներ
առաքել ամենքին,
ու վերևից հորդում է
քո բույրը,
ու ձմեռը քո պատկերը ընդունում:

Ես գլուխս վեր եմ բարձրացնում
ու փորձում
իմ շրթունքներով
որսալ ձյան որևէ փաթիլ...
Մանկության գույներ են
ներծծվում աչքերիս մեջ:

Ես տղեկ էի,
ու երբ ծյուն էր գալիս,
վազում էի փողոցով
և ձգտում կլանել
գոնե մեկ հատ
այդ օդապարիկ ու գայթակղիչ
պսպլուն բամբակներից:
Ձյունը թափվում էր
ձեռքերիս,
դեմքիս,
մազերիս շերտ կազմում,
բայց ոչ մի հատիկ,
ոչ մի անգամ
այդպես էլ չէր ընկնում
շուրթերիցս ներս,
ու վրդովմունքս ամպում էր
իմ անբավությունը:

Płatki śniegu
gęstnieją,
niebo zaczyna
rozdawać białe sny
wszystkim,
i z góry spływa
twój zapach,
a zima przyjmuje twoje oblicze.
Podnoszę głowę
i próbuję
uchwycić ustami
któryś z płatków śniegu...

Kolory dzieciństwa
wlewają się w moje oczy.
Byłem chłopcem
i gdy śnieg przychodził,
biegłem ulicą,
by pochłonąć choć jeden
z tych unoszących się w powietrzu
światlistych puszków.

Śnieg osiadał
na moich dłoniach,
twarzy,
tworzył warstwę na włosach,
ale żaden płatek
ani razu
nie trafił
do moich ust,
a moje rozczarowanie
rosło jak chmura
nad moim niespełnieniem.

Գնչուհին
պլշած նայում է ինձ
և, իր ձիթապտղի բիբերից
ծաղրաժպիտ արձակելով,
հեռանում:
Առաջին անգամ մտորում եմ
պատճառը մեր կորուստների,
ու ինձ համակում է
արքիմեդյան խայանք:
Ես վերստին վերևում եմ փնտրում քեզ...
Ձյան փայծիկները
դարձյալ դիզվում են
ձեռքերիս,
դեմքիս,
մազերս պատում
իրենց խորհրդավոր ծածկույթով,
բայց ձյան ոչ մի հատիկ,
ոչ մի անգամ
այդպես էլ չի ընկնում
շուրթերիցս ներս:

Cyganka
 patrzy na mnie szeroko otwartymi oczyma
 z oliwkowych źrenic
 ciska krzywy uśmiech,
 i odchodzi.
 Po raz pierwszy
 rozmyślałam
 nad przyczyną naszych strat
 i ogarnia mnie
 archimedesowe przeczucie.
 Znów szukam ciebie w górze...
 Płatki śniegu
 na nowo układają się
 na moich dłoniach,
 twarzy,
 okrywają włosy
 swoją tajemniczą zasłoną,
 ale żaden płatek
 ani razu
 nie trafia
 do moich ust.

ԱՆԱԿՆԿԱԼ

Հեքիաթային արքայազնի նման
 ես ցանկացա
 կենցաղի բուխարիում այրել
 նույնքան հեքիաթային գորտ-գեղեցկուհու
 քո անիծյալ հանդերձները,
 որպեսզի կասեցնեմ
 հեռացումերդ պարտադրյալ՝
 մոռանալով, որ դու
 երաժշտությունն ես իմ աչքերի,
 որ այդպես այրում եմ
 կանացի խորհրդավորության
 անհասանելի հմայիլները,
 մոռանալով, որ հեռացման քամիները
 քեզ արմատախիլ
 պիտի գլորեն դարավանդներով
 իմ սպասումների,
 մոռանալով, որ քմայքներից հուսախաբ
 պիտի բռնես ճամփեն մոռացության և ընկրկումի:

Դու անմիջապես չքացար...

Հետո քեզ փնտրեցի երկինքներում,
 բայց այնտեղ ամեն ինչ
 ներդաշնակ էր ու միապաղաղ,
 ու քեզ չգտա:
 Փնտրեցի դղյակներում ուրախության,
 պարահանդեսներում թովչանքի,
 խրախճության երեկույթներում,
 դարձյալ դու չկայիր:
 Տաճարներում քեզ փնտրեցի,
 աղոթքներիս մեջ ման եկա,
 արդյունքը՝ դատարկություն:

NIESPODZIANKA

Jak książkę z bajki
chciałem spalić w domowym kominku
przeklęte szaty
baśniowej ropy-księżniczki,
by zatrzymać
twoje wymuszone odejścia,
zapominając, że ty
jesteś muzyką w moich oczach,
że tak naprawdę palę
nieuchwytnie amulety
kobiecej tajemnicy,
zapominając, że wiatry rozstania
wyrwą cię z korzeniami
i stoczą po tarasach
moich oczekiwania,
zapominając, że zawiedziona
ruszysz drogą zapomnienia i przygnębienia.

Nie zniknęłaś od razu...

Potem szukałem cię w niebiosach,
ale tam wszystko było
harmonijne i monotonne,
i nie znalazłem cię.
Szukałem w pałacach radości,
na balach uroku,
na ucztach i wieczorach biesiadnych,
i znowu – nie było cię.
Szukałem cię w świątyniach,
w modlitwach moich wędrowałem,
wynik – pustka.

Փնտրեցի քեզ
նույնիսկ գիշերային ակումբներում,
որոնցի հեշտավաճառ սրահներում,—
իզուր:

Հիվանդանոցներում քեզ փնտրեցի,
պրպտեցի դիակիզարանները,
բայց ոչ մի տեղ
քեզ չգտա...

Այսպես երկար փնտրեցի,
ու իմ ձեռքերի մեջ
հեքիաթը հանկարծ մահացավ,
ու երկնքից խնձորներ չընկան,
այլ ամայություն թափվեց,
ու զգացմունքների երաշտից
չորացան մեր ապրումների
շքեղաշուք պարտեզները վսեմական:

Եվ երբ հուսախաբ
քաշվեցի իմ լուռության զրահի մեջ՝
ադիողորմ կադկանձանքով
հողին հանձնելով սերը,
տեսա՝ դու այնտեղ ես...
Մեր նախկին տազնապանների
ու հույզերի ցնցումով
ու վերադարձի անհեթեթ ակնկալիքով
դու ջրում էիր
շիրմաթումբը
մեր վաղամեռիկ հեքիաթի:

Szukałem cię
nawet w klubach nocnych,
przeszukiwałem salony uciech –
na próżno.
W szpitalach cię szukałem,
przeszukiwałem krematoria,
ale nigdzie
cię nie znalazłem...

Tak długo cię szukałem,
aż w moich dłoniach
baśń nagle umarła
i nie spadły jabłka z nieba,
a jedynie pustka,
i z powodu suszy uczuć
wyschły ogrody
naszych szlachetnych przeżyć.
A gdy, zawiedziony,
wycofałem się w pancerz milczenia,
z płaczem pełnym bólu
złożyłem miłość do ziemi,
wtedy zobaczyłem – tam jesteś...
Wstrząśnięta dawnymi niepokojami
i absurdem oczekiwania powrotu
podlewałaś
grób
naszej przedwcześnie zmarłej baśni.

Ի ՍԿԶԲԱՆԵ

Առաջին իսկ պահից
քո հայացքը թափանցեց
իմ հոգեդեն փլատակների խորքերը,
և իմ հավատքի շիրմաքարերը
ժպտացին հաճույքից,
ու ես հասկացա,
որ դու իմ ներսից ես եկել,
և իմ բոլոր երազները
մշտապես եղել են քո գույնով,
ու մանկությունս անգամ
ունեցել է քո գույնը:

Մի՛ վարանիր,
քայլիր իմ փլատակների վրայով,
նրանք այնքան են կարոտ
քո ոտքերի երաժշտությանը
և քո մատներից բուրոդ աղոթքներին:
Մի՛ վարանիր,
իմ խավարումի ամպերը
դարձել են թափանցիկ,
և ամեն ինչ
հազեցել է քո գույնով՝
նախաստեղծ...
Սրբազան:

Իմացիր,
որ ես և դու
վերամարմնավորումներ ենք
միևնույն հեքիաթի,
որ ես,
միայն ես կարող եմ
քեզ տանել տիեզերական ճամփորդության,

NA POCZĄTKU

Od pierwszej chwili
twoje spojrzenie przeniknęło
do głębi moich duchowych ruin,
nagrobki mojej wiary
uśmiechnęły się z rozkoszą,
a ja zrozumiałem,
że przyszedłeś z wnętrza mnie,
że wszystkie moje sny
od zawsze miały twój kolor,
nawet moje dzieciństwo
miało twój kolor.

Nie wahaj się,
przejdź po ruinach moich,
tak bardzo tęsknią one
za muzyką twoich stóp
i modlitwami, co płyną
z zapachu twoich palców.
Nie wahaj się,
chmury mojego mroku
stały się przezroczyste
i wszystko
nasycone jest
twoim kolorem –
przedstworczym...
Świątym.
Wiedz,
że ja i ty
jesteśmy wcieleniami
tej samej baśni,
że tylko ja

ու քո ժպիտով ողողել
ողջ համաստեղությունները
ու ջնջել կորստները անցյալի՝
անքնությունից հեղձվող գիշերներին
հաղորդելով պանծացումը արարումի:

Առաջին իսկ պահից
ես նկատեցի,
որ քո գույնը նման է առավոտի,
և բոլոր լուսաբացներս
քո գույնը ունեն:

mogę cię poprowadzić
w podróż kosmiczną
i twym uśmiechem zalać
całe konstelacje,
i zetrzeć wszystkie straty przeszłości,
tym nocom, co dławią się bezsennością,
przekazać chwałę stworzenia.

Od pierwszej chwili
ujrzałem,
że twój kolor przypomina świt,
i wszystkie moje świty
mają twój kolor.

ՀՈԳԵԴԱՐՁՈՒՄ

Մենք մտանք եկեղեցի՝
հավանաբար մեզ իրար չկապող անցյալին
հրաժեշտ տալու պատրվակով,
բայց ավելի շուտ
մեր անուրջներով հյուրընկալեցինք
երկինքները,
ու. հավատամք տիրեց ամենուրեք:

Ապա իջավ լուսությունը
խորհրդավոր,
վեհափառ,
և մեր զգացմունքների պատարագը
մեր մարմինները վերածեց
սիրո բուրվառի,
ու. մենք հայտնաբերեցինք,
որ մեր ներդաշնակությունը եղել է
աշխարհի նախաստեղծումից առաջ:

Այնժամ պլպլացող մոմերի շշուկում
քո շուրթերը տարածեցին
օրհնություններ,
ու. եկեղեցին սուզվեց
քո աչքերի մեջ,
ու. բոլոր սրբանկարները նայեցին
քո՝ հայացքով,
քո բույրը խնկարկվեց խորաններում,
քո ժպիտը աղավնակարպ թևածեց գմբեթներին,
երգչախումբը պատարագեց քո գույնը,
լույսդ վերածվեց օվսանանների
ու. հրավառեց աղոթքներիս միգամծությունները,
ու. ես հասկացա,
որ դու՝ ես իմ եկեղեցին:

PRZEJŚCIE DUSZY

Weszliśmy do kościoła –
chyba tylko po to, by pożegnać przeszłość,
która nas ze sobą nie łączyła...

Ale raczej
to nasze marzenia przyjęły
niebiosa w gościnę
i wiara zapanowała wszędzie.
Potem zstąpiła cisza –
tajemnicza, wzniosła –
a ofiara naszych uczuć
zamieniła nasze ciała
w kadzielnicę miłości
i odkryliśmy,
że nasza harmonia istniała
jeszcze przed stworzeniem świata.
Wówczas, w szeptach migocących świec,
twoje usta rozsiewały
błogosławieństwa,
a kościół zanurzył się
w twoich oczach
i wszystkie święte obrazy patrzyły
twoim spojrzeniem,
twój zapach kadził się w ołtarzach,
twój uśmiech szybował nad kopułami
jak gołębi taniec,
chór celebrował twoją barwę,
a twoje światło
przemieniło się w hosanny
i rozpało w modlitwach
nasze zjednoczenia mgłą...
I wtedy zrozumiałem –
to ty jesteś moim kościołem.

ԻՆՔՆԱՎԵՐԱԴԱՐՁ

Դու եկար
հինավուրց քրմուհու հպարտությամբ,
ու քո գեղեցկության հմայքները
շաղ տվեցիր
իմ անապատված ժամանակներին,
և նրանք խենթացան
բերկրանքից ծաղկումի:
Քո քայլերի օրհնություններին
ներդաշնակվեցին սրտիս զարկերը,
և իմ բոլոր պարտությունները
վերածվեցին հաղթանակների,
ու դյուցազներգություններ ցնծացին ամենուրեք,
ու ես քո աչքերի
ցոլարձակումներում անեզերական
հայտնաբերեցի
սիրո հավերժացման ծիրկաթինները:
Անհամար տարիներ ձգձգված
իմ սպասումի հեքիաթն էր
քո ուրվագծերի
հարազատ վճիտության ծիրերում,
ուր քո կանացիությունը խնկարկում էր
ամենամաքրամաքուր իդն իմ վերթևումի:
Դու փշրած երազներս
փակցրեցիր իմ հավատքի երկինքներին,
և նրանք լուսավորվեցին քո մարմնից
ու աստղիկներ դարձան:
Դու եկար,
ու ես վերջապես
վերադարձա
իմ մեջ...

POWRÓT DO SIEBIE

Przyszłaś
z dumą starożytnej kapłanki,
a uroki twojego piękna
rozsyłałaś
na moje opustoszałe czasy
i one oszalały
z rozkwitającej radości.
Do błogosławieństw twoich kroków
dostosowały się uderzenia mojego serca,
i wszystkie moje porażki
zamieniły się w zwycięstwa,
a pieśni bohaterów rozbrzmiały wszędzie
i w blasku twoich oczu
bezgranicznym
odkryłem
horyzonty wieczności miłości.
Tyle lat ciągnęła się
baśń mojego oczekiwania
w czystych konturach
twoich znajomych zarysów,
gdzie twoja kobiecość rozkwitała
najczystszy pragnieniem mojego uniesienia.
Ty moje rozbite sny
przyczepiłaś do niebios mojej wiary
i one rozświeciły się twoim ciałem
i stały się gwiazdami.
Przyszłaś,
i ja wreszcie
powróciłem
do siebie...

* * *

Մեզ ի՞նչ վիճակվեց... օդեղեն մի սեր,
Ֆոսֆորածպիտ սառը և անգո մի հասկացություն,
Որի մեջ խաչվող մեր գգվանքների արևաքամին
Զգվում է ի ներս՝
Հյուսիսափայլի ողջ կարողությամբ,
Սառցականաչի շլացնող գույնով,
Որ թեև լույս է,
Բայց պա՛ղ է այնքան,
Որ ճաքեցնում է շուրթին համբույրը
Եվ երազանքը տանում-կանգնեցնում
Հեռացում կոչվող այն մառ անդունդին,
Որից փուլզման վիհն է սկսվում
Դամբարանային սարսռադողով...

Ու ես՝ ցրտահար,
Ու ես ցրտագար
Ինքս՝ իմ ներսում,
Ու աչքերը իմ
Այդ համատարած սառցասառույցից
Այն նորվեգացի երգահանի պես
Դուրս են արտածում
Կարկաչուն երգը ծովահարների՝
Սպասում վերձանող նվագարանիս
Ստեղնապարի մեջ
Լցնելով թախիծ,
Որ թեև դառն է,
Բայց քաղցր է նույնքան՝
Նման այն տխուր ուրախությանը,
Որ ցավ է տալիս,
Հանելի մի ցավ,
Երբ անձկավ հոգիդ
Թոթավում ես քո մտազմաքրումից:

* * *

Co nam przypadło... miłość eteryczna,
Uśmiech fosforyzujący – zimne, bezcielesne pojęcie,
W którym przecięte przez siebie porywy czułości
Ciągną się do wewnątrz –
Całą mocą zorzy polarnej,
Oślepiającą zielenią lodu,
Która, choć światłem jest,
To jednak jest taaaak zimna,
Że pęka od niej pocałunek na ustach
I sen unosi – zatrzymuje
Na tym mglistym przepaścistym odejściu,
Z którego zaczyna się otchłań rozpadu
Z dreszczem grobowym...

A ja – przemarznięty,
Ja – szaleńczo zziębnięty,
Sam – we własnym wnętrzu,
A moje oczy
Z tej wszechobecnej lodowej skorupy
Jak ten norweski pieśniarz
Wydobywają
Dzwoniącą pieśń syren morskich –
Na klawiaturze mego instrumentu oczekiwania
Wypełniają melancholią,
Która, choć gorzka,
To jednak równie słodka –
Podobna tej smutnej radości,
Która boli,
Lecz jest bólem przyjemnym,
Gdy duszę pełną niepokoju
Oczyszczasz z myśli.

Արևաքամին հեռում է վերում,
Եվ ձյունն է լալիս:
Աստեղնաթափ է գմբուխտ ամպերում,
Ցուրտն էլ է մրսում ինքը իրենից
Եվ ինքը արդեն իրեն չի լսում:
Իսկ ես իմ ներսում
Սառցալեռան պես կարոտից փլվում,
Ինքս ակամա ինձանից խլվում,
Գլխիվայր թեքվում,
Մեփական ես-ից
Խելահեղ շեղվում
Ու լո՛ղ եմ տալիս,
Մուգվում մութի մեջ,
Որ մենակություն անունն է կրում:

Եվ լուսամշուշ սեր-ամեղծվածի
Կանաչփայլի լույսից շլացած՝
Այսերգի նման
Լուռ դեգերում եմ՝
Հավվելով անդարձ
Մերկ կարոտներիս
Օվկիանում անծայր,
Որպեսզի ինձնով,
Այն նորվեգացի երգահանի պես
Ղողանջեմ երգը ծովահարսերի...

Wiatro-słońce dyszy w przestworzach,
I śnieg – to łzy.
Deszcz gwiazd sypie się ze szmaragdowych chmur,
Zimno drży już nawet z siebie samego,
I siebie samego już nie słyszy.

A ja – w sobie
Jak góra lodowa z tęsknoty się rozpadam,
Bezwiednie z siebie się wytracam,
Na opak się nachylam,
Od własnego „ja”
Szaleńczo się oddalam,
I pływam,
Zanurzam się we mgle,
Która nosi imię Samotność.
I z zamglenia miłości-zagadki
Zielonym blaskiem światła oślepiony –
Jak górski lód
Błądzę w milczeniu –
Topniejąc nieodwracalnie
W oceanie bezkresnym
Nagich tęsknot,
By,
Jak ten norweski śpiewak,
Zadźwiężyć pieśnią syren morskich...

ԽՈՐԱԼՆԵՐ

CHORALY

Ժամանակը պայթել է նռան պես,
Եվ տարածությունը ջղաճգվում է
Իբրև ափ շարտված ձուկ.
Ինչ-որ կետից ծնված այս տիեզերքը
Սկսել է նորից դառնալ կետ...
Քայքայման քայքայումն է.
Մոտեցել է արքայությունը կետի...

Գիշերն իբրև խոց կպել է իմ հոգուց...
Եվ քաղցկեղավոր մի բու՝
Էլեկտրապանը թառած,
Մեռյալ քաղաքակրթությունների վրա.
Կանքը մի կրավորական մորֆի է
Բուի հռչոցով.
Բառերի երաշտ է,
Եվ հավատը մարմրող ճրագ է
Անհավատների տաճարում.
Իսկ աշխարհը ցուլի եղջյուրների վրա է...

Czas wybuchł jak granat,
a przestrzeń drży w konwulsji —
jak ryba wyrzucona na brzeg.
Wszechświat, co z punktu się zrodził,
zaczyna znów kurczyć się do punktu...
Rozpad rozkładu —
Królestwo punktu się zbliża.

Noc jak rana przywarła do mej duszy...
A sowa okrakiem
Przysiadła na elektrycznym słupie
Ponad martwymi cywilizacjami.
Pokutny czas
Z rechotem sowy.
Susza słów —
A wiara to dogasająca świeca
W świątyni niewiernych.
A świat — na rogach byka...

* * *

Երբ Բախ եմ լսում,
Ներդաշնակվում եմ Արարչությանը,
Կյանքի և մահվան տարածությունս
Լցվում է լույսով
Եվ հավատում եմ
Իմ հարությանը,
Իսկ ժամանակս ետ է ընթանում,
Դառնում է զրո...

Վարդի ժպիտները լուսանցիկ,
բույրը քնքշապարզ
վերջին հաշվով հող են
կամ զգայությունը հողի.
ու բոլոր պատերազմները փառատենչ,
անգամ խնջույքները լուկուլոսյան
հողի պարարտացումներն են եղել.
և այս տողերը, որոնք գրվում են հիմա՝
դարձյալ հողածնունդ ուղեղի խաղեր են
և մահն ամենևին վախճան չէ,
այլ վերադարձ է սկզբին,
ուստի կյանքը
շրջագայություն է
հողից դեպի հողը.
և պատմությունն էլ ընդամենը
հողագործություն է:

Kiedy słucham Bacha
Harmonizuję się ze Stwórcą,
Przestrzeń między życiem a śmiercią
wypełnia się światłem
i wierzę
w moje zmartwychwstanie,
a mój czas cofa się,
wraca do zera...

Uśmiechy róży są marginalne,
zapach — delikatnie czysty,
ostatecznie wszystko jest ziemią
lub zmysłem ziemi.
A wszystkie wojny — żądne chwały,
nawet uczty lukullusowe —
były tylko nawożeniem gleby.
I te wersy, które piszą się teraz —
to znów gry umysłu zrodzone z ziemi.
A śmierć wcale nie jest końcem,
lecz powrotem do początku.
Toteż życie
jest wędrówką
od ziemi do ziemi.
A historia —
niczym innym jak
rolnictwem.

Դու ի՛մն ես,
ի՛մն ես,
դու իմն ես այնքան,
որքան պատինն է դիմացի պատը.
և ես էլ նույնքան պատկանում եմ քեզ,
ուստի երևի պատճառն էլ այդ է,
որ միջնորմների առատության մեջ
խարխուլ խրճիթի տեսք չունենք անգամ...

ՌԵՆԵՍԱՆՍ

Դանթեն երկնքից երկիր իջեցրեց իր մադոննային,
Այդ մադոննային Պետրարկան սիրո մարմին հագցրեց,
Պոեզիա մտավ իրական ու տաք սերը վերստին,
Եկավ Բոկասչոն, նրա հետ... քնեց...

Jesteś mój,
mój jesteś,
jesteś mój tak bardzo,
jak ściana należy do ściany naprzeciw.
I ja należę do ciebie równie mocno,
więc chyba dlatego
wśród tylu ścian działowych
nie wyglądamy nawet
na lichą szopę...

RENESANS

Dante sprowadził swą Madonnę z nieba na ziemię,
Petrarka ubrał ją w ciało miłości żywej,
Do poezji znów weszła miłość – prawdziwa, gorąca,
Przyszedeł Boccaccio... i poszedł z nią do łóżka.

Մու՛թ է,
Նախասկիզբ խավար.
Եվ չափանիշներն այլևս
Տիեզերական չեն,
Այլ ավելին են ու պարզունակ:
Պահերը չեն հոսում հաջորդաբար,
Տարածվում են զուգահեռ.
Անցյալի և ապագայի արանքում ներկան չէ,
Ներկան շարժվում է նրանց համընթաց:
Շուրջը ամայություն է հոգու.
Երկնաքերները ճոճվում են անփառունակ,
Համակարգիչներն իրենց բթացած ուղեղներով
Կապկամարդու կապվածություններն են կապկում.
Պապանձված սֆինքս է քաղաքակրթությունը,
Ինքնակործանումի համաճարակ...
Մու՛թ է,
Հավիտենական նախասկիզբ խավար,
Ուր ամենավոքը միավորը անսահմանությունն է.
Անցյալի և ապագայի արանքում
Գառնարած տղայի սրնգի մեղեդին է,
Ուրիշ՝ ոչի՛նչ,
Ուրիշ՝ ոչինչ...

Ciemno jest,
Zapada zmrok.
I miary już nie są
kosmiczne –
lecz prostsze, surowsze.
Chwile nie płyną po sobie,
lecz rozciągają się równolegle.
Między przeszłością a przyszłością
nie ma teraźniejszości –
ona idzie wraz z nimi, równorzędnie.
Wokół – pustka duszy.
Wieżowce chwieją się bez chwały,
komputery z otępiałym mózgiem
małpują przywiązania człowieka-małpy.
Milczący sfinks – to cywilizacja,
epidemia samozagłady...
Ciemność,
Wieczny początek mroku,
Gdzie najmniejszą jednostką jest nieskończoność.
Między przeszłością a przyszłością –
fletowa melodia chłopca-pasterza,
I nic –
Nic więcej...

Գիլգամեշի նման
Եկել-կանգնել եմ
Չույզ աշխարհների սահմանագծին.
Դիմացս թագավորությունն է մեռյալների,
Իսկ թիկունքում բաբախում է կյանքը.
Եվ ես միայն հիմա եմ ըմբռնում,
Որ ապրելով մոտենում ենք մահին-
Ու մահից հեռանում ենք ապրելով....
Օ՛, Տեր իմ,
Ինչե՛ր ասես,
Որ չեն անթեղել գերեզմանները.
Իսկ ես այնպե՛ս ուզում եմ շոյել դեմքերը
Դեպի անհայտություն մեկնած
Իմ հարազատների.
Ինքնագիտակցումը՝ տիեզերական ողբ է,
Իսկ կյանքը՝ ծամածռություն ստվերների...
Եվ ես Գիլգամեշի նման վերադառնում եմ
Առօրեայի մեջ խեղդելու
Իմաստասիրությունը...

Jak Gilgamesz
stanąłem
na granicy dwóch światów.
Przedemną – królestwo zmarłych,
za mną – pulsujące życie.
I dopiero teraz rozumiem,
że żyjąc – zbliżamy się do śmierci –
i od śmierci oddalamy się – żyjąc...
O, Panie mój,
czegoż to nie kryją groby?
A ja tak bardzo chcę pogłaskać twarz
moich bliskich,
którzy odeszli w nieznane.
Samoświadomość – to kosmiczna żałoba,
a życie – grymas cieni...
I jak Gilgamesz –
wracam,
by utopić filozofię
w codzienności.

ԻՆՔՆԱՆԿԱՐ

Երբ բանաստեղծություն եմ գրում
Բառերս մկրտվում են հոգուս Հորդանանում,
Ու ես ամեն անգամ բարձրանում եմ Գողգոթա՝
Խաչվելու բառերիս ընդհատումներում,
Իսկ եթե խաչափայտ չկա,
Խաչվում եմ ինքս ինձ վրա,
Գամվում արարչության լուսաբացին
Եվ հավատում
Որ տողերս անշուշտ
Պիտի եկեղեցիներ դառնան...

AUTOPOPORTRÉT

Gdy piszę wiersz,
Słowa me chrzczą się w Jordanie duszy
I za każdym razem wchodzę na Golgotę —
Gdzie krzyżują się słowa, aż ból je skruszy.
A gdy nie ma krzyża w tej ciszy,
Krzyżuję się sam,
Przybity do świtu stworzenia
I wierzę,
Że moje wersy, w pokorze i grozie,
Kiedyś staną się kościołami...

ԿԱՆՉԵՐ ՍԱՐԿՈՖԱԳԻՑ ԱՆԴԻՆ

WOŁANIA ZZA SARKOFAGU

ՄԵՄՓԻՍ

Մուրը հրճվանքից ցնծում է ուժգին,
Գրկելու անափ խենթության պա՛հն է,
Հորդում է իմ մեջ անրջե մի կին,
Մուրը իմ կինն է, և մուրը մա՛հն է...

ՍՏՎԵՐԱՅՈՒՄ

Իմ մահվան գույնը կլինի կարմիր,
Արևն ինձ կառնի իր գիրկը անհուն,
Եվ ես հրաշունչ կթափվեմ երկիր,
Ծաղ կտամ անվերջ երազներ կիզուն,
Երբ հանձնեք հողին զմռայալ իմ դին,
Օձեք ինձ կարմիր գինով փրփրուն,
Հողը կարբենա, որ դարձել է կին
Եվ կտրվի ինձ կրքոտ, բորբոքուն,
Իմ մահվան գույնը կլինի կարմիր
Ու կանցնեմ այսպես,
Որպես արևի հրաժին որդին,
Որպես մի Ռամզես:

MEMFIS

Ciemność się cieszy w dzikim uniesieniu,
To chwila szału – tak cicho, tak źle...
W mym wnętrzu kobieta w bezgłośnym pragnieniu,
Ciemność to żona... i śmierć – to też źle.

CIENIOTWORZENIE

Kolorem śmierci mej będzie karmin,
Słońce mnie przyjmie w bezkresne ramy,
Spłynę na ziemię w cudownym płomieniu,
Rozsiewając sny – gorące, nieznane.
Gdy ciało moje oddacie ziemi,
Namaśćcie winem – czerwonym, wzburzonym,
Ziemia się stanie kobietą w ekstazie,
Odda mi się z żarem namiętym, żywym.
Kolorem śmierci mej będzie karmin.
I przejdę przez próg
Jak syn promieni, jak ognisty Rameses,
W objęciach słońca, w cichej udręce...

ՆԵՖԵՐՏԻՏԻ

Քո աչքերի տիեզերքում անձայրածիր,
Նեղոսածուփ քո նայվածքով եգիպտական,
Հավատամքիս պապիրուսն եմ բացում անծիր
Եվ հագնում եմ փարավոնի պերճ պատմունան:
Ու քայլում եմ ես ինքս ինձ հաղթանակած,
Ձեռքիս մեջ է գայիսոնը անպարտելի,
Քեզ համար է միայն հոգուս տաճարը բաց,
Իմ վեհագույն, աստվածափառ, Նեֆերտիտի...
Մտիր դու ներս՝ այդ տաճարը քեզնով կիսատ,
Գիշերագույն քո վարսերով այն կերոնիր,
Ու դեն նետիր գրերը մառ ու հուսահատ,
Քո մատների ծիծաղներով պատարագիր,
Շաղ տուր անվերջ հմայքները քո կանացի,
Օծիր փայլով պարանոցիդ խորհրդավոր,
Քո շուրթերով, որ նման են լուսաբացի,
Թովիր բառեր աստվածամերձ ու փառավոր,
Թող որ ձայնիդ թավափունչից սփինքսը խոսի
Եվ բուրգերը դառնան զվարթ տարփածուներ,
Վերածվելով մեռնող-հառնող Օսիրիսի՝
Քո հրդեհում մաքրագործվեմ որպես եթեր,
Ու երագիս մարտակառքով ահասաստիկ
Մղեմ հզոր ճակատամարտ ես մահվան հետ,
Որպես քուրմը քո հմայքի, որպես մարտիկ՝
Քո աչքերի տիեզերքում լինեմ հավետ:
Դու ես սիրո իմաստն անծիր, անվերջավոր,
Մշտանորոգ հայտնությունը իմ կարոտի,
Քո լույսով եմ շնչավորվում ես ամեն օր
Իմ վեհագույն, հավերժասեր Նեֆերտիտի:

NEFRETETE

W twoich oczach wszechświat — bez granic, bez końca,
Egipskie spojrzenie — jak zwoje starości,
Rozwijam papirus wiary bez końca
I wdziwam płaszcz faraonńskiej wielkości.
Idę naprzód, sam siebie zwyciężywszy,
W dłoni niosąc niepokonany anch,
Dla ciebie świątynię duszy otworzywszy,
O, Nefretete, boska, w świetle i blaskach.
Wejdz — bez ciebie pustka w świątyni trwa,
Okryj ją nocnym jedwabiem swych szat,
Odrzuć litery ciemności i łez.
Chichotem palców rozpal świat.
Rozsyp swe czary — kobiece, wieczne,
Poświęć blaskowi swój węzowy wianek,
Ust twych brzaskiem jasnym i wiecznym
Niech zabrzmia słowa jak święty psalm.
Niech Sfinks przemówi głosem twym tkliwym,
A piramidy radośnie zaśpiewają,
W ciele Ozyrysa — śmierć i przeżycie —
W twym ogniu oczyszczę się niczym w raju.
W rydwanie snu nieodpartym i śmiałym
Rzucę wyzwanie samej śmierci — odważnie.
Jak kapłan u stóp bogini doskonałej
W twoim wszechświecie żyję wiecznie.
Ty jesteś sensem miłości — niezmiernej,
Objawieniem, co wciąż me serce przenika,
I z twoim światłem, co tchnieniem jest dziennym,
O, Nefretete — miłości wieczysta!

ՎԵՐՉԱԲԵՐԿՐԱՆՔ

Փարավոնի նման եգիպտական,
Տասնութամյա փարավոնի,
Ես խմեցի նեկտար աստվածահաս
Եվ կերտեցի սերը վսեմական,
Ու փողփողեչ լույսի տարփածանքը եղեմ,
Բայց մահինս դարձավ ցնորական վայելք,
Եվ ըմբռնանք շնաց տարփակցյալ հեքի,
Առագաստս պղծվեց անմխիթար...
Ես բացեցի բուրգը քրտնահեղձուկ կրքի
Եվ պառկեցի Սիրո
Սարկոֆագում անդարձ՝
Պարզելու մահին
Հավերժական հեշտանք՝
Փարավոնի նման եգիպտական,
Տասնութամյա փարավոնի...

OSTATNIE UNIESIENIE

Jak egipski faraon,
osiemnastoletni faraon,
piłem boski nektar,
tworzyłem miłość — wzniosłą.
Eksplozja pożądania rozświetliła pustynię,
ale łożę stało się omamem szaleństwa.
Upojenie było tylko
konwulsją spoconego oddechu,
a mój żagiel zbrukany — beznadziejną stratą.
Otworzyłem wieżę namiętności
i położyłem się
w Sarkofagu Miłości
bez powrotu,
ofiarując śmierci
wieczną rozkosz,
jak egipski faraon,
osiemnastoletni faraon...

ՄԻՐԱԺ

Դու կանգնեցիր իմ առջև՝
ավազամշուշե տեսիլի՝ պես,
քեզ համբուրում էր պազշոտ քամին,
երեկոյի շղարշներով ծածանում
հոգեղեն դալկությունը
ու քո զիստերով թափանցում
ողորկափայլ վերթևումը
հոլանի և մշկաբույր արբեցումի:

Մայրամուտը շրթներկն էր քո,
Երկնքի վարագույրներից այնկողմ
քո ժպիտն էր՝
թորած, օտարոտի:

Մոռացության Սահարայից հանկարծ
ուրվաշուրթ ժպիտիդ մի հուշահատիկ
ընկավ աչքերիս մեջ,
և ես մարգարտացրի
հեռավոր, բայց տենչասարսուռ
այդ անկոչ համեցումը:

Եվ զմուռսի բույր արտածվեց
քո ժպիտից,
ու քո կրծքերից հորդեց խնկածիծաղ,
Եվ անապատին սորուն փառավորեց
մայրամուտե շրթներկիդ
իրիկնահամը:

MIRAŻ

Stanęłaś przede mną —
jak wizja z szeptu piasku,
całował cię czuły wiatr,
wieczne zasłony
okryły duchowe omdlenie,
a przez fałdy twojej tuniki
przepływał
blask tęsknego
i kadzidlanego upojenia.

Zachód — to była pomadka twoich ust,
za zasłonami niebios
twój uśmiech
spłynął — obcy, nieproszony.
Z Sahary zapomnienia
nagle spadła
iskra twego zmęczonego uśmiechu
w moje oczy
i przemieniłem ją w perłę —
tę daleką, lecz spragnioną,
nieproszoną obecność.

I aromat mirry
wydostał się z twojego uśmiechu,
a z twego biustu wypłynęły
kwiaty kadzidła
i pustynia uczciła
posmak zachodu
na twoich ustach,
w tej nocnej pomadzie...

ԿԼԵՈՊԱՏՐԻԱ

Կլեոպատրա... հորձանքների քո թևերին
Անձայրածիր հո՛ւրքն եմ խմում քո սիրագար,
Բագինն ի վառ քո կրքերի սիրագինին
Եվ կրծքերիդ պանծացումը լուսածրար:
Ու աչքերիդ հրայրոցքը ոսկեղեղին,
Պարանոցիդ մարմարիոնը ողորկափայլ,
Քո զիստերի հեշտածիծաղ լուրթ մեղեղին
Եվ բուրբերիդ ցնծությունը սրտապարար:
Գիտեմ՝ վաղը ինձ կհանես կախադանին,
Ինձ կխաչես քմայքների քո բավիղում,
Արժե՛ խմել քո վայելքի թունագինին,
Կյանքի՛ց ավել՝ արժե գիրկդ սիրագեղուն:
Որպես օփիում, որպես խաշխաշ, որպես հաշիշ՝
Քո մարմինով ներկիր եռքս արեգնամույն,
Տո՛ւր բերկրանքիդ օշարակը լուսաթավիշ՝
Իբրև մյուռոն վայելումի և դեղաթույն:
Կլեոպատրա, բո՛ց ես դարձել իմ կրակին,
Նաիրական հորձանքներիս հրափրփուր,
Կկառափես ինձ քո ճերմակ աղոթքներին՝
Որպես սիրո լուսավճիտ համբույր մաքուր:

KLEOPATRA

Kleopatro... w ramion twoich nurtach
Piję żar, co w tańcu miłości się pali
Na ołtarzu twego pożądania.
Piersi twe świecą – w złocistej chwale.
W oczach twych – błysk bursztynowej burzy,
Szyja z marmuru – blasku i gładkości,
W biodrach śmiech niebieski jak zorza
I dzwonek drżenie – pieśń rozkoszy.
Wiem – jutro wydasz mnie na ukrzyżowanie,
W labiryncie swych zachcianek mnie złożysz,
Lecz warto napić się twej trucizny,
Twym ramionom życie swe powierzyć.
Jak mak, jak haszysz, jak święte opium
Malujesz ciałem myśli moje złote,
Daj mi syropu twej rozkoszy świetlistej
Jakoby mirry – w modlitwie i w tęsknocie.
Kleopatro! Jesteś wężem mej pożogi,
Nurtem wśród mojej tęsknoty,
Otocz mnie swymi białymi modłami –
Jak pocałunkiem – czystym, bez sromoty.

ՀՐԱՇԱԳԻՇԵՐ

Գիշերն իմ այս խենթ ներկվեց քեզանով,
Ու մարմնիդ լույսը տարածվեց ի բաց,
Փոթորկվեց անձիւր սերը հոգեթով՝
Կրակ-շուրթերիդ մոգությամբ արբած:
Ցողվեց քո բույրով հեքիաթս անգույն՝
Որպես խնկածոր տենչանքի բուրվառ,
Կենաց խնձոր էր քո կուրծքը բուրում...
Բայց այգը ինձ պես քեզանով խումհար՝
Նորից պաղ մնաց ու անագորույն:

NOCE CUDÓW

Szalona noc – tobą się rozmalowała
I światło twego ciała – rozlało się w cień.
Miłość bezbrzeżna – w duszy zawirowała,
Unióśł mnie żar twoich ust – jak płomień.
Moja bajka bez barw – twym zapachem nasiąka
Jak kadzidło z pragnienia – tli się w ukryciu,
A pierś twa – jak jabłko życia – nęci i wabi...
Lecz sad, jak ja, w twym upojeniu głębokim
Został znów chłodny, bez barwy, bez życia...

ԱՐԵՎԱԲԱՍԻ

SŁONECZNY WIATR

* * *

Մենք ճամփա ելանք՝ ես և լուսինը,
Նա չափչփում էր երկնականարը,
Իսկ ես՝ իմ սրտից մինչև քո սիրտը:
Լուսնի ցուրտ ճամփան երկար էր, կեռման,
Մառած ցոլքերով սահում էր առաջ:
Իմ ճամփան կարճ էր ու սեր էր համայն:
Բայց արի ու տես
Մեր միջև անհաս բաժանումի պես
Տնկվել է արդեն
Մի մեծ ցանկապատ,
Անորոշության պատսպարությամբ
Մի կիսատ-պռատ
Անպատ ցանկապատ,
Որի պատռված պատանքից փայտե
Դուրս էր սպրդում մարմինը լուսնի...
Բայց ես ինձ հանձնած զգվանքին հույսի՝
Լույսի թևերով
Ուզում եմ դարձյալ սավառնել երկինք
Ու քեզ հետ նստել ամպեղեն թափքին:
Լուսինը հասավ վերջին կանգառին,
Համբուրեց կրկին շողերն արևի,
Սակայն ես կանգնած ցանկապատի մոտ
Լուռ ու լռեցայն խորհում եմ ինձ հետ՝
Ներս մտնե՞մ, թե՞ ոչ...
Իմ ճամփան ինչո՞ւ այսքան երկարե՞ց,
Չկա ոչ սկիզբ և ոչ էլ՝ վախճան,
Աջ ոտքս մի կերպ դնում եմ առաջ,
Ձախ ոտքս շեղվում, տալիս է նահանջ...
Ու այսպես, ասես, մի հավերժություն
Մի ողջ կյա՛նք այսպես,
Բայց մինչև օրս

* * *

Wyruszyliśmy w drogę — ja i księżyc,
On przemierzał sklepienie niebios,
Ja — serca mego do twego serca ścieżkę.
Droga księżycy była długa, kręta,
Zimnym blaskiem ślizgał się naprzód.
Moja droga była krótka — miłość cała.
Lecz oto — patrz,
Pomiędzy nami niczym rozstanie
Staął już
Wielki płot
Z przyłbicą niepewności,
Niedokończony,
Nagły płot,
Z którego rozdartego całunu
Wydostawało się ciało księżycy...
A ja, oddany pieśszczocie nadziei,
Na skrzydłach światła
Pragnę znów wzlecieć ku niebiosom
I z tobą zasiąść na powozie z chmur.
Księżyc dotarł do ostatniego przystanku,
Pocałował znów promienie słońca,
Lecz ja, stojąc przy owym płocie,
Milcząc i w ciszy rozmyślam w sobie —
Czy wejść do środka... czy nie?
Dlaczego moja droga tak się wydłużyła,
Bez początku i bez kresu,
Prawą nogą ledwo stawiam krok,
Lewa się chwieje, cofa w cień...
I tak, jakby cała wieczność
Całe życie tak trwała,

Այդ ցանկապատը
Հավիտենաբար
Դրված է մեր մեջ՝
Մեր խեղդած սիրո
Ուրվականի պես...

Շա՛տ ուշացումով,
Սակայն ես հիմա
Պատրաստ եմ արդեն
Մեր մեծ թռիչքին...
Ավա՛դ, դու չկաս...

Aż do dziś —
Ten płot
Na zawsze stanął między nami —
Niczym widmo
Miłości zdławionej...

Z wielkim opóźnieniem,
Lecz teraz ja
Jestem gotów
Na nasz wielki lot...
Lecz ciebie już nie ma...

* * *

Դրսում աշուն է՝
Մի շոպենյան աշուն,
Ու մեր հեռացումի քամին
Տխուր, սակայն վսեմ այնքան,
Որքան առեղծվածը սիրո:

Մեր ծառուղու ծայրին
Աղջամուղջն է կախվել,
Եվ հուշերն են գունատ
Տերևաթափ լինում,
Դեղին ստեղնաշար է,
Լույսը նվազում է
Տերևների երգը՝
Վերջին, վերջին,
Ու իմ գրկում արտասվում է
Իր մեջ զարուն պահած,
Մի շոպենյան աշուն...

* * *

Na zewnątrz – jesień,
Jesień szopenowska,
A wiatr rozstania
Jest smutny, lecz wzniosły –
Jak tajemnica miłości.

Na krańcu naszej alei
Zawisł zmierzch,
I wspomnienia – blade –
Opadają jak liście,
Żółta klawiatura,
A światło gra
Pieśń liści –
Ostatnią, ostatnią
I w mych ramionach płacze
Jesień szopenowska,
Która w sobie wiosnę skrywa...

* * *

Մաքառման պահին ես չեմ աղոթի,
Քանզի առաջին զարկողն է շահում,
Իսկ սիրո համար իբրև մաքառում
Բաժանաման զարկից ծնվում է աղոթք ...
Այդպե՛ս են այրվում հոգու ծալքերը,
Դղիրդ է այնտեղ ու ավերախում,
Եվ հյուլեական պայթյուն է հզոր,
Մի համատարած տիզերական Արևաքամի...
Որ դադադարելիս երբեք չի՛ միում,
Ընդհակառակը՝ դառնում է բորբոք
Անծայր ու անծիր հրածուփ մի ծով...
Եվ այդ ծովեղեն անըջանքի մեջ
Արտացոլվում է քո լույս-պատկերը,
Քո մարմնացնոր իրողությունը
Երևակվում է կոսմոզոնիական
Ինչ-որ չգրված օրենքով մի հին,
Ու հայտնվում է ճի՛շտ հենց իմ դիմաց՝
Կանգնած լուսահորդ ու կանգնած շքեղ,
Ու տիեզերքն է լցնում գրկիս մեջ՝
Ջնարակելով աստղերի երգը կարոտաբոսոր...
Սակայն ամեն ինչ իր տեղն է ընկնում,
Ամեն ինչ դառնում իրական ու ճիշտ,
Եվ դու ամեն օր այդպես սիգապանծ
Կանգնած իմ դիմաց,
Անհետանո՛ւմ ես,
Երբ ձեռք եմ տալիս,
Իսկ երբ հեռանում,
Դու ե՛տ ես գալիս՝
Դարձյալ չքվելու ակնկալությամբ...
Մեր մաքառումի սև անցքն է լցվում
Արևաքամիս...

* * *

W chwili zmagania nie modłę się,
Bo pierwszy cios zwycięża, jak wiecie.
Lecz dla miłości, jak w sportowym starciu,
Modlitwa rodzi się z rozstania...
Tak wchłaniana jest moja dusza,
Tam, gdzie szaleje chaos i barbarzyńskie ognie
I silny jest wielki wybuch galaktyczny
Jak wszechogarniający słoneczny wiatr...
On, nie ustając, nigdy nie gaśnie,
Wręcz przeciwnie — staje się płonąca falą,
Bezkresnym morzem ognia,
A w tym oceanie odbija się twój blask...
Twój wcielony byt objawia się
Prawem kosmogonicznym niepisanym,
Odkrywa się dokładnie przede mną —
Stojąc jako mieniąca się gwiazda, majestatyczna,
spokojna.
Zasypia w moich ramionach,
Wlewając do kosmosu symfonię gwiezdnych tonów...
Jednak wszystko przybiera stały stan,
Wszystko staje się rzeczywiste, precyzyjne,
A ty każdego dnia wspaniała
Stoisz naprzeciw mnie —
Znikasz, gdy rękę wyciągnę...
A gdy odejdiesz, zjawiasz się znów —
Z nadzieją na nowe zniknięcie...
W czarną przepaść naszej walki
Wpada święty strumień mojego słonecznego wiatru...

* * *

Հողմնահարվում եմ, տերևաթափվում
Եվ ամեն հարված ճկվելով տանում
Ու լուռ սպասում,
Թե դու երբևէ
Կկարողանա՞ս մի կերպ հասկանալ,
Որ խունկը խեղ չէ,
Այլ ծառի սառած
Կարոտի արցունք...

* * *

Miotany wiatrem, jak liść opadam,
Każdy cios znoszę, w milczeniu trwam,
I tylko czekam —
Czy zdołasz pojąć,
Że kadzidło to nie żywica,
Lecz łza zamarznięta
Drzewa, co tęskni w ciszy i mgle...

* * *

Այս գիշեր երկինքը լալիս էր,
Եվ արցունք էր իջնում ծառի՛ն, թփի՛ն:
Այդպես երբեմն
Արտասվում են մարդիկ
Ոչ թե ցավից,
Այլ ներքին մի հրճվանքից:
Հագվագյուտ, բայց պատահում է, չէ՞,
Որ պարզ ու աստղագարդ երկինքը,
Առանց ամպ ու զամպի,
Արտասվի...
Այո՛, այս գիշեր երկինքը լալիս էր,
Լալիս էր անձա՛յն, անքե՛ն, անմռո՛նչ,
Լալիս էր... կարոտի շնչառությամբ,
Եվ դա նրա հավատամքների
Ցնծության լացն էր
Եվ հրճվանքը
Անապական սիրո:

* * *

Tej nocy niebo zapłakało —
Łzy spływały po drzewach i krzewach.
Czasem ludzie też płaczą,
Nie z bólu,
Lecz z głębokiego zachwyty duszy.
Rzadko — ale zdarza się, prawda? —
Że czyste, gwiaździste niebo,
Bez chmury i burzy
Zaczyna płakać...
Tak, tej nocy niebo zapłakało,
Bez jęku, bez tchu, bez dźwięku,
Płakało... oddechem tęsknoty.
I były to łzy radości z wiary,
Zachwyty
Miłości nieskalanej.

* * *

Փողոցում ձյուն է ու սառցե ծիծաղ,
Փողոցում՝ շարմաղ ատամնաշար,
Նվվում են փողոցի բոլոր երակները՝
Մարդկանց ու մեքենաների աղմուկից:
Ծառերի ճյուղերը՝ մրսկան
Ինձ ժպտում են
Մի ինչ-որ մշտամաշ կարոտով:

Ոտքիս տակ խլթբլթում է
Չարչրկված ձյունը,
Որ երթնեկումից
Դարձել է կակաոյագույն:
Մարդկանց քիթ-բերանից
Ելնում է տաք գոլորշի
Եվ ինչ-որ
Ցուրտ ջերմությամբ լցնում փողոցը:

Ծառերի սառած ճյուղերը
Լուռ հառաչում են՝
Նախանձկոտ նայում
Շենքերի լուսամուտներին:
Ես լսում եմ ինչ-որ շշունջ:

Ծառերը զարմացած հեռում են,
Հառաչ կա նրանց սրտերում...
Փողոցն այսօր ուրիշ է:
Փայտացել են ծառերը:
Սրթալիքում է փողոցը:
Ցուրտ է,-
Եվ ցեխոտ անվաղողերից առաջացած
Կակաոյագույն ձնապղծություն...

* * *

Na ulicy śnieg i lodowaty śmiech,
Ulica – szkarłatny zgryz zębów,
Pulsują wszystkie jej żyły
Od hałasu ludzi i samochodów.
Gałęzie drzew – zziębnięte
Uśmiechają się do mnie
Jakimś wiecznym, niezmazywalnym tęsknieniem.
Pod stopami chrzęści
Zmęczony śnieg,
Który od ruchu
Zbrązowiał jak kakao.

Z nosa i ust przechodniów
Unosi się ciepła para
I wypełnia ulicę
Jakimś chłodnym ciepłem.
Zamarznięte gałęzie drzew
Cicho wzdychają,
Zazdrośnie spoglądając
Na okna budynków.
Słyszę jakiś szept.
Drzewa dyszą ze zdziwieniem,
Jest w ich sercach westchnienie...

Dziś ulica jest inna.
Drzewa skamieniały.
Ulica drży.
Jest zimno –
I brązowawa, zbrukana śnieżna miazga
Od brudnych opon...

* * *

Դու մի՛ ծիծաղիր
Եվ մի՛ քրթանջա
Քո մութ ճամփեքին
Իմ ձեռքով տնկած
Վարդերի՛ վրա,
Իմ սիրո դիմաց
Մի՛ դրսևորիր
Հայացք անտարբեր,
Սառույցի վրա
Դու իզուր տեղը
Կավճով մի՛ գրիր
Մեր անունները:

Տեսնու՛մ ես,
Որ ես
Մարմնավոր գոհ եմ
Կանգնած քո առջև,
Եվ սպասու՛մ եմ,
Դատավճիս,
Ինձ մի՛ սպանիր
Քո չզգայության
Բութ գնդակներով,
Չէ՞ որ դրանցով
Ցավ ես պատճառում
Եվ գնդակներին,
Որոնց մեղքը լոկ
Գնդեր լինելն է
Քո քմայքների լաբիրինթոսում...

Գիտեմ՝ զգում ես,
Որ իմ բոց սրտից

* * *

Nie śmiej się
I nie mrucz
Na róże,
Które posadziłem
Na ciemnych ścieżkach
Twoich milczeń.

Nie patrz obojętnie
Na moją miłość,
Nie zapisuj
Naszych imion
Kredą
Na lodzie —
To nic nie znaczy.
Widzisz przecież,
Że jestem
Ucieleśnioną ofiarą
Stojącą przed tobą
I czekam
Na wyrok.

Nie zabijaj mnie
Tępyimi kulami
Swojej obojętności —
Przecież tym samym
Ranią się też
Same kule,
Których winą
Jest tylko to,
Że są kulami
W labiryncie twoich kaprysów...

Արյուն է կաթում,
Ու հանդիսավոր
Քո այդ լռության
Սպիտակ գնդերով
Դու մեռցնում ես
Արյան արյունս...

Wiem, że czujesz —
 Z mojego płonącego serca
 Kapie krew,
 A ty, uroczyście,
 Z białymi kulami
 Twego milczenia
 Zabijasz
 Moją krew
 Krwawiącą z krwi...

* * *

Ճերմակշուշան աստվածուհու համար
 Դեռ ծխում էին հին կրակարաները
 Եվ սուրբ բազիլներում հավում էր վարդամոմը,
 Սոսյաց անտառի վետվետող բույրերից
 Հսկա կաղնին իր գլուխն օրորում էր արբեցած,
 Խենթանում էին հացենիները լուսաբաղձիկ,
 Եվ հաճարենիներից սիրադոյր էր ծորում,
 Օղը զվարթ թևածում էր թանթրվենիների ժպիտներում,
 Եվ մրտենիները համբուրում էին մասրենիներին:

Կիսակործան տաճարը լո՛ւռ էր՝ մույթ ու մռայլ,
 Հանգող ատրուշանի առջև
 Ծեր քրմապետի ուրվականը
 Վերջին աղոթքն էր մրմնջում:
 Վանակատե սկահակներում
 Հոգեվարք էին ապրում կերոնները:

Ցայգալույսի սգահանդեսում
 Բացվում էր այդ առավոտը:
 Եկել էին նոր ժամանակներ՝
 Կործանելու մեհյանների երջանիկ վեհությունը
 Ճերմակշուշան աստվածուհին
 Գունատ հպարտությամբ
 Անցյալ փառքի
 Իր վերջին կործանումն էր կրում:
 Վիուկների վտառը
 Պատառոտում էր հանդերձները նրա:
 Հերձվածողների ամբոխը
 Վավաշոտ ձեռքերով
 Նրա անբասիր մերկությունն էր
 Գողանում:

* * *

Dla Białej Lilii – bogini czystej
Wciąż dymiły prastare ołtarze,
A różowy воск w płomieniu drżącym
Słał do niebios modlitw wonne marzenia...
Szumiały święte sosny szeptem,
Dąb pijany chylił koronę,
Platan w szaleństwie pożądań drżał,
A grab modlił się o miłość.
Powietrze tańczyło w śmiechu oleandrów,
Mirt całował dziką różę,
Lecz wpółzrujnowana świątynia
Milczała w mroku — cicho, ponuro...

Przed gasnącym ogniem
Duch starego kapłana
Szeptał ostatnią modlitwę.
W kadziach z brązu
Walczyły świece
Z ostatnim tchnieniem...
W żałobie poranka
Rodził się tamten dzień...
Nadeszły czasy
Burzące świątynie,
Zabijające szczęście chwały.

Biała Lilia –
Bledsza, dumnie wyprostowana,
Niosła swój ostatni upadek
Jak relikwię przeszłości...

Հասկացա, որ ականա ես հայտնվել եմ
Պատվագրկողության այդ հորձանքի մեջ նանրաբարո:

Ու ես առանց այլևայլության առևանգեցի նրան
Եվ թաքցրեցի իմ աչքերում:
Վիուկների ճաղանջը սույրսայր եղունգներով
Բնահան արեց իմ աչքերը:
Բայց ես չկուրացա,
Որովհետև արդեն
Հուր-հավիտենց իմ հոգու
Տիեզերքում էր ապրելու
Ճերմակշուշան աստվածուհին
Իմ հավերժական սիրո...
Մնացյալը՝
Վարքուրգյան գիշեր էր
Կամ ֆաուստյան երազախաբություն...

Tłum wiem
Rozdzierał jej szaty,
Błudniery
Kradli jej świętą nagość.

A ja —
Przypadkowy świadek hańby —
Porwałem ją
I ukryłem w swych oczach...
Ale czarownice,
Z pazurami jak ostrza —
Wydrapały moje oczy.
Lecz nie oślepiłem,
Bo Ona —
Zamieszkała w mojej duszy,
Na zawsze...
Moja bogini miłości,
Moja Biała Lilia...
Reszta —
To tylko noc Walpurgii
I faustowski
zwodniczy
sen...

* * *

Կրկին ու կրկին գիշերատեսիլ խումհարից խաբված,
Մի նոր պատրանքով նստում եմ ահա
Անցած օրերիս զգվանքի առաջ
Եվ լուռ, գլխահակ խորհրդածում եմ մենությանս հետ,
Ուզում եմ գտնել թափառ մտքերիս պինդ գլխակապը
Եվ փունջ-փունջ արած փորձում եմ հյուսել մի մտապսակ,
Որ լինի թեթեն՝ թե՛ իր ծավալով, թե՛ իր էությամբ...
Սակայն ոչ մի կերպ իմ կորուստների ծայրը չեմ գտնում,
Որ սկիզբս դառնա իրական-արդար
Եվ հոգուս հասու:

Այս հին աշխարհի անորոշ, տտիպ
Վարք ու բարքի մեջ
Ես չեմ ըմբռնում՝ ո՞րն էր իմ մեղքը,
Որ ինձ ընտրեցիր քավության նոխագ,
Եվ զոհ դարձրիր,
Ա՛յն, որ միայն քե՛զ խոստովանեցի
Իմ մեջ ամբարած սեր-հայտնությունը
Ու դարձա անսփ
Երջանկատեսիլ մեր միության մեջ...
Քե՛զ, որ ինձ համար
Սիրո-Աստծո պատկերն ունեիր,
Դարձել ես արդեն մարող մի կրակ,
Ուր անթեղված են մրմնուշ ու կարոտ,

Քե՛զ, որ ժպտացող դեմքով արևի
Ի՛նձ էիր նայում
Եվ ամեն անգամ արթնացնում իմ մեջ
Խոհեր հաղթության,
Այժմ այնպես ես հյուլեագրկվել,
Որ ես չեմ կարող գտնել և նույնիսկ

* * *

Znów i znów — zwiedziony snem,
Siedzę przed cieniem dni minionych,
W ciszy rozmawiam z samotnością,
Chcę myśli zbłąkane spleść w wianek,
Lekki — i w formie, i w treści.
Ale na próżno szukam końca strat,
By od początku zacząć,
Prawdziwy i głęboki jak dusza.

W tej gorzkiej niepewności świata
Nie rozumiem, czym zawiniłem,
Że mnie wybrałaś jak baranka
Na ofiarę — cichą, pokorną.
To ja ci wyznałem
Miłość — niebo mojego wnętrza
I stałem się bezgraniczny
W naszym zjednoczeniu,
Tyś była dla mnie
Bogiem Miłości — w słońca obliczu.

A teraz... jesteś gasnącym płomieniem,
Gdzie żar to tylko westchnienie.
Już nie odnajdę
Nawet cienia – twego cienia.
Ty, co płynęłaś z żaglem marzenia
Na szczyt spełnienia —
Zabierając i mnie w ten lot.
Dziś błądzisz milcząca
Po mgłę dawnych dni,
Nieobecna w świątyni mojej duszy.
Քն խարխուլ ստվերի ծվենը անգամ,

Քե՛զ, որ մշտաշունչ արբունքի ծովում
Առագաստ պարզած մղվում էիր վեր՝
Ինձ էլ տանելով
Դեպի բարձունքը կատարելության,
Ու ճեմում էիր հոգուս տանարում,
Այժմ անհաստատ ու քայլամոլոր
Խարխալում ես լուռ
Անցած օրերիս մշուշների մեջ:
Իսկ ես հուշերս հանձնել եմ հիմա
Գիշերատեսիլ իմ պատրանքներին,
Ուր քո կարոտից սպառվում եմ, հալվում
Արտասովոր մոմի պատրույգի նման,
Որ ներսում սեղմած լացից է մարում:

Մեր հին օրերի խարամն է հոգիս,
Որ դեռ ծխում է,
Խաշամում խեղդած կրակի նման:

Pamięć oddałem snom,
Wspomnieniom zamglonym —
I z twojej tęsknoty
Topnieję — jak świeca,
Która płonie łzami od środka.

Dusza moja to popiół dawnych dni,
Który jeszcze dymi —
Jak ogień duszony,
Jak płomień stracony...

ՄՊԻՏԱԿ ԱՄՊ

Սալիտակ ամպը իր գույնն է փոխում,
Մաշված լաթի պես կառչում սաղարթներից,
Թավալվում ծառերի տակ ալիքվող ծովի
Ափամերձ տաք ավազներին:

Գալիս է քուլա-քուլա,
Հետո մարմին է առնում,
Ընդունում երկրի ձևը,
Եվ դառնում՝ կին:

Առանց կանգառի է գալիս,
Առանց սահմանի,
Առանց ձև ու կշռի,
Նա և ողորկ է, և խորունկ,
Նույնիսկ չես կարող իմանալ նրա տարիքը,
Միայն երևում է,
Որ հազար անգամ ամուսնուց բաժանված է եղել,
Սակայն գալիս է անապահարզան,
Լողափին պառկում է առանց շապիկ,
Խարկում է ինքն իրեն
Եվ ցցում է արևին
Ժպտացող հետույք...

BIAŁA CHMURA

Biała chmura zmienia kolor,
Jak zużyta szmata
Czepia się liści,
Walczy pod drzewami
Na ciepłym piasku brzegu
Morskiej, falującej kniei.

Przychodzi kłębem po kłębie,
Potem nabiera ciała,
Przyjmuje kształt ziemi
I staje się kobietą.
Przychodzi bez postoju,
Bez granicy, bez formy i wagi,
Jest i gładka, i głęboka —
Nie da się zgadnąć jej wieku.

Widać tylko,
Że była rozwiedziona tysiąc razy,
Lecz znów przybywa — bez rozvodu,
Kładzie się na brzegu bez koszuli,
Smaży się w słońcu
I wystawia do niego
Uśmiechniętą pupę...

* * *

Երկնքում ցուցլուն արև է,
Երևանյան ապրիլ,
Ծառերից ծաղիկ է կաթում,
Արբել է հողը:

Երկնքի լուսահեղձ կապույտում
Հավիում է կարապաթև մի ամպիկ:
Արևարբունքից ամենից շատ տառապում է
Թափառող ճերմակ այդ ամպի ծվենը:

Ինձ մոտ բանաստեղծուհի է նստած,
Որի ամենալավ բանաստեղծությունը
Նրա ոտքերն են...

Երգեցիկ տրամաբանությամբ
Նա իր ոտանավորներն է կարդում՝
Իմ պայծառացած հայացքը
Համարելով իր գրվածքների գնահատականը:

Ո՛հ...
Նրա ոտանավորները չեն,
Որ հրապուրել են ինձ,
Այլ ոտքերը,
Որոնք ճերմակ ամպի ծվենի նման
Արբեցած լողում են աչքերիս երկնքում՝
Ոտանավոր ոտքերի ոտքապար ոտանավորմամբ...

* * *

Na niebie świeci słońce,
Kwietniowy Erywań,
Z drzew kapią kwiaty,
Ziemia upojona wiośnią.
W rozświetlonym błękicie nieba
Topi się obłoczek jak łabędzi puch.
Najbardziej cierpi od pocałunku słońca
Ten błędzący, biały jego strzępek.
Obok mnie siedzi poetka,
Jej najlepszy wiersz — to stopy.
Z melodyjną logiką
Czyta swoje strofy,
A mój rozjaśniony wzrok
Bierze za pochwałę pisanía.
Nie...
To nie te wiersze
Mnie urzekły,
Lecz stopy —
Jak biały skrawek chmur,
Płynące w niebie moich oczu —
Wierszowanym tańcem poetyckich stóp...

* * *

Մաքրիր ինձ, Տեր իմ,
Անեղերական այս աղոս ու կեղտից,
Որ շուրջս լցվեց
Պղծավոր ձեռամբ,
Դավանանության
Որին հավատքիս թմրագույները
Դարձրել էին հրեշտակաշունչան
Ու լուսաժպիտ
Եվ մեղեդիներ կարկատել դրանց,
Ջնջի՛ր, վերացրո՛ւ
Այդ ստորաբարո
Ապականության հետքերը բոլոր,
Որ գարշահոտը չծաղկի երբեք,
Վանիիր ինձանից
Մղձոտ հուշերիս քուրձերը անձկավ,
Ինչպես որ ինքդ աչքերս բացիր
Եվ քո հորդորմամբ
Թույլ չտվեցիր,
Որ մեռնատեսք կոյուղաշուրը
Լցվեր իմ տաճար...
Ապակողմ արա
Եվ մղի՛ր ինձ, Տեր,
Նոր արարչության,
Որպեսզի սիրո աղոթքից կերտած
Աստվածշունչս
Չմնա կիսատ,
Եվ իմ դիցունիին
Հուսախաբության իր տագնապներում
Չտարրալուծվի
Եվ դառնա հպանք առօրեական...
Մի՛ թող, որ գրկիս

* * *

Oczyść mnie, Panie mój,
Z tej bezkresnej zmaży i plugastwa,
Które mnie otoczyło
Zbrukanyimi dłońmi
Zdrady,
Która w odurzających barwach wiary
Uczyniła z niej anioła–lilię,
Uśmiech światła
I poprzyklejała melodie
Do złudzeń czystych.
Wymaż, zniszcz
Ślady tego podłego
Zepsucia,
By fetor nie rozkwitł nigdy,
Oddal ode mnie
Palącą tkaninę moich dusznych wspomnień,
Tak jak sam otwarłeś moje oczy
I swoją przestrogą
Nie pozwoliłeś,
By mirrą zwodniczą
Kanał zalał moją świątynię...
Zatrzęś mną
I popchnij mnie, Panie,
Ku nowemu stworzeniu,
Aby Pismo Święte
Z modlitwy miłości utkane
Nie pozostało niedokończone
I by moja bogini
W mękach rozczarowania
Nie rozplynęła się
W dotyku codzienności...

Անեղերական սերն ու կարոտը
Գլուխը կորցրած երամի նման
Լինի ցիրուցան,
Եվ ժայռափշուր թափվի ավերին,
Ուղղորդիր դրանց,
Տուր տուն ու հասցե...
Ո՛րժ տուր, ինձ Տեր իմ,
Ավարտին հասցնել
Նվիրաբերման հավատքից ծնված
Դղյակն իմ սիրո,
Որի ամեն քար ինձնով է դրվել
Եվ շաղախվել է
Ինքնագոհության իմ տաք քրտինքով:
Դղյակս բաց է:
Բանաստեղծության իմ շուշանները
Ամեն առավոտ
Ես շաղ եմ տալիս ցայգալույսի մեջ:
Դիցուհիս որ գա
Բոքիկ ոտքերով...
Աղոթքի նման...

Nie dopuść,
By w moich objęciach
Miłość nieskończona i tęsknota
Rozsypały się
Jak zbłąkane ptaki
I spadły
Jak odłamki skał na brzegi...
Ukierunkuj je,
Daj im dom i adres...
Daj siłę, Panie mój,
Bym do końca doprowadził
Pałac mojej miłości,
Zrodzony z wiary w ofiarowanie,
W którym każdy kamień
Jest ze mną położony
I spojony
Gorącym potem mojego poświęcenia.
Pałac mój otwarty jest.
Lilie mojego poematu
Każdego ranka
Skrapiam w świetle zorzy.
Gdyby przyszła
Moja bogini
Boso...
Jak modlitwa...

ՍԻՐԱՎԱՌ ԱՐՇԱԼՈՒՅՍՆԵՐ

ŚWITY ROZPALONE MIŁOŚCIĄ

* * *

Քո ձայնը սիրո հպանքը ունի,
Ծաղկաշաղի պես՝ վնիտ, շողշղուն,
Հարության տաղ է, խաղ է անհունի
Եվ վարդածիծաղ լույսի բխում:

Քո ձայնը՝ տարփոտ, քո ձայնը՝ քնքույշ,
Մեղրածոր հեշտանք մեղեդիների,
Արբեցման անհագ գինի է անուշ
Եվ սիրտս հանող ամպերը վերի:

Քո ձայնը՝ աղոթք, տանար վեհաբույր,
Խնկանախրանքի լուսաշուրթ հնչուն,
Սիրաբուրվառ է, եթերի համբույր,
Քո ձայնով ես իմ Աստծոն եմ կանչում...

* * *

Twój głos to dotyk miłości tak czystej
Jak bukiet kwiatów — świetlisty, radosny,
To hymn zmartwychwstania w przestrzeni mgły złotej
I błysk światła w duszy natchnionej i prostej.

Twój głos — to rozkosz, łagodność i śpiew,
To miód dźwięków, co serce przenika
Jak wino rozkoszy — gorące jak krew,
Co duszę wznosi ku niebu muzyką.

Twój głos — to modlitwa, świątynia i mir,
Kadź wonna w blasku dźwięku wiecznego,
Pocałunek eteru — świetlisty szept lir,
Twym głosem wzywam Boga samego.

* * *

Աստղաթափ էր... ու զմրուխտե այդ կղզում
Լուսադոյթ էր և ցոլցուն մի տեսիլ,
Ես գրկեցի իմ ձեռքերով երագուն
Սպասումներիս վաղնջացյալ հեքը բիլ:
Ջրացալք էր, ու ողորկուն մի մարմին՝
Աստվածեղեն, մարմարափայլ մերկություն,
Որից անդին ծովն էր՝ վեհ ու ցնձագին,
Ալիքների պատարագ էր ու խնդում:
Ծով էր անտակ... ու ես սուզված նրա մեջ,
Հմայքների հորձանուտում տարփանուտ,
Որպես անսանձ անսահմանի ելևէջ՝
Լող եմ տալիս մեղեդու մեջ այդ կապույտ:
Ու նշանն աչքերի մեջ այդ առկայծ
Դառնում եմ ես հրահեղուկ հորիզոն,
Ծովին ծորող բոսորագույն լուսաբաց,
Լույսի ծփանք՝ ալիքներում հրկիզուն:
Մերը ծով էր՝ անվերջավոր ու անծիր,
Հուզափրփուր կարոտի հեք վարարուն,
Ու ես նրա դյութանքի մեջ կապտածիր,
Դելֆինի պես, ալիքներին եմ պարում...
Ու նեղքում եմ ջրալեռներ բազմաճիգ,
Փոթորկածուփ փրփուրները անհունի,
Ծովեզերքին նստած ներմակ մի աղջիկ
Լույս է մանում, որ երազը չմեռնի:
Իր մատներով կարապասահ ու նրբին
Ծաղ է տալիս սիրո շողերը անշեջ,
Սրբանկար տենչանքներով կաթոզին
Լույս է մանում ալիքների երգի մեջ:

* * *

Był deszcz gwiazd... Na wyspie ze szmaragdu
Modlitwa światła śniła się i lśniła,
Objąłem snem — bez tchu, bez powrotu,
Tchnienie tęsknoty, co serce pieściła.
Była struga — i ciało aksamitne,
Boska nagość, jak marmur blaskiem grała,
Za nią — morze, uroczyste, zmysłowe,
Fala jak hymn, jak światła hostia trwała.
Morze bez dna... I ja w jego odmętach
Płynąłem upojony w wirze tajemniczym
Jak nieskończony rytm bez zakłęcia,
W dźwięku błękitu pływałem i dostrzegłem
W jej migdałowych oczach blask jutrenki,
Stałem się zorzą płynącą przez wody,
Horyzontem, co ognia łamie tęsknotę,
Blaskiem światła, w płomiennej przygodzie.
Miłością jak morze — bez kresu, bez brzegu,
Sztormem pożądania — wzdychającym śpiewem,
Byłem w niej, siny, drżący w bezruchu,
Jak delfin tańczyłem wśród fal i nieb.
Rozcinałem fale, wodne grzbiety,
Piana szalała — niebo bez końca,
Na brzegu siedziała dziewczyna w bieli,
Przędła światło, by nie zgasła tęsknota.
Jej palce łabędzie, lekkie i jasne,
Sypały promienie — nie gasły, nie tonały,
W ikonie tęsknoty błogosławieństwo
Lśniło w pieśni fal — głęboką koroną.

* * *

Քո ոտքերը բրոնզագույն
Եվ մարմինդ խաբկված՝
Արևաերգ են բուրում
Սիրո քրքում լուսաբաց,
Լույսը բոսոր շիթերով
Հրդեվում է իմ ձեռքում,
Իմ շոյանքից հոգեթով,
Ցնորվում է իր եռքում:
Ու մենք՝ երկու սիրագար,
Ներդաշնակվում ենք կիզուն,
Խենթանում է մեզ համար
Այգաբացը երագուն:
Դեղնավարսերդ ցորյան
Ծածանվում են իմ կրծքին,
Ճախում է սիրտս վառման
Համբուրվելու երկնքին:
Ու սուզվում են իրար մեջ
Մեր սրտերը տարփահար,
Բարախում են սիրատենչ
Հորձանքները հրավառ:
Եվ մենք դարձած մեկ մարմին՝
Ըմբշխնում ենք մեկ-մեկու
Մեր վայելքում անմեկին
Տոն է մարմնի և հոգու:
Ասես գտել ենք իրար՝
Աստվածայինը ու մենք
Մենք՝ նորահայտ սիրահար,
Մերը՝ անձայր տիեզերք:

* * *

Twoje nogi jak brązu żar,
Ciało spieczone — pieśń promieni,
Miłość pachnie jak świt i czar,
Słońce płonie w mojej dłoni cieni.
Złociste światło spływa w krwi,
W dotyku moim się rozpala,
Drży z rozkoszy, z ciepła i mgły,
I płomień serca znów wywala.
Dwoje nas — ognia pieśń bez tła,
Złączeni w rytmie bez granicy,
Świtu ekstaza dla nas trwa,
Marzenie kwitnie w tajemnicy.
Złote twe włosy jak łąnow lot
Falują cicho na mej piersi,
Serce unosi się pod splot —
By pocałunkiem dotknąć wierszy.
Dwa serca — fala i pożar snu,
Zlewają się w jedno pragnienie,
I z głębi duszy, z miłosnych technień
Rozlega się światło — płomienne.
Jednym ciałem w rozkoszy dźwięk,
Dotyk i dusza się jednoczą,
I stają się świętem — bez lęk,
Gdy ciała z duchem się otoczą.
Jakbyśmy siebie znaleźli znów —
Boskość i my, w jedno spleceni,
Miłość — bezkresna, jak nowy ruch,
Zamienia się w wszechświat w objęciu.

ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

Ես ժամանակ չունեմ, որ Օթելլո խաղաղամ,
Մանվածումից քո պաղ ես հոգնել եմ արդեն,
Դեզդեմոնա... ո՞ր է սիրո լույսը ծածան,
Մեզ հաղթեցին ճղճիմ զեղումները դժխեմ:

Չկա սիրո հորձանք... և չեմ խեղդի էլ քեզ,
Արնաբորբոք խանդս չքացել է անդարձ,
Յագոների դարն է, պանծացումը նրանց,
Ես կենցաղի թույնը քո ձեռքով եմ խմել:

Ու խմել եմ ես ինձ, դատարկվել եմ իմ մեջ,
Թաշկինակը հույսիս եղավ ծվեն-ծվեն,
Փաթթոցավոր մի շուն՝ այն տանիկը բփռեջ՝
Ունայնություն անվամբ, իմ տաճարն է մտել...

METAMORPHOSIS

Nie mam czasu być teraz Otellem,
Od twego chłodu już serce me marznie,
Desdemono... gdzie blask miłości płonie?
Zwyciężyły nas drobne cierpienia.
Brak żaru miłosnego — nie utonę w tobie,
Strzeż mojej zazdrości — raz na zawsze uschła,
Czas nastał, jemu się chwała należy,
Z ręki twojej jad codzienności wypilem.
Wypilem siebie aż pusty się stałem,
Nadziei bitwy grzmot mnie zgniótł,
Lutnia marionetek — uparta głupota —
Weszła do mego świątynnego wnętrza jako pustka.

ԿԱՐԱՄԵԼԵ ՏԻԿԻՆԸ

Դուք՝ այնպէս նրբին ու այնպէս քնքուշ,
Միրո նեկտարից մեղր եք քամել
Ձեր դեմքի լույսով՝ ողորկ ու անուշ,
Որ ճառագում է որպէս կարամել:
Ու ես հմայված վայելում եմ այն,
Ճաշակում անուշ համը լուսաթել,
Կոնֆետ թոցրած տղեկի նման,
Որն իր շուրթերում քաղցրն է պահել:
Ձեր ձայնը, տիկին, պարզւում է դեռ
Օշարակահունչ տարփանքների վառման,
Արբեցումների գունածուփ ծովեր,
Որտեղ թափվում է սիրո մանասան:
Եվ Ձեր մարմինը անուշացնոր
Ծաղկաբույլերի շուշն է արտածում,
Լույսն է վետվետում հազարաշնորհ
Ու արբեցումի հորձանքը բացում:
Եվ դադձի բուրմունք, ելակազմայլք,
Շուշանաշրշուն մետաքս ավերի,
Շաքարաշարմաղ պարանոց-ցոլանք,
Նաբաթե վարսեր վեհացումների:
Ծրթներ՝ մորեգույն ու վարդածաղիկ,
Կրծքեր՝ կակաչի ժպիտներ վրան,
Ոտքեր՝ երգված լույսով թափանցիկ,
Այտեր՝ արբեցնող ու նռնավառման:
Դուք, տիկին, լցվել շուրթերիցս ներս,
Նրբին պատրանքով հառնել եք ի բաց՝
Որպէս քաղցրանուշ երազանք մի վես,
Ու կարամելե ճերմակ լուսաբաց...

DAMA KARMELOWA

Pani, tak czuła, tak miękka jak sen,
Co z nektaru miłości wytwarza miód.
Twarz twoja świeci jak karmel i dzień,
A w serce wlewa słodki wschód.
Zachwycony chłonę ten blask i smak,
Jak chłópiec, co w ukryciu się cieszy cukierka żarem,
Na ustach trzyma słodczy znak
I nie chce się z nikim podzielić tym czarem.
Twój głos, madame, wyzwala uniesień żar,
Syropowe morza i zmysłów świt,
Gdzie spływa manna z miłości bez miar
I we mnie pali tęsknoty mit.
Ciało twe kwieciem wonnym się tka,
Z kwiatów utkany — jasności głos
Tysiącem blasków niebo rozjaśnia
I zalewa mnie błogostan wprost.
Mięta, truskawki, jedwabny szept,
Złocisty kark jak z cukru i snów,
Włosy — nugat i zapach ich — chleb
Z nieba zstępujący na duchów próg.
Usta — granaty, policzki — blask róż,
Piersi — uśmiech maku — czerwony płomień,
Stopy — przezroczyste wśród światła burz,
A policzki żarem bijące jak dzwon.
Pani, weszłaś w me usta i w głębię
Jak marzenie — słodki rajski świat,
Jesteś we mnie — w słodczy tęsknocie
Jak jutrznia z karmelu, biały świt bez strat.

ՖԼԱՄԵՆԿՈ

Ես խմեցի քո հայացքը ծիծաղուն,
Քո ճակատի մոգությունը լուսածին,
Քո բիրերի անծայրածիրը անհուն,
Թարթիչներիդ կիթառաձայն մեղեդին:

Ու մազերիդ հպանքի մեջ սև-սաթի
Քամին իր խենթ փլամենկոն էր պարում,
Անդալուզյան վարդաբերդ էր ակաթի
Քո մազերի կախարդական գիշերում:

Ու քո կանթած թևերի մեջ հիացիկ,
Ողորկալույս սեզ թևերիդ հորձանքում,
Հմայքների պատարագ է լուսանցիկ,
Ուր կարոտը երազանքներ է ծաղկում:

Ու կրակոտ քո շուրթերը մյուռոնի
Մեղյալներին հարություն են պարգևում,
Հրեշտակաշուրթ համբույրիդ մեջ անհունի
Սիրո ճերմակ աղավնիներ են թևում...

Եվ մարմինիդ ծափյունների շառաչում
Հրապար է, կրքի քրքում ու բոսոր,
Բոցկլտում է սիրտս քո բորբ հրդեհում,
Տարփանասույզ քայլերիդ մեջ լուսավոր...

Տա՛ր ինձ, այրի կրակիդ մեջ անբասիր,
Ջնջիր հոգուս մղձավանջները բոլոր,
Թող բոցկլտա քո մարմնակեզ մեղեդին
Սիրո անափ զգվանքիս մեջ աստղածոր:

FLAMENCO

Wypiłem spojrzenie twe śmiejące,
Czar światła z twego czoła blaskiem drży,
W bezkres żrenic twoich się zanurzyłem,
W gitarowy rytm rzęs – melodii mgły.
W dotyku włosów, w czerni onyksowej,
Wiatr tańczył swoje szalone flamenco –
Róża Andaluzyjska, śpiew bez słów,
W czarnej magii twych włosów – niebo.
W skrzydłach twoich, znużonych, lecz pięknych,
W ich płynnym świcie, w ruchu dostojnym,
Święto uroków jak cichy obrzęd,
Gdzie tęsknota kwitnie marzeniem wolnym.
Usta twe ogniem – mirrą dla zmarłych,
Wskrzyszają dusze pocałunkiem czystym,
W ustach twych anielskich gołębie białe
Szybują w nieskończoność.
We wnętrzu twego gorącego ciała
Plac i targ namiętności – szafran i karmazyn,
Serce me płonie w pożarze gorącym,
W świetle kroków twych – rozkoszny blask i rytm.
Weź mnie! Spal mnie w swoim świętym ogniu,
Zmaż z mojej duszy wszystkie koszmary,
Niech twoja pieśń płonącego ciała
Rozbłyśnie w mych objęciach. Bez miary.

* * *

Մեր հանդիպումը այնքան նրբին էր՝
Վանիլային էր ու թեթև եթեր,
Առաջին պարը լուսամարմին էր,
Հույզը՝ օշարակ, ու նռնահյութ էր:

Ելակե շուրթեր և քաղցրամորի,
Գինեհամբույրներ՝ արբունքով ցնծուն,
Ծուշանակրծքեր՝ համով խնձորի,
Մեղրածոր աչքեր՝ տարփանքով զօծուն:

Յասամանագույն երկու ուրվագիծ,
Երկու զանգակներ՝ յույսի ծիծաղում,
Անցյալում ցնդող մի անուշ թախիծ,
Ուր ցայգալույսը ոսկի՛ էր մաղում:

Ու մի գորովանք՝ բիլ ու աներկբա,
Հաջորդ իսկ պահը՝ անսահման կարոտ,
Ամպերին թափված վարդի մուրաբա,
Ու քաղցր, քաղցր մի խենթ առավոտ:

Մեր հանդիպումը այնքան նրբին էր՝
Մանուշակաբույր եթեր էր անուշ,
Նորալուսնի պես նորամարմին էր,
Հավերժամնա հպանք էր քնքույշ:

* * *

Nasze spotkanie było tak delikatne,
Waniliowe, lekkie jak eter,
Pierwszy nasz taniec — świetlisty, jasny,
Uczucia — jak syrop z granatu, jak nektar.
Truskawkowe usta, morwa w słodczy,
Pocałunki winne, w upojnej ekstazie,
Piersi jak lilie, o smaku jabłek,
Oczy miodowe — z tęsknotą w ekstazie.
Dwa kontury w kolorze bzu,
Dwa dzwonki śmiejące się w blasku,
Słodka tęsknota znikająca w tle,
Gdzie świt siał złote światła na piasku.
Czułość jedna — miękka, niezachwiana,
A zaraz potem — bezkresna tęsknota,
Różana konfitura chmurze dana,
I słodki, słodki poranek z marzenia, ze złota.
Nasze spotkanie było tak delikatne,
Z fiołkowym echem w powietrzu wonnym,
Jak młody księżyc — nagie, dziewicze,
Pieszczota wieczna — subtelna, niezłomna.

* * *

Շա՛տ խմեցի էս գիշեր,
Եկան հուշերս դեղին,
Սիրադոթքս խնկարկեց
Մի պատանքն անկողին:
Իր սավանով փողփողեջ
Այն վերստին ինձ խաբեց,
Ու դառնօղին ձեռքիս մեջ
Ճերմակալաց արտասվեց:
Անկողի՞ն էր, գուցե՞ կին,
Կամ էլ՝ երկուսը մեկտեղ,
Հարբապարը՝ Սիրտակին,
Տարփանում էր սիրագեղ:
Այն իմ սերն էր մաքրերգու՝
Բաժակիս մեջ դարձավ գերծ,
Անխոնի թրմօղու
Մշուշի պես խոտորվեց:
Ճերմակ պատրա՞նք էր ճկուն,
Թե՞ ցնորք էր մի ճերմակ,
Շաքարային ու փխրուն
Ճերմակ տենդի արգանակ:
Ու խմեցինք մեկմեկու,
Թափվեց երազս հողին,
Եվ ես դարձա իմ օղու
Ճերմակալաց դառնօղին...

* * *

Pilem tej nocy — bez końca, bez tchu,
Wróciły wspomnienia w kolorze sepii.
Modlitwa-miłość w kadzidlany śnie,
Na całunie łóżka sen się przebił.
I znów mnie oszukało — to łóżko, czy nie?
Znów sztuczka, co serce łamie na pół.
W mej dłoni gorzki, czysty płyn dźwięczał,
Jakby rozlał się srebrzysty ból.
To było łóżko? Kobieta? A może
Oboje w jedno złączeni tej nocy?
Serce — jak Sirtaki w dzikim układzie —
Tańczyło nago w upojenia mocy.
Miłość moja, czysta jak hymn,
W kieliszku stała się pusta i naga.
Anyżowy napar — jak mgła i dym —
Zniknął we śnie, jak krucha odwaga.
Był to całun czy tylko iluzja?
Biała gorączka, cukrowy żar?
Miętkość jak wata, jak świetlna iluzja,
Której nie pojmiesz.
Piliśmy siebie do dna i bez lęku,
A sen mój zniknął — nie zostało nic.
Stałem się sam swoją wódką w męce —
Gorzką, czystą... jak samotność bez granic.

* * *

Լույս գրկեցի էսօր,
Միրո մի ատրուշան,
Շրթունքները բոսոր՝
Կին էր ծովաշուշան:
Կին էր ճերմակ-ճերմակ,
Կին էր լուսեմարմին,
Գորովանք էր համակ
Եվ պանծացում վերին:
Կին էր՝ վեհ ու չքնադ,
Շքեղաբույր, նագուն,
Պարոնցը՝ շարմադ
Եվ կրծքերը՝ կիզուն:
Նա ինձ առավ սաղափ
Իր թևերի վրա,
Համտեսեցի անափ
Հիացումը նրա:
Եվ սուզվեցի փափուկ
Հմայքներում ի բաց,
Ոտքերի մեջ ճապուկ
Տիեզերքն էր առկայծ:
Մետաքսամաշկ ու վես,
Ասես՝ պատրանք անհաս,
Թևածում էր՝ որպես
Լուսաբամբակ երազ:
Ես ցնձացի իր տաք
Հորձանքների վրա,
Ես խմեցի կրակ
Հմայքները նրա:
Լուսաբաց էր բոսոր,
Հույզի հորձանք վերին,
Ինձ այցելեց էսօր
Միրո աստվածուհին:

* * *

Dziś ukryłem światło w dłoniach,
Płomień miłości cichy, bez tchu,
Wargi — jak poranny różowy śpiew,
Ona jest jak srebro morza.
Kobieta czysta jak dzień —
Jasność jak z niebios barw,
Niezwykła piękność,
W niej królewskiej mocy dar.
Pani — zapachu czarujący wiatr,
Jej piersi — ogień namiętności,
Ona uniosła mnie wśród mar,
Na skrzydłach swojej czułości.
Zatopiłem się w jej miękką łunę,
W pasji, która w sercu gra,
Pod jej stopami — wszechświat dźwięku,
W kruchym czarze feralnego dnia.
Jedwab jej skóry — zjawia senna,
Fantazji bezkresny dar,
Ona — jak jasny świt wiosenny,
Z dotykem co koi jak miodu czar.
Byłem pijany jej świetlistą mocą,
W miłości drżałem — jak płomień się tli,
Dziś przyszła do mnie cicho
Bogini miłości — tuli mnie.

ԲՈՀԵՄ

Բոհեմից առաջ ես մեղա չեկա
Եվ չեմ էլ գալու բոհեմից հետո,
Ինձ համար ուրիշ հավատամք չկա,
Միշտ լինելու եմ սիրասպետը քո:

Եվ ըմպելու եմ քո սիրո գինին,
Տարփանքը անուշ շուրթերիդ անհագ,
Մեր քաղցրադառը լույսի մեղեդին՝
Իրրեն ցնծության վսեմ պատարագ:

Եվ հուշերի մեջ մեր խառնիճադանջ
Ես լվալու եմ մեղքերը անգո,
Է՛ն որ մեզ զատեց բախտը քմահաճ,
Է՛ն որ խաթարեց հավատքը սիրո:

Եվ մեր ճախրության երազի գինով
Ես զօծելու եմ մեզ դուրս ու ներսից,
Ու մաքրամաքուր առաջին սիրով
Քե՛զ եմ սիրելու՝ կրկին ու նորից:

Բոհեմից առաջ քե՛զ եմ ըմպելու
Եվ ըմպելու եմ բոհեմից հետո,
Ես ո՛ր էլ հարբեմ, քեզ մո՛տ եմ գալու՝
Խմելու սիրո պատարագը քո:

BOHEMA

Przed bohema nie przyszedłem z winą,
I nie przyjdę też po niej w pokorze.
Nie mam innej wiary — tyś mi jedyną,
Jestem twojej miłości rycerzem.
Będę pił wino twej słodkiej żądy,
Nieugaszonej tęsknoty na ustach,
Nasz gorzko-słodki hymn blaskiem się sący,
Jak święto ekstazy — mistyczne gusta.
Wśród wspomnień naszych — pełnych zamętu,
Obmyję grzechy z mgły niebytu.
Los nas rozdzielił przeklętym wiatrem,
Co miłość splamił mrokiem z ukrycia.
Winem snu o locie uniesień
Skropię nas aż do wnętrza
I pokocham cię raz jeszcze
Jak tą pierwszą, najczystsza świętą miłością.
Przed bohema — piję cię w zachwycie,
I po niej także — powrócę, powrócę.
Nawet pijany — przyjdę o świcie
Na twój miłosny, święty toast.

* * *

Ծիծեռնակները ցածր են թռչում,
Ասում են՝ շուտով անձրևը կգա
Ու էս աշխարհի մեղքերը կպչուն
Իր աղոթքներով նորից կլվա:

Ու ես վաղորդյան վճիտն եմ շնչում,
Ոսկե թանաք է լեռների վրա,
Ինձ սրտիս խորքից իմ սերն է կանչում,
Ու ես լսում եմ տրոփը նրա:

Ու լուսաբաց է՝ կապոյտ լուսաբաց,
Երկնքից կախված վարդաշուրթ ամպեր,
Կարոտիս ներսում արև է հավված
Ու դառնությունից կոտրված մի սեր:

Գիտեմ՝ դու չկաս, չես էլ լինելու,
Քեզ իմ ցնորքի լույսից եմ կերտել,
Մենք երբևիցե չենք հանդիպելու,
Որ ողջը մնա սիրուն առասպել:

Շուրթերիս պապակ լույսն է կարկաչում,
Ցեխամշուշ է անցյալիս վրա,
Ծիծեռնակները ցածր են թռչում,
Սպասում եմ սիրո անձրևը կգա...

* * *

Jaskółki nisko lecą — będzie deszcz,
Mówią — wkrótce spadnie deszcz łagodny,
I grzechy świata, jak cień czy ciecz,
Zmyje modlitwa — cicha, pogodna.

Oddycham porankiem — czysty jest,
Na górach złote atramenty, brzask,
Z głębi serca wzywa mnie gest —
To miłość bije jak złota blask.

Świt jest błękitny — taki jak sen,
Chmury różane zawieszone w niebie,
W tęsknocie topi się słońca cień,
I pęka miłość w gorzkiej potrzebie.

Wiem, że cię nie ma — i nie będzie,
Ze światła snu cię sobie utkałem,
Nigdy się nie spotkamy na ziemi,
Niech mit ten żyje w uczuciu całym.

Na ustach światło — pragnienie drży,
Mgła błotnista otula przeszłości ślad...
Jaskółki nisko lecą dziś —
Czekam — niech miłość spadnie jak grad.

* * *

Դու կտրեցիր վերջին լարը իմ ջութակի,
Ու մեղեդին հրայրքներիս մարեց անդարձ,
Եվ իմ սիրո ալիքներից լուսամարմին
Լուռ ու տխուր մի ելևէջ միայն մնաց:

Ըմբերանեց մի ճաքճաք երգապնակ,
Աստղնաձոր մի հևք մարեց ինքն իր ներսից,
Տարփանքների մի տիեզերք մտավ հարսնյակ,
Ու ճախրեցին թիթեռները լուսաթախիժ:

Իջավ կոտրած հնչյունների կարոտ մի բիլ,
Կապույտ ծփանք ծիծաղների լացակումած,
Ո՛ղջը ցնդեց, դարձավ անուշ, քաղցր տեսիլ,
Սիրո հրեշտակն առավ իր մեջ, թռավ-զննաց:

Ու ես անլար նվագեցի երազը մեր
Եվ փորձեցի թափել լույսի տեղատարափ,
Հրեշտակն ընկավ... նրա թևը վիրավոր էր,
Ու ջութակը ճզզաց՝ որպես մեռնող կարապ...

* * *

Ty zerwałaś ostatnią strunę mych skrzypiec,
I pieśń mego żaru zgasła bez śladu,
Z fal mej miłości jasnej i cieplej —
Został tylko jeden dźwięk bez powrotu.

Zgrzytnęła płyta pękniętej tęsknoty,
Zabrzmiał szept gwiazdzistego marzenia,
Wszechświat pragnienia zniknął w zasłonie,
Motyle światła uleciały. Wrażenie?.

Spadła tęsknota — cicha jak mgła,
Śmiech w łzach błękitnych się rozplywa,
Wszystko odpłynęło — jak słodka baśń,
Anioł miłości to wszystko ukrywa.

Ja bez strun grałem sen nasz i blask,
Chciałem zalać świat światłem bez granic...
Anioł upadł — zranione miało skrzydło.
Skrzypce są niczym śmierć łabędzia...

* * *

Լեռնարդոն եմ դառնում ու կամ էլ Միքել,
Մթից արտածում քո դեմքը լույսի,
Ուզում եմ ես քեզ երկակի ոգել
Մադոնայի պես վաղ Ռենեսանսի:

Մերթ աստվածային աղոթքի պես վես,
Մերթ հացաբուրյան քո գույնով էլի,
Ուզում եմ դեմքիդ ցուլանքը վրձնել՝
Որպես արբեցած մի Բոտիչելի...

Ու դեմքը քո այդ խավարից հաժող
Որի պես ոչ մի աղոթքում չկա,
Լուսագծերիդ սոնետը շենշող
Պազանել նրբին՝ իբրև Պետրարքա...

Վիվալդիացած ելևէջի պես
Թրթիռ է տալիս գիծը լուսաձայն
Աղոթք է լացում՝ սիրտը արած կես,
Սիրանվագից ցնորվող լուսնիան...

Դեմքը, դեմքը քո՝ այդ մութից բացվող,
Չափաբերում է լույսեր վարարուն,
Լցնում է իմ մեջ արարում շենշող
Վերածննդի մերկացած գարուն...

* * *

Czasem Leonardem — lub Michałem się staję,
Z ciemności twój jasny wydobywam ślad,
Chcę twoim ogniem duszę wzniecać stale,
Jak Madonna w renesansie — wiele lat.

Raz jesteś modlitwą, wzniosłą, niepojętą,
Innym — jak chleb zabarwiony w ciepłe dnia,
Twarz twoją chcę pędzlem namalować świętą,
Jak Botticelli, gdy dusza tańczyła.

Twa twarz z ciemności rozkwita jak zorza,
Nie znajdziesz takiej w modlitwie ni pieśni,
Sonet twych linii świeci jak przestroga —
Petrarka pisałby z uczuciem cześć tej treści.

Wibracja Vivaldiego w twojej linii dźwięczy,
W modlitwie serce, jakby przecięte na pół,
Lutnia w zachwycie do ciebie się zwróci,
Drżąca z miłości w dźwiękach stu.

Twa twarz — jak świt wychodzący z cienia,
Światłem wylewa marzenia i czas,
Lśni we mnie światłem świadomości, pragnienia,
Wiosną z nagim renesansem wraz...

* * *

Քո մատների մեղեդին աղոթալույս է ու վես,
Գարնան ծիծաղ է ու ծես քո մատների մեղեդին,
Այնպես հոսուն է, քնքույշ, այնպես ջերմ է ու հրկեզ՝
Ամպի թերթեր շաղախող քո մատների մեղեդին:

Քո մատների մեղեդին աստղակաթ է երկնում լուրթ,
Ծիրկաթնի ցոլք է ակաթ ու ցնձացում անմեկին,
Միրո տավիղ է արծաթ ու գոհացում ծովաշուրթ՝
Արարչական ու վճիտ քո մատների մեղեդին:

Քո մատների մեղեդին ծաղկանվազ է քնքուշ,
Միրաբույրից արբեցած հույզի հորձանք կաթոզին,
Ցնորվում է իմ հոգին հմայքներից լուսանուշ,
Երբ երազ է ժանեկում քո մատների մեղեդին...

* * *

Melodia twoich palców to światło i modlitwy blask,
Śmiech wiosenny, rytuał w czułym, jasnym przebudzeniu.
Jest tak płynna, tak gorąca — jak płomienny nieba trzask,
Jak płatek w chmurze topnieje w twoich palców poruszeniu.

Melodia twoich palców — to niebieski deszcz i cud,
Jak promień gwiazdy, co radością serce czyste poi,
Srebrna harfa miłosna, morski szept bez trudu,
To pieśń stwórcza i przejrzysta — w twych palcach się ustoi.

Melodia twoich palców — to kwietny wzór i ton,
Zachwyt wonny, który duszę rozkołysze słodko,
Gdy dotyk snu wpleciony jest w jej koronkowy dzwon,
I moje serce drży — od palców twych, głęboko...

* * *

Արցունքներդ սրբեմ,
Իմ արտասովոր աշուն,
Արցունքներդ սրբեմ,
Իմ սրտում էլ լաց է...
Ես էլ ներսում ունեմ
Ցավի տխուր բռնեմ,
Գինիս դառնահամ է
Եվ կոկորդս թաց է:
Ի՛մն էլ, քույր իմ աշուն,
Բաժանումի լաց է,
Տերևաթափ կարոտ՝
Ցրված հողին,
Մուժ է, մշուշ թխալոտ,
Հոգիս միգամած է,
Ու քամին է ցրում
Իմ հուշերը դեղին:
Մի՛ լա,
Նույնն եմ ես էլ,
Որքան ցավ եմ տեսել,
Բաժանումի մրմուռ,
Կորուստների կսկիծ,
Արցունքները իմ լուռ
Սրտիս մեջ են հոսել
Ու անթեղել այնտեղ
Մի ժպտացող թախիծ:

Այս մորմոքն էլ կանցնի,
Բե՛ր գավաթդ, աշուն,
Հին օրերի հանգույն

* * *

Otrę twoje łzy,
Mój jesienny płacz,
Otrę twoje łzy,
Bo i w mym sercu — szloch...
Ja też w sobie noszę
Smutną bohemę bólu,
Wino me ma smak goryczy,
A gardło — w wilgoci moknie.

I we mnie, siostró, jesień,
Łkanie rozstania gra,
Tęsknota jak liście
Rozsypana na ziemi.
Mgła, półmrok ciężki,
Dusza jakby zamglona,
A wiatr rozrzuca
Wspomnienia me pożółkłe...

Nie płacz,
Taki sam jestem ja —
Ileż bólu widziałem,
Tęsknot za tym, co odeszło,
Żalu po stracie.
Moje łzy — ciche,
W sercu spływały
I skryły tam
Uśmiechnięty smutek...

I ten żal przeminie,
Podaj kielich, jesieni,

Ե՛կ, արբենանք,
Թնդացել է գինին
Սիրո խնկաբույրով,
Անցյալն արդեն չկա,
Դարձավ պատրանք...

Այդպիսին է, ավա՛ղ,
Հարահոսը կյանքի,
Մի՛ արտասվիր հեղձոտ,
Անմխիթար,
Իմ համբույրով սրբեմ
Արցունքներդ, աշուն,
Տարածամին այս պաղ
Ներենք իրար...

Jak za dawnych dni —
 Upijmy się razem!
 Wino rozbrzmiewa
 Aromatem miłości,
 Przeszłości już nie ma —
 Stała się złudzeniem...

Taka jest, niestety,
 Rzeka płynącego życia.
 Nie płacz, jest duszno,
 Bez ukojenia —
 Pocałunkiem swym
 Otrę twe łzy, jesieni,
 W tej zimnej godzinie
 Wybaczmy sobie...

ՀՐԾՎԱԽԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Քայլում եմ էլի լցված քեզանով,
 Քո լույս-պատրանքն է թևանցուկ ինձ հետ,
 Մեկ էլ խանութի ապակու միջով
 Ես նկատեցի ծանոթ սիլուետ:

Քո վարսերն էին և կոնքերը քո,
 Քո ոտքերն էին ճերմակամարմար,
 Միջանցիկ քամին պարում էր տանգո,
 Յուլյուսն էին շուրթերդ անմար:

Անակնկալ էր: Եկել էիր դու:
 Լարա Փաբլանն էր երգում Ադաջիո,
 Յուգափեդկի մոտ մի կապույտ կատու
 Մլավում էր տաք, մռմռում կրքոտ:

Ներս մտա ուժգին: Օդն էր բուրավետ:
 Տենչանքից արբած կանացի խանութ:
 Եվ կրծկալների շարան էր վետվետ,
 Պենյուարների մի ճոխ հավաքույթ:

Եվ հագուրդ սրահ: Ճեպանցիկ դեմքեր:
 Լաջվարդե բույրդ՝ մեղմ ու լուսաշող,
 Իմ թաց աչքերին՝ կարոտի եթեր,
 Օծանելիքիդ ծիծաղը շենշող:

Գտա քեզ այնտեղ՝ հարթակին կանգնած,
 Եվ սիրտս ճղված... կպայթի՝ հիմի:
 Վազեցի թափով և տեսա հանկարծ,
 Որ ընդամենը... մանեկեն էր մի:

EUFORIA

Idę znów, cały tobą przepełniony,
twój świetlisty miraż trzyma mnie za ramię.
I nagle — przez szybę sklepową —
dostrzegam znajomy zarys.

To były twoje włosy i biodra,
twoje nogi — z marmuru bieli,
wiatr tańczył tango przez ulicę,
a twoje usta lśniły bez końca.

Niespodzianka. Pojawiłaś się.
Lara Fabian śpiewała „Adagio”.
Przy witrynie siedział niebieski kot,
mruczał ciepło, zmysłowo.

Wszedłem gwałtownie. Powietrze pachniało.
Sklep kobiety, upojony pragnieniem.
Rząd biustonoszy drżał w powietrzu,
a peniuary — jak arystokratyczny bal.

Sala pełna twarzy ulotnych,
twój błękitny zapach — miękki, świetlisty,
w mych wilgotnych oczach — nuta tęsknoty,
a śmiech twoich perfum — jak błogosławieństwo.

Znalazłem cię — stałaś na podeście.
Moje serce uderzyło... miażdżąc!
Pobiegłem wprost — i wtedy zobaczyłem:
to tylko... manekin.

* * *

Դուք նստել եք, տիկին, սրտիս ճոճանակին,
Վեր ու վար եք անում երիզներում անափ,
Ձեր վարսերն են ծփում կապույտ երկինքներին,
Շուշաններ են թափվում Ձեր ոտքերից սաղափ:

Եվ ճոճվում են օդում Ձեր բույրերը կախարդ,
Ներսս հանում, տանում եզերքները հրո,
Վեր ու վար եք անում կորագծում լաջվարդ,
Ձեր ծնկները ողորկ տարփալույս են սիրո:

Այսպես գնում-գալիս կարոտներից բորբոք,
Խնկակծիծաղ ծխի պալաններով բուրվառ,
Դառնում հորձանք պագշոտ, դառնում կրքի աղոթք,
Եվ հորդում է Ձեզնից մի խենթավառ ամառ:

Եվ Ձեր կրծքի հպման վեհանկար գույնում
Արեգակն է լցնում իր մեղեդին բոսոր,
Շոգը խինդից արբած իր շորերն է հանում
Եվ զգվում է հուրքին ծիրանավոր:

Դուք նստել եք, տիկին, սրտիս ճոճանակին,
Ձեր օրորն է զօծում հորիզոնը անափ,
Ինձ տանում եք-բերում եզերքներով վերին,
Միրալույսն է պարում Ձեր ոտքերին սաղափ:

* * *

Usiadłaś, pani, na huśtawce serca,
Wznosisz się, spadasz — jak fala bez kresu,
Twe włosy płyną aż do niebios twierdzy,
A lilie spadają z alabastru twych stóp.

Twój zapach unosi się w czarnej przestrzeni,
Porywa mnie w brzegi ogniste i śmiałe,
W błękicie rysuje krzywizny bez cieni,
Twoje kolana — to światło miłości doskonałe.

Idziesz i wracasz z tęsknoty płomienia,
Śmiech twój jak kadzidło w oparze się tli,
Modlitwa namiętna wśród drzeń i westchnienia,
Rozlewa się lato, co szaleje i drży.

I dotyk piersi — obraz słońcem rzeźbiony,
Purpurą wypełnia pieszczoty motyw,
Upojone ciepłem zdejmuję swe szaty,
I ogień do ciała tuli się złoty.

Usiadłaś, pani, na huśtawce serca,
Kołyszysz horyzont swą pieśnią bez końca,
Wiedziesz mnie tam, gdzie nicość i wielkość,
A blask twoich kroków — to światło słońca.

ԱԼԻԲՆԵՐԻ ՄԵՂԵՂԻՆ

Ժայռատարած այս ծովափին ես եմ ու դու
Ու մի կրակ՝ շոյող վարսերն իր պեծերի,
Փարվել ենք մենք տենչանքներով արևարբու,
Եվ խարույկն է մեզ նկարում իր բոցերին:

Ու մեր առջև ծովն է երգում լուսափրփուր,
Երկու հավող սիրտ են ծորում ալիքներին,
Համբույրները մեր մատների անբջարույր,
Թևածում են ու պարում են կրակներին:

Եվ ծորում է կարոտների ճերմակ գինի,
Սիրո բույր է, սիրո երգ է, սիրո տարափ,
Ափին դաշված լուսահետքը մեր գգվանքի
Թողնում է բաց ավազներին ծիծաղ ու ծափ:

Մեր ոտքերը թաց քարերի բույրն են խմում,
Պար են բռնում ծովին շաղված մեր մեղեդին,
Ցուլցում են հնչունները երազագույն,
Եվ խարույկն է մեզ նկարում ալիքներին:

MELODIA FAL

Na tej plaży skalistej — ja i ty,
Ogień gładzi włosy w blasku dnia,
W uścisku tęsknot i słońca gry,
Ognisko maluje nas wśród ognia.

A przed nami — śpiewa morze i blask,
Dwa serca wlewają się w fale snu,
Pocałunki — jak aromatyczny czas,
Tańczą w płomieniach bez słów.

I płynię z nas białe wino tęsknoty,
Miłość to zapach, pieśń i deszcz,
Na piasku ślad z czułości — złoty
Zostawia śmiech, gwar ciepłych miejsc.

Stopy piją zapach mokrych skał,
Tańczą z falą naszej słodkiej melodii,
Brzmią dźwięki — jak sen, co światło wlał,
A ognisko nas maluje jak w morzu.

* * *

Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ, Մուսա,
Ու չեմ հանձնվի այս թո՛հ ու բոհին,
Չի քո վեհասքանչ հմայքը տեսա,
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ Մուսա:

Նախանձոտ մարդիկ օտարեցին քեզ՝
Պղծել փորձելով անկումս հուսալ,
Թեկուզ իմ սերը ինձ մեղսոտ լքեց,
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ Մուսա:

Բամբասանքների թակարդը լարվեց
Այպանումներիս շրջապտույտում,
Թեև աղբյուրս անհագ պղտորվեց,-
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ Մուսա:

Դու ընկրկեցի՛ր, ինձնից հեռացար,
Փառաբանեցիր սին պոետներին,
Քո մաղձից նրանց սիրուհին դարձար,-
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ Մուսա:

Կմնամ ազնիվ և միշտ հաստատուն
Իմ ամեն տողի, ամեն բառի հետ,
Կհորդեմ ես քո հորձանքում անհուն,-
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ, Մուսա:

Չեմ դառնա գրչակ, չեմ դառնա ծախու,
Տաղտկացումների ձեռքին խաղալիք,
Դու՝ իմ սրբազան, հուզո՛ւ հայրենիք,-
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ, Մուսա:

Եվ կգամ քեզ մոտ՝ աշխարհից անդին,
Կտրվենք անձիր վայելքին վարար,
Կհավերժանա մեր սերը ամմար,-
Չեմ դավաճանի, երբե՛ք, քեզ, Մուսա:

* * *

Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo,
Widziałem blask twojej chwały.
Ty jesteś wieczną wysokością —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

Zazdrośni ludzie ciebie wygnali,
Szukali hańby mego upadku.
Nawet gdy miłość mnie opuściła —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

Sznury oszczerstw ciasno się spięły,
W wirze wstydu płynąłem sam.
Choć me źródło zmacone i ciemne —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

Odeszłaś cicho, nie patrząc wstecz,
Wychwalałaś fałszywych poetów.
Kochanką ich zostałaś, lecz —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

Będę uczciwy, zawsze wytrwały,
W każdej literze, w każdym wersecie.
W twoim nieskończonym nurcie się spławię —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

Nie będę pismakiem, sprzedajnym głosem,
Zabawką w dłoni nudy i strachu.
Tyś moją świętą, ojczyzną duszy —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

I przyjdę do ciebie — poza światami,
W niezmiernej rozkoszy się rozplniemy.
Miłość nasza będzie wiecznie płonęła —
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo.

ՀԱՅԵԼԱՅԻՆ ԹԱՆԿԱՆԵՐ

LUSTRZANE TANKA

* * *

Հայրենի լեռներն են
Դիմացս, սահմանից անդին՝
կապույտ- կապույտ
բայց ուրվանկար,
ես ամաչում եմ
նրանց կապտությունից:

* * *

Մի օր հագա
Մոռացված վերնաշապիկս,
օձիքին՝ համբույրիդ հետքն էր,
հիշողությունս
Քո շրթներիկի գույնը ուներ:

* * *

Քամին ցիրուցան էր անում,
դալկացած արցունքներս,
նրանք սիրաթափ էին,
մայրս այլևս չկար:

* * *

Ojczyste góry
przede mną, za granicą –
błękit–błękit
lecz jak zjawą...
Wstydzę się ich błękitu

* * *

Pewnego dnia
włożyłem zapomnianą koszulę,
na kołnierzu – ślad
twojego pocałunku...
Pamięć miała kolor twojej szminki

* * *

Wiatr rozrzucał moje zmatowiałe łzy –
one już nie kochały,
bo nie było
mojej matki.

* * *

Խաղողենին լացում էր
իրենից էտված ճյուղերի համար,
սակայն դրանք զինեգործի համար
վերածնության արցունքներ էին:

* * *

Գիշերը անկողնուս մեջ վեր թռա
վախից և հաճույքից,
թվաց, թե դու հեռացել ես,
կարոտս քո բույրը ուներ:

* * *

Լուսաբացս ծիծաղներ էր նկարում,
այն քո արտացոլանքն էր աչքերիս մեջ:

* * *

W nocy zerwałem się
z łóżka – ze strachu i rozkoszy,
zdawało się, że odeszłaś...
tęsknota
miała twój zapach

* * *

Winorośl płakała
za gałęziami,
które od niej odcięto —
lecz dla winiarza
to były łzy odrodzenia.

* * *

Świt malował śmiechem moje poranki –
to było twoje odbicie w moich oczach

* * *

Տաճար տանող ճանապարհին
Ոտնահետքեր են,
Դրանք մեր սիրո զրույցն են
Աստծո հետ...

* * *

Առաջին ձյունը
Մեր հանդիպումն է բեմադրում,
Այն հող-հանդիսատեսի
Անադարտ ծափահարությունն է
Ճերմակ հավատամքի մեջ:

* * *

Պաղ գրկաշփությունից քաղաքի
Մեռնում էր լուսինը,
Երկնաքերները
Ասֆալտի ժպիտի մեջ
Նրա հոգեհացը ծամեցին:

* * *

Na drodze
wiodącej do świątyni
ślady stóp –
to rozmowa naszej miłości
z Bogiem...

* * *

Pierwszy śnieg
przedstawia nasze spotkanie —
ziemia-widownia
nieskalany aplauz
w bieli wyznania.

* * *

Od zimnego uścisku miasta
umierał księżyc,
wieżowce
w uśmiechu asfaltu
przeżuwały jego stypę.

* * *

Կարոտի պատարագ էր, հայրս չկար,
Մոռացության սև անցքերում
Լուսազրկվում էին
Մանկության աստղափշուրները,
Բայց մայրս հեքիաթներ էր
Կարկատում վերմակիս:

* * *

Չգացմունքների աշուն է,
Հեռացման քամի,
Չորացած համբույրներ են
Կախված ծառերից...

* * *

Քեզ շնչակտուր տեսա
Իմ աղիողորմ երագում,
Որտեղ ծովը լվանում էր
Ափ շարտած
Ձկան արցունքները:

* * *

To była msza za tęsknotę, ojca już nie było,
w czarnych szczelinach zapomnienia
gasły gwiazdne odłamki
mego dzieciństwa,
lecz matka cerowała bajki
w mojej kołdrze.

* * *

Jesień uczuć,
wiatr oddalenia,
wyschłe pocałunki
zwisają z drzew...

* * *

Zobaczyłem cię
dyszącą w moim żalosnym śnie,
gdzie morze obmywało
na brzeg wyrzucone
łzy-ryby.

* * *

Ծիրանենին ծաղկում է մերկ,
Երբ դեռ տերևներ չկան՝
Ճիշտ իմ անաղարտ սիրո պես...

* * *

Քո թռիչքից հետո
Դատարկվեցի,
Անինքնաթիռ
Օդանավակայան էի:

* * *

Լոգարանի ցնցուղը
Քո մարմինն էր
Նկարում,
Ու ես համբուրում էի
Ջրաշիթերի ծիածանը:

* * *

Morela kwitnie naga,
gdy liści jeszcze nie ma —
zupełnie jak moja
czysta, nieskalana
miłość...

* * *

Po twoim locie
opustoszałem —
byłem lotniskiem
bez samolotów,
bez ludzi.

* * *

Prysznic w łazience
malował twoje ciało,
a ja całowałem
tęczę kropel
na mokrej skórze.

* * *

Քո ստերից՝ ամենասուտը,
Ինձ միշտ թվացել է ճշմարիտ:

* * *

Անձրևի հետ ես մեկնեցի
Պառնասական ճամփորդության,
Բորենիները ջրափոսերում
Իմ արտացոլանքն էին հոշոտում:

* * *

Երբ քնում ես գրկիս մեջ,
Խաղաղվածությունդ
Աղջնակ է դառնում:

* * *

Լուսաբացին մանկացա
Մեր սիրտ գույներով,
Արեգակի ստինքից
Լույսի կաթը խմեցի...

* * *

Ze wszystkich twoich kłamstw to największe
zawsze wydawało mi się prawdą.

* * *

Wraz z deszczem wyruszyłem
w podróż na Parnas,
a hieny w kałużach
rozszarpywały
moje odbicie.

* * *

Kiedy zasypiasz
spokojna
w moich ramionach,
zmieniasz się
w dziewczynkę.

* * *

O świetle stałem się dzieckiem
w barwach naszej miłości,
z piersi słońca
ssałem światło...

* * *

Քո հեռանալուց հետո հասկացա,
Որ ատելությունը նույն սերն է՝
արտացոլված
հակառակ չափման հայելում:

* * *

Երբ ծառ եմ գրկում,
Ինձ թվում է գրկում եմ
Դեպի անհայտություն մեկնած նախնիներիս,
Եվ անտառի երգեհոնը
Կարոտի սաղմոսներ է ձայնարկում:

* * *

Խավարի թանձրամշուշից շժմած հողը
Իր սև շուրթարով ըմպեց շաղերի աղոթքները,
Եվ լուսաբացը եկեղեցի դարձավ:

* * *

Po twoim odejściu zrozumiałem,
Że nienawiść jest tą samą miłością,
Odbitą
W lustrze przeciwnego wymiaru.

* * *

Kiedy obejmuję drzewo,
czuję, że przytulam
moich przodków,
którzy odeszli w nieznane –
a leśne organy
wyśpiewują psalmy tęsknoty.

* * *

Oślepiąca ziemia
wyłoniła się z gęstej mgły ciemności
i swoimi czarnymi wargami
wypiła modlitwy rosy –
a świt
przekształcił się w katedrę.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄՈՒՏՔ	3
ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԱՂՈԹՔՆԵՐԻ ՊԱՏԱՐԱԳԻՉԸ	7

ՀԱՎԵՐԺԱԿԱՆ ՄԵՂԵԴԻ

ԻՆՔՆԱԳԻՐ	36
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊՐԵԼՅՈՒԴ	40
ՑՈՐՑԱՆԻ ԿԱՆՉԸ	44
ՊԱՐԻՐ, ԳԻՆԻ... ..	46
ՀՈՐՉԱՆՔ	48
ԵՐԿՎՈՒԹՅՈՒՆ	54
ԱՄԲՈՒՆ ՈՒ ՊՈԵՏԸ	56
ԿԱՏԱՐՍԻՍ	58
ՎԵՐՀՈՒՇ	64
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՈՒՐԻՇ ԱՇՈՒՆ	66
ԼՈՒՍԱԲԱՑԻ ՌՈՆԴՈ	70
ԳԻՇՐԱՅԻՆ ԵԼՈՒՉԱԿ	72

ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՈՑ (տրիպլոներ)

ԽՈՐԱՆ ԱՅԳԻ (Ժամը 6-ը)	78
ԽՈՐԱՆ ԾԱՅԳԻ (Ժամը 7-ը)	78
ԽՈՐԱՆ ՉՈՐԱՅՅԱԼԻ (Ժամը 8:00)	78
ԽՈՐԱՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՅԱԼԻ (Ժամը 9:00)	80
ԽՈՐԱՆ ՇԱՌԱՎԻՂՅԱԼԻ (Ժամը 10:00)	80
ԽՈՐԱՆ ԵՐԿԱՐԱՏԵՍԻ (Ժամը 11:00)	80
ԽՈՐԱՆ ՇԱՆԹԱԿՈՂԻ (Ժամը 12:00)	82
ԽՈՐԱՆ ՀՐԱԿԱԹԻ (Ժամը 13:00)	82

ԽՈՐԱՆ ՀՈՒՐԹԱՓՅԱԼԻ (Ժամը 14:00)	82
ԽՈՐԱՆ ԹԱՂԱՆԹՅԱԼԻ (Ժամը 15:00)	84
ԽՈՐԱՆ ԱՐԱԳՈՏԻ (Ժամը 16:00)	84
ԽՈՐԱՆ ԱՐՓՈՂԻ (Ժամը 17:00)	84
ԽՈՐԱՆ ԽԱՎԱՐԱԿԻ (Ժամը 18:00)	86
ԽՈՐԱՆ ԱՂՋԱՄՈՒՂՋԻ (Ժամը 19:00)	86
ԽՈՐԱՆ ՄԹԱՑՅԱԼԻ (Ժամը 20:00)	86
ԽՈՐԱՆ ՇԱՂԱՎՈՏԻ (Ժամը 21:00)	88
ԽՈՐԱՆ ԿԱՄԱՎՈՏԻ (Ժամը 22:00)	88
ԽՈՐԱՆ ԲԱՎԱԿԱՆԻ (Ժամը 23:00)	88
ԽՈՐԱՆ ԽՈԹԱՓՅԱԼԻ (Ժամը 24:00)	90
ԽՈՐԱՆ ԳԻՉԱԿԻ (Ժամը 01:00)	90
ԽՈՐԱՆ ԼՈՒՍԱԿԱՆԻ (Ժամը 02:00)	90
ԽՈՐԱՆ ԱՌԱՎՈՏԻ (Ժամը 03:00)	92
ԽՈՐԱՆ ԼՈՒՍԱՓԱՅԼԻ (Ժամը 04:00)	92
ԽՈՐԱՆ ՓԱՅԼԱԾՈՒԻ (Ժամը 05:00)	92

ՍՊԱՍՈՒՄ

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔ	96
ՄԵՂԱՆՉՈՒՄ	98
ԳՈՂԳՈԹԱ	100
ՄՂՋԱՎԱՆՋ	104
ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ	112
ՄԵՐԺՈՒՄ	116
ԲԱԺԱՆՈՒՄ	118
ՀՐԱԺԵՇՏ	122
ՈՒՇԱՑՈՒՄ	128
ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ	132
ԷԼ ՄԻ՝ ԶԳԶԳԻՐ	136
ՓՆՏՐՏՈՒՔ	140
ՃԵՐՄԱԿ ԵՐԱՉՆԵՐ	146

ԱՆԱԿՆԿԱԼ	152
Ի ՍԿԶԲԱՆԵ	156
ՀՈԳԵՂԱՐՉՈՒՄ	160
ԻՆՔՆԱՎԵՐԱԴԱՐՁ	162
Մեզ ի՞նչ վիճակվեց... օդեղեն մի սեր	164

ԽՈՐԱԼՆԵՐ

Ժամանակը պայթել է նռան պես	170
Գիշերն իբրև խոց կպել է իմ հոգուց... ..	170
Երբ Բախ եմ լսում	172
Վարդի ժպիտները լուսանցիկ	172
Դու ի՛մն ես	174
ՈՇՆԵՍԱՆՄ	174
Մո՛լթ է	176
Գիլգամեշի նման	178
ԻՆՔՆԱՆԿԱՐ	180

ԿԱՆԶԵՐ ՍԱՐԿՈՖԱԳԻՑ ԱՆԴԻՆ

ՄԵՄՓԻՍ	184
ՍՏՎԵՐԱՑՈՒՄ	184
ՆԵՖԵՐՏԻՏԻ	186
ՎԵՐՋԱԲԵՐԿՐԱՆՔ	188
ՄԻՐԱԺ	190
ԿԼԵՈՊԱՏՐԻՎ	192
ՀՐԱՇԱԳԻՇԵՐ	194

ԱՐԵՎԱՔԱՄԻ

Մենք ճամփա ելանք՝ ես և լուսինը	198
--------------------------------------	-----

Դրսում աշուն է.....	202
Մաքառման պահին ես չեմ աղոթի	204
Հողմնահարվում եմ, տերևաթափվում.....	206
Այս գիշեր երկինքը լալիս էր.....	208
Փողոցում ձյուն է ու սառցե ծիծաղ.....	210
Դու մի՛ ծիծաղիր.....	212
Ճերմակշուշան աստվածուհու համար.....	216
Կրկին ու կրկին գիշերատեսիլ խումհարից խաբված	220
ՍՊԻՏԱԿ ԱՄՊ.....	224
Երկնքում ցուցլուն արև է	226
Մաքրիր ինձ, Տեր իմ	228

ՍԻՐԱՎԱՌ ԱՐՇԱԼՈՒՅՄՆԵՐ

Քո ձայնը սիրո հպանքը ունի	234
Աստղաթափ էր... ու զմրուխտե այդ կղզում	236
Քո ոտքերը բրոնզագույն	238
ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ	240
ԿԱՐԱՄԵԼԵ ՏԻԿԻՆԸ	242
ՖԼԱՄԵՆԿՈ	244
Մեր հանդիպումը այնքան նրբին էր.....	246
Շա՛տ խմեցի էս գիշեր.....	248
Լույս գրկեցի էսօր.....	250
ԲՈՂԵՄ	252
Ծիծեռնակները ցածր են թռչում	254
Դու կտրեցիր վերջին լարը իմ ջութակի	256
Լեռնարդո եմ դառնում ու կամ էլ Միքել.....	258
Քո մատների մեղեդին աղոթալույս է ու վեա	260
Արցունքների սրբեմ	262
ՀՐԾՎԱԽԱԲՈՒԹՅՈՒՆ	266
Դուք նստել եք, տիկին, սրտիս ճոճանակին.....	268

ԱԼԻՔՆԵՐԻ ՄԵՂԵԴԻՆ.....	270
Չեմ դավաճանի երբե՛ք, քեզ, Մուսա	272

ՀԱՅԵԼԱՅԻՆ ԹԱՆԿԱՆԵՐ

Հայրենի լեռներն են.....	276
Մի օր հագա	276
Քամին ցիրուցան էր անում.....	276
Խաղողենին լացում էր	278
Գիշերը անկողնուս մեջ վեր թռա	278
Լուսաբացս ծիծաղներ էր նկարում.....	278
Տաճար տանող ճանապարհին	280
Առաջին ձյունը	280
Պաղ գրկաշփությունից քաղաքի.....	280
Կարոտի պատարագ էր, հայրս չկար.....	282
Չգացմունքների աշուն է.....	282
Քեզ շնչակտուր տեսա.....	282
Ծիրանենին ծաղկում է մերկ.....	284
Քո թռիչքից հետո	284
Լոգարանի ցնցուղը	284
Քո ստերից՝ ամենասուտը	286
Անձրևի հետ ես մեկնեցի	286
Երբ քնում ես գրկիս մեջ.....	286
Լուսաբացին մանկացա	286
Քո հեռանալուց հետո հասկացա.....	288
Երբ ծառ եմ գրկում.....	288
Խավարի թանձրամշուշից շմաճ հողը	288

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
CELEBRANS MODŁÓW ARARACKICH	21

WIECZNA MELODIA

AUTOPORTRET	37
ORMIAŃSKIE PRELUDIUM	41
ZEW PSZENICZNY	45
TAŃCZ, O WINO... ..	47
NIESIENIE	49
DUALIZM	55
TŁUM I POETA	57
KATHARSIS	59
NADWSPOMNIENIE	65
CAŁKIEM INNA JESIEŃ	67
RONDO ŚWITU	71
NOCNY BANDYTA	73

ORMIAŃSKIE HOROLOGIUM

(triolety)

OŁTARZ OGRODU (godzina 6:00)	79
OŁTARZ SKRAJU (godzina 7:00)	79
OŁTARZ WZMOCNIONEGO (godzina 8:00)	79
OŁTARZ PROMIENIUJĄCEGO (godzina 9:00)	81
OŁTARZ PROMIENISTEGO (godzina 10:00)	81
OŁTARZ DALEKOWIDZĄCEGO (godzina 11:00)	81
OŁTARZ BŁYSKAWICZNEGO (godzina 12:00)	83
OŁTARZ OGNISTEGO (godzina 13:00)	83

OŁTARZ ŻARZĄCEGO SIĘ (godzina 14:00)	83
OŁTARZ ROZŻARZONEGO (godzina 15:00)	85
OŁTARZ SZYBKOŚCI (godzina 16:00)	85
OŁTARZ HARFISTY (godzina 17:00)	85
OŁTARZ CIEMNOŚCI (godzina 18:00)	87
OŁTARZ ZMIERZCHU (godzina 19:00)	87
OŁTARZ ZACIEMNIONEGO (godzina 20:00)	87
OŁTARZ ZAMGLONEGO (godzina 21:00)	89
OŁTARZ DOBROWOLNOŚCI (godzina 22:00)	89
OŁTARZ SPOKOJNOŚCI (godzina 23:00)	89
OŁTARZ OŚWIECONEGO (godzina 24:00)	91
OŁTARZ ŻARLIWEGO (godzina 01:00)	91
OŁTARZ ŚWIETLISTEGO (godzina 02:00)	91
OŁTARZ PORANKA (godzina 03:00)	93
OŁTARZ ŚWIETLISTY (godzina 04:00)	93
OŁTARZ LŚNIĄCY (godzina 05:00)	93

OCZEKIWANIE

SPOWIEDŹ	97
GRZECH	99
GOLGOTA	101
KOSZMAR	105
ODRODZENIE	113
ODRZUCENIE	117
ROZSTANIE	119
POŻEGNANIE	123
SPOŹNIASZ SIĘ	129
PIEŚŃ NAD PIEŚNIAMI	133
NIE ZWLEKAJ JUŻ	137
POSZUKIWANIE	141
BIAŁE SNY	147

NIESPODZIANKA	153
NA POCZĄTKU	157
PRZEJŚCIE DUSZY	161
POWRÓT DO SIEBIE	163
Co nam przypadło... miłość eteryczna	165

CHORAŁY

Czas wybuchł jak granat	171
Noc jak rana przywarła do mej duszy... ..	171
Kiedy słucham Bacha173	
Uśmiechy róży są marginalne	173
Jesteś mój	175
RENESANS	175
Ciemno jest	177
Jak Gilgamesz	179
AUTOPOPORTRET	181

WOŁANIA ZZA SARKOFAGU

MEMFIS	185
CIENIOTWORZENIE	185
NEFRETETE	187
OSTATNIE UNIESIENIE	189
MIRAŻ	191
KLEOPATRA	193
NOCE CUDÓW	195

SŁONECZNY WIATR

Wyruszyliśmy w drogę — ja i księżyc	199
---	-----

Na zewnątrz – jesień	203
W chwili zmagania nie modłę się	205
Miotany wiatrem, jak liść opadam	207
Tej nocy niebo zapłakało	209
Na ulicy śnieg i lodowaty śmiech	211
Nie śmiej się	213
Dla Białej Lilii – bogini czyste	217
Znów i znów — zwiedziony snem	221
BIAŁA CHMURA	225
Na niebie świeci słońce	227
Oczyść mnie, Panie mój	229

ŚWITY ROZPALONE MIŁOŚCIĄ

Twój głos to dotyk miłości tak czystej	235
Był deszcz gwiazd... Na wyspie ze szmaragdu	237
Twoje nogi jak brązu żar	239
METAMORPHOSIS	241
DAMA KARMELOWA	243
FLAMENCO	245
Nasze spotkanie było tak delikatne	247
Pilem tej nocy — bez końca, bez tchu	249
Dziś ukryłem światło w dłoniach	251
BOHEMA	253
Jaskółki nisko lecą — będzie deszcz	255
Ty zerwałaś ostatnią strunę mych skrzypiec	257
Czasem Leonardem — lub Michałem się staję	259
Melodia twoich palców to światło i modlitwy blask	261
Otrę twoje łzy	263
EUFORIA	267
Usiadłaś, pani, na huśtawce serca	269

MELODIA FAL	271
Nie zdradzę cię nigdy, o Muzo	273

LUSTRZANE TANKA

Ojczyste góry.....	277
Pewnego dnia.....	277
Wiatr rozrzucał moje zmatowiałe łzy	277
W nocy zerwałem się.....	279
Winorośl płakała.....	279
Świt malował śmiechem moje poranki.....	279
Na drodze	281
Pierwszy śnieg.....	281
Od zimnego uścisku miasta	281
To była msza za tęsknotę, ojca już nie było	283
Jesień uczuć.....	283
Zobaczyłem cię.....	283
Morela kwitnie naga.....	285
Po twoim locie.....	285
Prysznic w łazience	285
Ze wszystkich twoich kłamstw to największe	287
Wraz z deszczem wyruszyłem.....	287
Kiedy zasypiasz	287
O świetle stałem się dzieckiem.....	287
Po Twoim Odejściu Zrozumiałem.....	289
Kiedy obejmuję drzewo.....	289
Oślepiąca ziemia	289

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽԱՍՏՈՒՐ (ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՍՈՒՐԵՆԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ)

Գրող, հրապարակախոս, թարգմանիչ:
Հայաստանի գրողների միության անդամ:
Բազմաթիվ գրքերի հեղինակ է
Ծնվել է Երևանում 1961թ.: Ավարտել է Երևանի Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը:
1983-84 թթ աշխատել է Գրադարանային կոլեկտորում՝ որպես առաքման բաժնի վարիչ:
1983-88 թթ Երասխահուն գյուղում՝ որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ:
1984-87 «Զվարթնոց» և «Մեծամոր» պատմահնագիտական թանգարաններում՝ որպես ավագ գիտաշխատող:
1987-89 թթ. աշխատել է «Պիոներ կանչ» թերթում:
1989-95 թթ. Աշխատել է Բրաբիոն ձեռնարկությունում՝ որպես գլխավոր տնօրեն:
1993թ եղել է Հայաստանում ԼՂՀ մշտական ներկայացուչության մամլո քարտուղարը:
1999-2002 թթ. աշխատել է ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարարությունում՝ որպես նախարարի օգնական:
1997թ. Հիմնադրել է «Արտագերս» հրատարակչությունը:
2007-2009 թթ. եղել է «Նոյյան տապան» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիրը:
2013թ.-ից Փորտունա-Համշեն հրատարակչության տնօրենն է:
Տպագրվել են նրա «Երկխոսություն», «Ժամադիտակ», «Սպասում», «Փառապասակ», «Լույս Զվարթ», «Առհավություն», «Բանականության ողբերգությունը», «Երագի երկինք», «Երևանյան բո-

հեմ», «Քառյակներ», «Մայրաքաղաքներ Հայոց», «Մարդեղություն», «Համեղ Այբուբեն Հայոց» ժողովածուները: Հեղինակ է բազմաթիվ գիտական և հրապարակախոսական հոդվածների:

Նրա թարգմանությամբ լույս են տեսել Օմար Խալլամի «Ռուբայիներ» (1993թ) և Մահթումկուլի Փրագիի «Հատընտիր» (2014թ) գրքերը: Կատարել է բազմաթիվ թարգմանություններ արևելյան, եվրոպական և ամերիկյան գրողներից: Թարգմանել է դազախ դասական և ժամանակակից գրողների ստեղծագործություններ: 2024 թ. Մահթումկուլի Փրագիի ստեղծագործությունների թարգմանության և հայ-թուրքմենական մշակութային կապերի ամրապնդման համար արժանեցել է Թուրքմենստանի նախագահի Պատվո շքանշանին:

Վարուժան Խաստուրի ստեղծագործությունները թարգմանվել են ռուսերեն, լեհերեն, անգլերեն և հունարեն:

Նրա գրական ստեղծագործությունը դարձել է բազմաթիվ գրականագիտական վերլուծությունների առարկա՝ այդ թվում Սերժ Սրապիոնյանի, Աելիտա Դոլուխանյանի, Սևակ Արզումանյանի, Ռուբեն Մելքոնյանի և Սուսաննա Գրիգորյանի կողմից:

VARUŽAN CHASTUR **(Varužan Sahakjan)**

Pisarz, publicysta, tłumacz literacki.

Członek Związku Pisarzy Armenii.

Autor wielu książek poetyckich.

Urodził się w Erywaniu w 1961 roku. Ukończył Wydział Filologiczny Państwowego Instytutu Pedagogicznego im. Chaczatura Abowiana w Erywaniu.

W latach 1983–84 pracował jako kierownik działu dostaw w Centralnym Magazynie Bibliotecznym.

W latach 1983–88 uczył języka ormiańskiego i literatury w szkole w miejscowości Eraskhahunik.

W latach 1984–87 był starszym pracownikiem naukowym w muzeach historyczno-archeologicznych "Zwartnoc" i "Mecamor".

W latach 1987–89 pracował w gazecie „Pionierski Zew”.

W latach 1989–95 pełnił funkcję dyrektora generalnego przedsiębiorstwa „Brabion”.

W 1993 roku był rzecznikiem prasowym Stałego Przedstawicielstwa Górskiego Karabachu w Armenii.

W latach 1999–2002 był asystentem ministra w Ministerstwie Kultury, Młodzieży i Sportu Armenii.

W 1997 roku założył wydawnictwo „Artagers”.

W latach 2007–2009 był redaktorem naczelnym tygodnika „Noyan Tapan”.

Od 2013 roku kieruje wydawnictwem „Fortuna-Hamshen”.

Pierwszy utwór literacki opublikował w 1978 roku w gazecie „Awangard”.

Jego poezja była wielokrotnie publikowana w prasie ormiańskiej i zagranicznej.

Do jego najważniejszych zbiorów poetyckich należą:

„Dialog”, „Zegar słoneczny”, „Oczekiwanie”, „Wieniec chwały”, „Radosna światłość”, „Atwizm”, „Tragedia Rozumu”, „Niebo snu”, „Erewańska bohema”, „Enanthropesis”, „Stolice Ormian”, „Enanthropesis”, „Smaczny Alfabet Ormiański”. Jest także autorem licznych artykułów naukowych i publicystycznych.

Przełożył na język ormiański „*Rubajaty*” Omara Chajjama (1993) oraz antologię „*Wybór*” Machtumkulego Fragi (2014). Tłumaczył dzieła literatury wschodniej, europejskiej i amerykańskiej, a także klasyków i współczesnych pisarzy kazachskich.

W 2024 roku, za przekłady dzieł Machtumkulego Fragi oraz wkład w umacnianie ormiańsko-turkmenistańskich relacji kulturalnych, został odznaczony Orderem Honorowym Prezydenta Turkmenistanu.

Utwory Varużana Chastura zostały przetłumaczone na język rosyjski, polski, angielski i grecki.

Jego twórczość była przedmiotem licznych analiz literaturoznawczych, autorstwa m.in. Sierża Srapioniana, Aelity Dołuchanjan, Sewaka Arzumanyana, Rubena Melkoniana i Susanny Grigorian.